

## Het tijdschrift aan zijn lezers.

De hoofdgedachte die Emmanuel bezielt en drijft is deze: CHRISTUS IS ALLES! Wie Hem bezit, heeft het leven, bezit alles. Geen Heil, zelfs op aarde geen waar geluk zonder Hem! Aangenomen of verworpen is hij, dien HIJ aanneemt of verwerpt. Hij is de Hoeksteen; wie op Hem steunt, is veilig; op wie echter die Hoeksteen valt, is verpletterd (cfr. fasc. 10, inleiding en tekening Joannes de Doper in nr. 266).

Van ieder van ons vraagt Hij alleen ootmoed en liefde. Willen wij onze opdracht vervullen, wij moeten Hem kennen, ons geloof verdiepen, verrijken en Hem beminnen!

Hierin wil Emmanuel ieder van de lezers behulpzaam zijn. In Emmanuel leert men Hem kennen, als hadden wij geleefd aan zijn zijde.

Ook zij die onchristelijk denken en leven, getuigen van die waarheid: geen echte vrede of geluk in een leven zonder Christus. Ten bewijze de volgende dialoog met de Hongaars-Oostenrijkse vrijzinnige dichter Niembsch von Strehlenau (Nikolaus Lenau) (1802-1850).

### **VRAAG:**

Wat, zonder Christus, in de wereld, is de mens?  
Kunt gij 't ons zeggen, heer Lenau, die 't zo intens,  
op aarde dakloos zwerfend, ondervondt  
en uw belevenissen altijd raak vermond?

### **ANTWOORD:**

DE MENS ZONDER CHRISTUS

(gedicht uit het Duits vertaald, tamelijk vrij wegens het rijm)

Indien geen Godmens heeft bestaan,  
dan dwaalt de mens in donkre nacht  
met twijfels en onzekerheid belaan,  
vol angst, waarmee het Noodlot spot en lacht.

D' instincten van de menslijke natuur  
verlenen hem noch rust noch duur;  
daarbuiten ook maakt uur na uur  
zo menig onheil hem het leven zuur!

Kan hij door waakzaamheid een strik ontgaan,  
een vijand met beleid weerstaan,  
dan randt hem plots een sterker aan,  
wiens aanval hij niet langer af kan slaan.

Aan 't stalen Noodlot scherpt de smart  
haar zwaard en ploft het in zijn hart:  
haat, ondank, ja, ook duivelzwart  
verraad maakt 't leven hem ondraaglijk hard.

Onenigheid, verbroken trouw  
en ziekte, schuldbesef en dood en rouw  
vervullen 't oog met tranendauw;  
het hoofdhaar wordt er van voortijdig grauw!

De Christusloze zwerver, afgemat,  
vindt nergens Heil. Waarom? Verslenst ontviel  
hem, als een wervlend najaarsblad,  
't geloof aan God en aan zijn eigen ziel!

Schep moed, zegt hij, en nieuwe levenslust!  
Zoek opmontring in kunst en melodie,  
wellicht dat voglenzang uw smarten sust,  
of ook 't gezang van dichters met genie!

Of liefkoos in de tuin een roos;  
geknield vertrouwd haar toe uw hartverdriet.  
Helaas! het minzaam roosje is onbeziel;  
het laat u kreunen, ondergaan in 't niet!

Het lichaam daalt dan in een kuil;  
't Vergaat in wormen en in vuil!!  
En wat gebeurt er met de ziel?  
God gave dat ze niet veel dieper viel ...

Veel dieper in een dichtbevolkte kuil;  
van zwavel en onblusbaar vuur,  
waar wormen knagen en men in gehuil  
en haat de hemel vloekt en ook zijn buur!

Zo'n toekomst heeft hij in 't verschiet,  
voor wie op aarde niet de Godmens kwam,

voor wie Hij, door zijn dood en lijden,  
niet aan dood en leven hunne pijn ontnam.

God wil ons helpen in de strijd  
die ons omgeeft aan alle kant!  
Doch slechts aan wie zijn naam belijdt,  
gelooft, bemint en hoopt, reikt Hij zijn hand.

### **BESLUIT**

Tot hier zong dit Lenau, de twijfelaar!  
Mijn ziel, wees voor zijn waarschuwing niet doof  
die u bewijst zo duidelijk en klaar  
de kostbaarheid van uw geloof!

Geef, Heer, dat ik naar dit geloof en licht  
mijn leven leid, opdat geen groter schuld  
mij treft, wanneer, als christen, ik mijn plicht  
wel heb gekend, maar hem niet heb vervuld.

## Openbaar Leven van Jezus

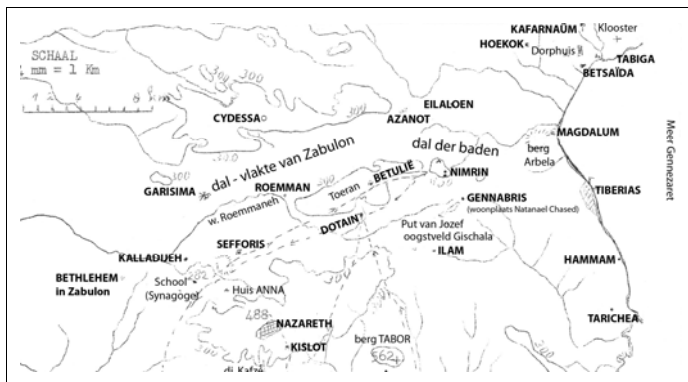
### Hoofdstuk V – Verdere rondreis in Galilea

#### Jezus te Betulië.

410.

20 februari. –

Jezus is heden met de toekomstige apostelen naar Betulië gegaan<sup>168</sup>, ongeveer 3 uur van Gennabris, 5 uur van Tiberias, en niet ver van Jizreël.



<sup>168</sup> **Betulië.** – Een ander, zoals reeds gezegd, dan het ons al bekende.

- Het 1<sup>e</sup> ligt 16 km ten westen van Tiberias.
- Dit 2<sup>e</sup> kunnen wij, op grond van K.'s aanduidingen van afstanden en richtingen, bij benadering veronderstellen op de heuveltop Adjoel, de middelste van de 3 toppen van het Klein-Hermongebergte of djebel Dahy en 1,5 km ten zuiden van Endor, 6 km ten zuiden van de Tabor.

In Adjoel zit wellicht de lettergreep 'Toel' uit Betoelië. Wellicht geleek de naam alleen maar op Betulië.

Verkeerd schrijft zij of Brentano de geschiedenis van Judit aan dit Betulië toe, misleid door de naam of ook door de wagenbrede muren van het aangrenzende Endor.

Betulië ligt op een hoogte zo steil dat het schijnt er af te moeten vallen, en het heeft stukken van muren zo breed, dat men er met wagens op kan rijden (fasc. 9, nr. 234, voetnoot 45).

De weg van hier naar Nazareth loopt voorbij de berg Tabor, waarvan het maar een paar uren naar het zuidoosten verwijderd ligt. Natanael Chased heeft nu zijn betrekking te Gennabris aan zijn broer of neef overgelaten en zal voortaan de Heer volgen.

Bij zijn intrede in Betulië werd Jezus door de bezetenen op de straat nageroepen. *Op de markt bleef Hij bij een leerstoel staan en zond enige van zijn leerlingen naar de synagogeoverste om te zeggen dat hij de deuren van de school (of synagoge) aan alle kanten zou laten openen<sup>169</sup>. Andere leerlingen zond Hij van huis tot*

---

<sup>169</sup> Deuren laten openen. – Buiten de diensten waren de synagogen gesloten; de sleutels berustten bij de Hammasj, een soort koster, die met de bewaking van het gebouw of gebouwencomplex belast was (cfr. Guide bleu, 80). In deze Guide wordt de toeristen die het huidige Israël bezoeken en buiten de diensten een synagoge willen bezichtigen, aanbevolen zich tot de bewaker van het heiligdom, de Hammasj, te wenden om de sleutels te bekomen.

Hier nog een kort woord over synagogen:

Tot een synagoge behoorden steeds meerdere bijgebouwen, die wij zo dikwijls vermeld vinden bij onze zienster.

Afgezien van gangen en binnenplaatsen, die de onderdelen verbonden, was er een school.

De synagoge speelde een opvoedende rol. Het onderwijs in de Wet werd even gewichtig geacht als het gebed. Daarom was bij iedere synagoge die men vond zelfs in de kleinste dorpen, een school gevoegd, 'het huis van onderricht'; ze werd zelfs voor belangrijker gehouden dan de eigenlijke synagoge; deze mocht overigens als school dienst doen of in school veranderd worden.

Vandaar dat K. gewoonlijk geen onderscheid maakt tussen school en synagoge en aan de laatste de naam school geeft.

Een voorname synagoge had ook een huis voor de leraren, waar zij zich toeleghen op de studie van de Wet en er gesprekken over voerden.

Ze had een herberg of gastenhuis voor vreemde, reizende leraren, die dan het woord in de synagoge namen.

*huis om de inwoners tot zijn leerrede te roepen.* De synagoge had rondom deuren tussen kolommen, die bij iedere grote toeloop geopend werden. *Jesus sprak hier over het ware tarwegraantje, dat in de aarde moest sterven* (nl. Hijzelf, cfr. Joa. 12, 24-25). Hij had hier zijn verblijf in ene voor deze gelegenheid gehuurde herberg.

Wel spraken de Farizeeën Hem hier niet openlijk tegen, maar toch morden zij en Jezus wist dat zij vreesden dat Hij hier de sabbat zou vieren en dat zij dit wilden verhinderen. *Hij maakte dit zijn leerlingen bekend en zegde dat Hij daarom de sabbat wilde gaan vieren een paar uren meer noordwestelijk naar de berg Tabor toe;* de naam van de stad valt me nu niet in, maar de inwoners verven daar zijde voor franjes en kwasten.

Betulië is gewis de plaats, waarvóór Judit het hoofd van de belegeraar Holofernes afgeslagen heeft.

(Dit is een foutief gezegde, straks blijkt het dat wij met een tweede Betulië te maken hebben).

Het Bijbels verhaal van Judit is een ware geschiedenis, waarvan ik het gehele verloop gezien heb.

*Ook hier genas Jezus zieken.* Alle achtergebleven leerlingen zijn hier weerom samengekomen.

---

Nog meer andere lokalen behoorden vaak tot een synagoge, zoals voor een archief en volksbibliotheek.

De bijeenkomsten in de synagoge waren oneindig veelvuldiger dan in de tempel, die men slechts jaarlijks enkele keren bezocht; op elke sabbat vergaderde men 3 keren in de synagoge; ook op de feestdagen, waaronder de Nieuwe-Maanfeesten en zelfs de vastendagen. Haar invloed op het volk was veel groter dan die van de tempel.

**Door de Wet en haar uitleggers en verkondigers werd daar de ziel gesmeed van het volk en het geweten van de natie gevormd.**

Onze kerken zouden er veel van te leren hebben. Plaatsgebrek verhindert ons meer andere schone dingen over de synagoge te zeggen.

**21 februari. –**

Heden in de morgen heeft Jezus wegens het morren van de Farizeeën Betulië verlaten; *Hij leerde een klein kwartier van de stad op een stenen leerstoel in de open lucht.* Daar in het rond zag men nog verwoeste muren en dus schijnt deze plaats eertijds tot de stad behoord te hebben.

Om 3 uur in de namiddag ging Jezus naar Kislot-Tabor (waarvan K. zich gisteren de naam niet herinnerde). Deze stad ligt ongeveer 3 uur van hier aan de voet van de Tabor.

Andreas en anderen waren naar daar vooruitgegaan om de herberg vóór Kislot te bestellen. Daar had zich een grote menigte mensen uit het hele gewest verzameld; ik zag ook vele herders met hun stokken aankomen, en er waren vele kooplieden van Sidon en Tyrus, die op doorreis waren, tegenwoordig.

Jezus' wonderen en leer waren reeds het land door bekend; men kwam van alle kanten naar de plaatsen waar Hij leerde; en daar het ruchtbaar geworden was dat Hij in deze stad de sabbat zou vieren, hadden allen die in dit gewest op weg waren, zich naar hier begeven.

Waar Hij verscheen ontstond nu telkens een grote drukte; men riep tot Hem van verre, viel vóór Hem neer, zocht Hem in het gedrang te benaderen en zijn klederen aan te raken. Derhalve kwam en vertrok Hij vaak onverwacht om zich aan dit gedrang te onttrekken. Dikwijls scheidde Hij zich onderweg van zijn leerlingen af, of Hij zond hen op andere wegen en ging alleen. In dorpen en steden moesten zij Hem dikwijls een weg door het gedrang banen; *aan menigeen nochtans stond Hij toe dat zij Hem naderden en aanraakten en hierdoor werden velen ingetogen, bekeerd, genezen*<sup>170</sup>.

---

<sup>170</sup> Hier, zoals op veel andere plaatsen hierna, kunnen wij het verhaal van K. illustreren met een passage uit de evangeliën, of omgekeerd.

's Avonds kwam Jezus in de herberg aan, die de leerlingen voor Hem besteld hadden vóór Kislot en waar Hij reeds tweemaal was geweest. Kislot kan wel 7 uren gaans van Nazareth zijn, doch in de rechte lijn slechts een uur of vijf<sup>171</sup>. Omdat de wegen in dit land zo krom door de dalen lopen en de mensen nu eens volgens het gaan te voet, dan weer volgens de aanblik van op de bergen de afstanden tussen de plaatsen schatten, zo komen hun opgaven zelden overeen. Er liggen ongelooflijk vele steden en dorpen in Galilea (cfr. VOORREDE, nr. 3), doch van vele hoogten kan men er gewoonlijk slechts enige zien liggen.

412.

Kislot is overwegend een handelsplaats; er wonen hier meerdere rijke kooplieden, doch ook vele armen; hier zijn talrijke ververijen van ruwe zijde, die verwerkt wordt tot franjes en kwasten voor priesterklederen; deze ververijen waren eertijds meest te Tyrus aan Zee, maar nu zijn er vele naar hier overgebracht; de rijke nijveraars en kooplieden gebruiken de arme dagloners in de fabrieken; ik zag hier ook een soort van slaven.

Vóór de herberg hadden de leerlingen een bepaald terrein met dikke koorden, die door palen gestoken waren, tegen het gedrang

---

*“Nu trok Jezus heel Galilea door, leerde in hun synagogen en preekte het Evangelie van het Rijk; Hij genas iedere kwaal en iedere ziekte onder het volk; zijn faam verspreidde zich door heel Syrië, men bracht Hem allerlei zieken, die met verschillende ziekten en kwalen waren bezocht, ook bezetenen, lijders aan vallende ziekte en lammen, en Hij genas ze allen.*

En talrijke scharen uit Galilea en de Dekapolis, uit Jeruzalem, Judea en het Overjordanse volgden Hem.” (Mt. 4, 23-25).

Analoge passussen zijn bij Markus: 3, 7-12 en bij Lukas: 4, 40-44; 6, 17-20.

<sup>171</sup> De toen meest gebruikte weg van Nazareth naar Kislot volgde eerst de naar 't zuiden lopende vallei die tussen de twee toppen van de valse berg der afstorting in de Esdretonvlakte uitkwam en dan links liep, maar de afstand heeft K. fel overdreven; we kunnen de opgave veeleer formeel foutief noemen (zie VOORREDE, nr. 10).

Kislot ligt in de rechte lijn 4 km van Nazareth, 5 km van de Tabor, 12 km van Betulië 2.



van het volk afgespannen. *Binnen deze plaats leerde Jezus vóór de herberg.* Aangezien zich daar onder zijn toehoorders rijke handelaars uit de stad bevonden, *sprak Hij over de gevaren van de rijkdom en van het winstbejag; Hij zei dat hun koopmansstand nog groter gevaren opleverde dan de tollenaarsstand, daar dezen zich gemakkelijker bekeren; Hij wees op de kabels die Hem van het gedrang scheidde en sprak: "Zulk een touw gaat gemakkelijker door het oog van een naald, dan een rijke in het hemelrijk."* Die koorden waren van kameelhaar, wel een arm dik (K. denkt waarschijnlijk aan haar eigen armen van huid en been zonder vlees) en viermaal boven elkaar door de palen getrokken. (Men vergete niet dat ook Jezus een oosterling is en om in te scherpen dat iets zeer moeilijk is, wijst op iets wat onmogelijk is.)

De rijkaards verdedigden zich door te zeggen dat zij toch aalmoezen van hun winst aan de armen gaven, doch *Jezus antwoordde hun dat aalmoezen, die zij van het zweet der arme mensen affersten, hun geen zegen bracht.* Deze verklaring, zoals Jezus ganse leer, beviel die kooplieden helemaal niet. (Men kan hier denken aan ontwikkelingslanden met hun geweldige tegenstelling of contrast tussen rijken en armen).

413.

## **22 februari. –**

Kislot is een levietenstad in Zabulon, die ten deel viel aan de levieten van het geslacht of de familie Merari<sup>172</sup>. Hier was de

---

<sup>172</sup> **Zabulon, een levietenstad.** – De zienster verzekert dit hier zeer beslist en zeer bepaald: ze behoort toe aan levieten uit het geslacht Merari.

Wij kunnen dit aannemen, hoewel Kislot-Tabor in Jos. 19, 31-35 niet onder hun steden opgenoemd is. Maar wij lezen in I Kron. 6, 77: "Aan de overige levieten, de Merarieten, werden toegewezen uit de stam Zabulon: Rimmon en Tabor."

voornaamste school van het hele gewest; ze was groot en alle oefeningen werden er met veel plechtigheid verricht. Wanneer *Jesus op de sabbat in de synagoge leerde, dienden Hem de priesters van de stad; zij reikten Hem de schriftrollen aan, of lazen beurtelings de passages die Hij aanduidde. Hij stelde vragen daarover, die Hij dan zelf beantwoordde, om hen op die manier te onderrichten.* Er werd ook gezongen, maar niet op farizeze wijze. *Ik hoorde Jezus' stem boven de andere uit, zeer aangenaam klinken,* maar ik herinner me niet dat ik Hem alleen heb horen voorzingen.

*Jesus leraarde 's morgens in de school.* Ook Andreas onderrichtte, doch vóór de school in de aangrenzende plaatsen; aan de kinderen en het vreemde volk dat zich daar verdrong, sprak hij over al wat hij van Jezus gehoord en gezien had.

*Jesus hekelde hier de hovaardigheid en laatzindigheid; Hij deed hier daarom heden geen genezingen, omdat zij zich, gelijk Hij het uitdrukte, wegens zijn komst en prediking opgeblazen hadden, de genade die Hij hun bewees, toeschrijvend aan hun verdiensten en zich beter wanend dan anderen, in plaats van in te zien dat Hij slechts gekomen was ter oorzake van hun ellende; zij moesten zich verootmoedigen en bekeren<sup>173</sup>.*

---

Katarina kent ook een stad Tabor, op de noordhelling van de berg Tabor; zij noemt die meerdere keren maar nooit zegt zij ervan dat het een levietenstad is, terwijl zij dit verzekert en wel stellig van Kislot-Tabor.

Uit de vergelijking zouden wij kunnen besluiten dat in de tekst van I Par. 6, 77 door 'Tabor' bedoeld is: Kislot-Tabor. Wanneer wij hier nog bijvoegen dat er ook exegeten zijn die het goed mogelijk achten dat door Tabor in I Kron. 6, 77 Kislot-Tabor bedoeld is, mogen wij aannemen dat door de mededeling van K. hier nogmaals een schriftuurprobleem opgelost is.

<sup>173</sup> Jezus bezocht hen om hun ellende. – *Een waarheid die Hij ook vaak begenadigde zielen voorhoudt, om ze klein en nederig te houden*

Na zijn lering vertoefde Hij nog enige ogenblikken op een open plaats of voorhof vóór het synagogegebouw. Er waren daar op een voorhof kleine celletjes als wachthuisjes. *Hier genas Hij vele kinderen* die aan stuiptrekkingen en andere kwalen leden en door hun moeders tot Hem gebracht werden; Hij genas deze, omdat ze nog onschuldig waren.

*Ook genas Hij nog enkele vrouwen, omdat ze zich verootmoedigden en zeiden: "Heer, ontvang de belijdenis van mijn schuld en van mijn misdaden."* Zij wierpen zich in de zuilengang op de grond voor Hem neer en beschuldigden zich; er waren bloedverliezende vrouwen onder hen, maar ook andere die door slechte begeerten gesard werden en Hem smeekten om de bevrijding van hun bekoring.

*'s Avonds hield Hij de sabbat in de scholen* nam zijn eetmaal in de herberg. Zijn toekomstige apostelen en nadere vrienden lagen met Hem aan dezelfde tafel aan; de leerlingen waren ter tafel in andere plaatsen of dienden.

414.

### **23 februari; Sabbat. –**

*Jesus vierde de sabbat in de synagoge, vóór welke Hij vele zieken genas.* Ook is Hij vele zieken die men niet verdragen kon, in hun huizen gaan genezen. De leerlingen stonden Hem ter zijde bij deze arbeid; zij droegen de zieken, hieven hen op, leidden ze tot Hem, deden in het gedrang ruimte voor ze maken en zij volbrachten zijn bevelen en boodschappen.

---

*in al hun voorrechten: "Ik openbaar Mij aan U, omdat ge de ellendigste van allen zijt. Kende Ik een ziel met meer miseries, zou het aan haar hebben gedaan... Hoe ellendiger een ziel is, hoe meer Ik haar bemin. Als gij meer dan wie ook mijn Hart gewonnen hebt, dan is het door uw kleinheid en miserie."* (Tot Joz. Menendez, Un appel à l'Amour, 322).

*Niets verfoeit Jezus zozeer als de hoge dunk die wij hebben van onszelf, als de zelfgenoegzaamheid.*

Wat de onkosten op hun reizen en de aalmoezen betreft, heeft tot nog toe Lazarus, die zeer vermogend was, daarin voorzien, en heeft Obed, Simeons zoon, de betalingen verzorgd. – De kleine schildwachthuisjes op het voorplein van de synagoge, zijn eigenlijk kleine cellen op het synagogevoorhof, waarin de vrouwen, door traliën gescheiden, tot Jezus alleen spraken. Volgens een bestaand gebruik kwamen in die cellen, ook in andere omstandigheden, zondaressen en boetvaardige of onreine vrouwen in hun bedruktheid troost en opbeuring bij de priesters zoeken.

Boven op de berg Tabor ligt geen stad; wel liggen er schansen, muren en iets als een ledige vesting, waarin zich herhaaldelijk soldatenvolk opgehouden heeft<sup>174</sup>.

---

<sup>174</sup> Geen stad op de Tabor, maar wel schansen. – Op de Tabor hebben in de loop der eeuwen herhaaldelijk legers gelegen, te beginnen met de legerscharen van Barak (Recht. 4, 6. 12. 14).

Ook burgers zochten er veiligheid in oorlogstijden. Wanneer zich de joodse oorlog liet voorzien, legde Flavius Josephus op de Tabor een bezetting; hij liet de uitgestrekte kruin in 40 dagen met een versterkingsmuur omgeven; wel zal hij eerder een reeds bestaande muur hebben laten herstellen.

Wanneer men de wijde bergvlakte (1200 x 400 m) uit het noordwesten bereikt heeft bemerkt men er de resten van; hij mat 3 km in de omtrek en men kan hem nog volgen over een loop van 2 km (Guide bleu, 237).

De garnizoenen hadden er ook gebouwen nodig of vluchtelingen een noodhuisje. Vandaar dat de wandelaar zowat overal onverwacht de voet tegen puinen stoot.

In een later tijdperk bedekte een reusachtige Saraceense burcht het hoogste oostelijk gedeelte; een wijde, in de rots gehouwen gracht omgaf hem; hij bedekt een derde van de bergvlakte. Binnen zijn ringmuur liggen de domeinen van de 2 kloosters, een Grieks en Latijns. We mogen aannemen dat de Saracenen hun burg op de grondslagen van een vroegere versterking opgetrokken hebben. Op de bergvlakte liggen ook enige waterbakken verspreid, maar geheel onvoldoende voor een stad of aanzienlijk dorp. Er bestaan ook een aantal spelonken.

Kortom op de Tabor hebben schansen, muren en iets als een ledige vesting bestaan, waarin zich herhaaldelijk soldatenvolk heeft opgehouden, zoals K. zegt, maar geen stad.

Na de sabbat is Jezus met zijn vertrouwde leerlingen en de toekomstige apostelen 's avonds bij een Farizeeër ter maaltijd gegaan. Door Jezus' woorden diep getroffen had deze man zich bekeerd.

#### **24 februari. –**

Op heden zondag heeft Jezus met zijn leerlingen deel genomen aan een grote maaltijd die Hem tot zijn hulding door de stadsnotabelen in het openbaar feesthuis aangeboden werd; *Hij heeft onder de maaltijd een rede gehouden* en daarna nog dezelfde avond de stad verlaten om naar Jizreël te gaan, een stad die ongeveer 3 uren van Kislot-Tabor naar het zuiden verwijderd ligt (zie grote kaart 2).

#### **25 februari. –**

Hier in Jizreël hebben zijn verwanten en de leerlingen van Betsaida, ook Andreas en Natanael, afscheid van Hem genomen om hun geboorteplaats te bezoeken; *Hij duidde hun de tijd en de plaats van het weerzien aan.* Zowat vijftien jonger leerlingen zijn nog bij Hem gebleven; *hier leerde en heelde Jezus*; hier zijn allerhande scholen, geestelijke of van de Wet en profane; het is een grote stad; *Hij heeft ook over de wijnberg van Nabot geleerd* (een bekende episode die men vindt in I Kon. 21).

415.

#### **26 februari. –**

Jezus is niet meer te Jizreël, maar wellicht keert Hij er nog terug, want ik zie Hem minder dan anderhalf uur ten oosten van deze

---

Prat drukt zich nog sterker uit: "Zelfs heeft daar nooit een dorp gelegen, wat duidelijk door Flavius Josephus te verstaan wordt gegeven." (Leven; XLIX; B.J. 2, 11-12).

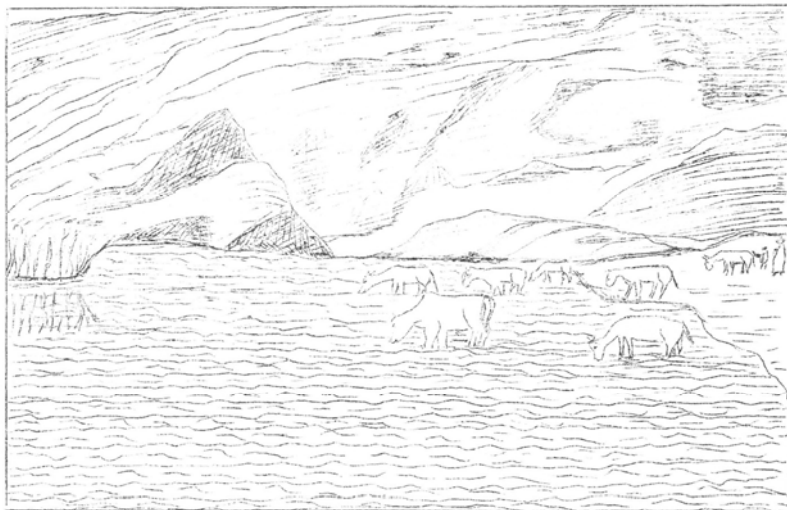
stad, in een vlakte of dal, dat twee uren lang en twee breed is (zie beschrijving ervan in fasc. 8, deel Palestina, E, I. Galilea); na die 2 uren in de lengte, heeft men de indruk in een ander dal te komen, het Jordaandal: “Nabij Beisan dringt de rechtervertakking van de weg als door een soort poort of opening in de vallei van Beisan, een ondergedeelte van het Jordaandal.” (cfr. Guide bleu, blz. 241).

Er zijn daar vele boomgaarden met randen (omheining of begrenzing van opgeworpen aarde). Het is een buitengewoon vruchtbaar en verrukkelijk boomgaardendal; ik had dit hoekje nog niet gezien; de meeste bezitters van deze boomgaarden zijn burgers van Kislot-Tabor en Jizreël. Hier staan vele tenten, steeds twee en twee op gelijke afstanden; ze worden bewoond door mensen uit Sikar, die hier het fruit bewaken, verzorgen en inzamelen; ik meen dat zij dit moeten doen bij wijze van leendienst; ze lossen elkander af; in ieder zulke tent verblijven vier man; de vrouwen wonen bij mekaar, afgezonderd van de mannen voor wie zij koken. *Jezus onderrichtte die mensen in een tent.* (Over dit ras van mensen zie fasc. 9, nr. 234, voetnoot 46).

Hier zijn ook zeer schone vijvers en bronnen die naar de Jordaan vloeien. De voornaamste bron komt uit (de omgeving van) Jizreël en wordt hier in het dal opgevangen in een mooie vijver, waarboven een soort kapel gebouwd is. De bron zendt haar water uit dit bronnenhuis naar verscheidene andere vijvers in het dal, waar zich nog andere wateren of beken er mee verenigen, en zo vloeit ze naar de Jordaan, waarin ze eindelijk uitmondt<sup>175</sup>.

---

<sup>175</sup> Gelijk K. de vallei van Jizreël beschrijft, zo ziet ze er thans onder de Joden weer uit: een paradijs. Alleen reeds bij het beschouwen van grote kaart 2 herkent men bijzonderheden van K.'s beschrijving van de vallei ten oosten van Jizreël.



De bron Djaloeed of Goliat, zoals de Arabieren haar noemen: ze is de voornaamste leverancierster van water voor de rivier Djaloeed. Hier was Saül gelegerd vóór zijn laatste veldslag, waarin hij verslagen werd. Gewond sneuvelde hij op de hellingen van het Gilboa-gebergte.

Hier enkele trekken.

Een rijke bron ontspringt aan de oostvoet van de heuvel waarop Jizreël ligt en die een voorheuvel is van het Gilboa-gebergte. Haar water stroomt in meerdere beekjes naar de beek die van bij Jizreël komt en links en rechts verschillende beekjes opneemt.

K. zegt dat deze beek uit Jizreël komt; ze vloeit er in elk geval langs en ontvangt een half uur verder het water van de grotere bron Djaloeed. Dit is de mooie vijver, waarboven, volgens K. een kapel gebouwd was.

Ziehier de beschrijving ervan in onze tijd.

Die vijver ligt aan de voet van de steile helling van Gilboa; het water komt met geweld uit de spleten van de rotswand te voorschijn en vult de uitgestrekte vijver met voortreffelijk water; het vee van het hele gewest komt er drinken; hij heeft een doorsnede van 20 m. Uit de vijver vloeiend richt het water zich door twee kanalen naar de bovengenoemde beek van Jizreël. Beide beken zijn na hun vereniging toereikend om een echte stroom, de Djaloeed te vormen, die langs Skytopolis vloeit en in de Jordaan uitmondt.

Oudtijds was de vijver Djaloeed mooi geplaveid; dit plaveisel is zeer vervallen en tussen de uiteen geweken stenen schieten hoge rietstengels op; in hun schaduw vermenigvuldigen zich de vissen.

*De vruchtenbewakers, die hier door Jezus onderricht werden, waren ongeveer ten getale van dertig; de vrouwen stonden in die onderrichting verderaf; Hij sprak over de slavernij van de zonde, waaruit zij zich losworstelen moesten; zij waren onbeschrijfelijk aangedaan en verheugd, omdat Hij tot hen was gekomen; Hij was zo liefdevol en mededogend jegens die werkmensen, dat ikzelf van aandoening moest wenen. Zij zetten Hem en de leerlingen vruchten voor, waarvan dezen aten.*

Op verscheidene plaatsen rijpen hier reeds vruchten; andere bomen staan nog maar in bloei; er zijn daar bruine vruchten als vijgen, die gelijk de druiven in trossen groeien, ook gele planten, waaruit een soort van brei wordt bereid. (Dit wijst op maïs, noteert Brentano, en de bruine vruchten beschrijft zij als palmdadelen; zij spreekt nog van doerra en vele kruiden die als salade gegeten worden; het hele dal is als een welige moestuin ten zuiden (en zuidoosten) van Jizreël).

Het gebergte Gilboa grenst (ten zuiden) aan dit dal en op dit gebergte is ook Saül in de slag tegen de Filistijnen gesneuveld (I Sam. 28, 4 en 31, 1-13)<sup>176</sup>.

---

Heeft dit plaveisel iets te maken met de kapel die, volgens K. er boven zou gebouwd geweest zijn. Het is mogelijk dat zij 'door kapel boven de vijver', wellicht een grot in de rotswand bedoelt, die aan een afgod of later aan een heilige toegewijd was. Inderdaad, boven de vijver is in de rots een mooie, ruime grot.

K. spreekt van visvijvers, boomgaarden, wijngaarden, weiden in dit 2 uren lange dal.

Vier bladzijden uit Guide bleu: 238-241 samenvattend, zeggen wij: "Onder de Arabieren zag men er bijna niets anders dan moeras en woestijn. Enkele rijke Joden kochten stuk voor stuk de gehele vallei; nu is deze gedraineerd en weer vruchtbaar gemaakt, zonder moerassen en gezond, een paradijs of luthof met boomgaarden, moestuinen, wijngaarden, visvijvers, bosjes en weiden en stallen voor een intense veeteelt."

<sup>176</sup> Saül legerde bij de boven beschreven bronnen van Jizreël, de Filistijnen bij het meer noordelijk gelegen Soenem, verslagen kon Saül met zijn leger



's Avonds is Jezus drie uren ver naar Soenem gegaan, een open stad (zonder muren) op een heuvel. Hij ging ter zijde van (het eigenlijke) Jizreël door Jizreël, (d.i. door zijn buitenwijken die zich naar het oosten verlengen. Uit het zuiden komend volgde Jezus de kleine vallei tussen het Gilboagebergte en zijn voorheuvel waarop Jizreël gelegen is).

## **Jezus te Soenem.**

416.

**27 februari = 1 Adar; Nieuwe Maan. –**

Jezus is gisteren, de 26<sup>e</sup> februari, 's avonds met zijn leerlingen naar Soenem gegaan; het ligt drie uren ten noorden van Jizreël op een hoogte (de eerste helling van het Klein-Hermongebergte); het heeft geen muren. Enige leerlingen waren vooruitgegaan om de herberg bij de ingang van de stad te bestellen.

Het boomgaardendal waaruit Hij kwam (en waar Hij laatst was), lag ten zuiden (en zuidoosten) van Jizreël.

Hij trok ongestoord aan een zijde door Jizreël en ging dan noordoostwaarts door naar Soenem.

(Jezus volgt het kleine dal tussen Gilboa en zijn voorheuvel, waarop Jizreël ligt en door de buitenwijken, zie nr. 415).

Bij Soenem liggen, op een afstand van 1 of 2 uren, nog 2 andere steden.

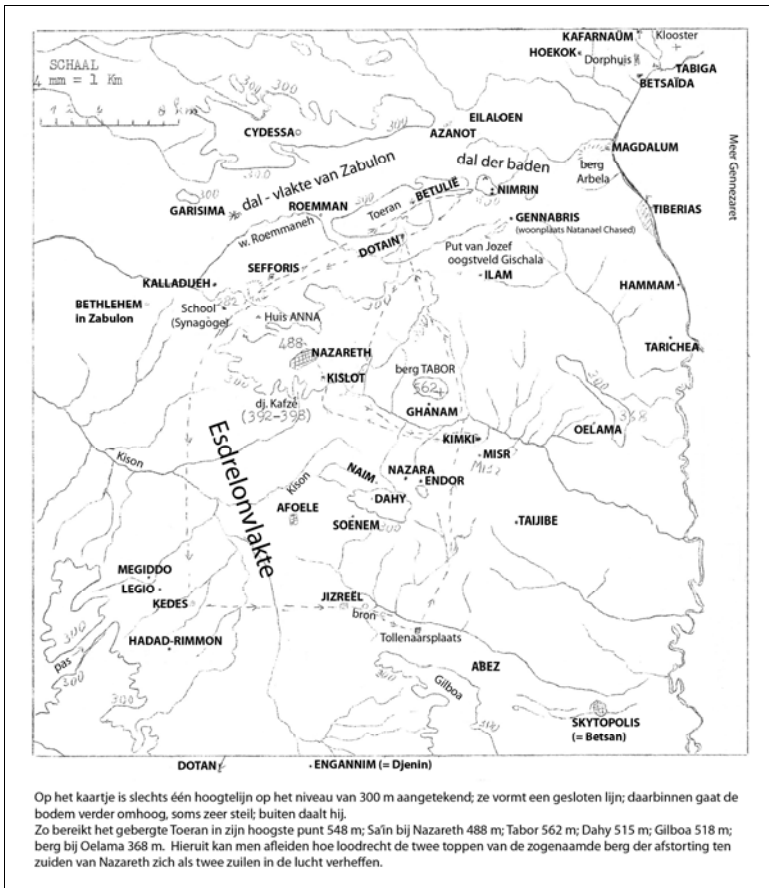
---

moeilijk de steile noordhelling van Gilboa op; hij volgde oostwaarts de vallei. In de buurt van Abez is een bron, waarbij hij dodelijk gewond werd, zo zal K. verder vertellen.

Nu vluchtte Saül door een pas op de berg Gilboa en voelende dat zijn einde naderde, pleegde hij zelfmoord, om niet levend in de handen van zijn vijanden te vallen. (I Sam. 28 en 31).

Later zal K. ons Saül tonen bij de toverheks van Endor.

Op zijn weg van Kislot-Tabor naar Jizreël heeft Jezus ene daarvan, ik geloof Betulië, ter zijde gelaten <sup>177</sup>.



<sup>177</sup> **Betulië.** – Hier is weer het tweede Betulië bedoeld, dat wij bij benadering verondersteld hebben op de heuveltop Adjoel, (zie nr. 410, voetnoot 168).

Brentano last op dit punt of bij deze passage de volgende bemerking in: “Zij geeft ook nog allerlei aanwijzingen over de ligging van die twee steden, en hoe Jezus nog meer rechts had kunnen gaan, enz., juist als iemand die de weg met eigen ogen ziet en enige vlugge aanduidingen geeft, duidelijk voor hemzelf, doch onverstaanbaar voor iemand, die zich, zonder te zien, een voorstelling van de beschrijving moet maken.”

De Soenemnaren leefden voortijds van weverijen. Van getwijnde zijde weefden zij smalle stroken of zomen (*Ränder*): effene en ook andere met bloemen.

Deze plaats ligt reeds buiten het Esdrelondal; men is er reeds weer meer in het berggewest (reeds op het Klein-Hermongebirge, zie grote kaart 2).

Hier was een verbazend gedrang rondom Jezus; het groeit gedurig aan. Overal waar Jezus gaat, verdringen de mensen zich rond Hem, werpen zich neer, roepen en juichen en noemen Hem de nieuwe profeet, de afgezant van God; velen bedoelen het goed; anderen doen het wel uit nieuwsgierigheid en om het gerucht te vermeerderen. Het gedrang is hier zo groot, dat het aan een opstand gaat gelijken. Omdat dit hier in Galilea meer en meer toeneemt, zal Jezus zich weldra terugtrekken.

Van deze stad afkomstig was de mooie Abisag, welke David in zijn oude dagen als dienstmeid in zijn huis nam (I Kon. 1, 1-4). Hier nam de profeet Elizeüs dikwijls zijn intrek in een herberg, waar hij eens het zoontje van zijn gastvrouw van de dood opwekte; ik heb er een visioen van gehad, opdat ik de plaats zou herkennen (II Kon. 4, 8-38).

In deze stad is (later) ook een vrije herberg ter gedachtenis van Elizeüs gesticht geworden. Ik weet niet of deze herberg een verbouwing was van het huis, waarin hij vaak onderkomen gevonden heeft, dan wel of ze slechts de plaats inneemt, waar het verdwenen huis eenmaal gestaan heeft.

*Jezus predikte heden in de school en ging in vele huizen zieken troosten en genezen.* De stad ligt om een hoogte, een weinig verspreid. Deze hoogte (heuvel, berg) steekt in het midden boven de stad uit, en er loopt een weg omhoog, waarlangs de huizen kleiner en onbeduidender worden (of schijnen, naar gelang ze hoger op de berg gelegen zijn). Op de top van de berg is een open plaats met een leerstoel, doch tegen de

zonnehitte overdekt met een tentdak dat op palen uitgespannen is<sup>178</sup>.

417.

### 28 februari. –

Heden, om 10 uur in de morgen vertelde zij een deel van het voorgaande en vervolgde dan: Ik heb Jezus heden morgen vroeg de weg naar de leerstoel met de leerlingen zien bestijgen; er is een uiterst druk en lastig gewoel in de stad; de mensen hebben een groot aantal zieken op draagbedden aangebracht en ze langs de weg op de berg geplaatst, waar Hij moest voorbijkomen. Jezus is onder dit groot gedrang en geroep de berg opgestegen en heeft er verscheidene genezen. De mensen beklommen de daken om zijn handelingen te zien en zijn woorden te horen.

Boven, bij de leerstoel heeft men een schoon uitzicht op de Tabor. *Ook hier heeft Hij zeer streng tegen de hovaardigheid en de ijdelheid van zijn toehoorders gesproken, en hen er over berispt dat zij, in plaats van zich te bekeren, boetvaardigheid te doen en Gods geboden te onderhouden, in plaats daarvan woelige, uitgelaten, luidruchtige kreten slaakten, kreten over de aankomst van profeten en godsgezanten, die zijzelf niet eens begrepen; zij beschouwden het als eervol voor hen en schreven het toe aan hun verdiensten dat Hij hen was komen bezoeken. Toch was Hij in*

---

<sup>178</sup> Een viertal keren treft men bij K. een uitdrukking aan als deze hier: een heuvel steekt in het midden boven de stad uit.

Dit betekent geenszins: in het midden van de stad rijst een heuvel op. Ik veronderstel dat K. dwars door het dorp een straat ziet lopen, die naar de top van de berg opvoert; dit blijkt uit de overige gegevens; de huizen die langs die weg staan ziet zij kleiner en kleiner worden.

Hier is de kleine Hermon bedoeld, en niet uit het dorp, maar op de top van de Hermon heeft men het uitzicht dat zij in het volgend nummer beschrijft. Zulk een voorstelling treffen wij verder nog aan in de nrs. 498, 674, 1417, 1227.

*feite alleen tot hen gekomen, opdat zij hun zonden kennen en zich zondaars weten, enz.*

De volgende morgen (dus 1 maart) vertelde de zienster:

(Gisteren), om 3 uur namiddag ging Jezus van hier weg en begaf zich 3 uren verder noordoostwaarts in een groter en meer tegenaan gebouwde stad, die niet zo oud schijnt.

De huizen waren beter ingericht, regelmatig en meer tegen elkaar aangebouwd dan te Soenem. Die stad heeft brede muren waarop (of waarboven) bomen staan. Me dunkt dat ze Ulama (Oelama) heet; ze is ongeveer 5 uren ten oosten van de Tabor gelegen, en Arbela ligt ook wel 2 uren ten noorden van hier.

Er zijn hier in het gebergte vele ruwe wegen, vol scherpe, witte kiezelstenen, en daarom worden in de stad vele zolen of sandalen gemaakt om onder de voeten te binden<sup>179</sup>.

---

<sup>179</sup> **Oelama.** - Deze stad die niet in de Bijbel voorkomt, wordt nochtans genoemd in het Onomastikon van Eusebius.

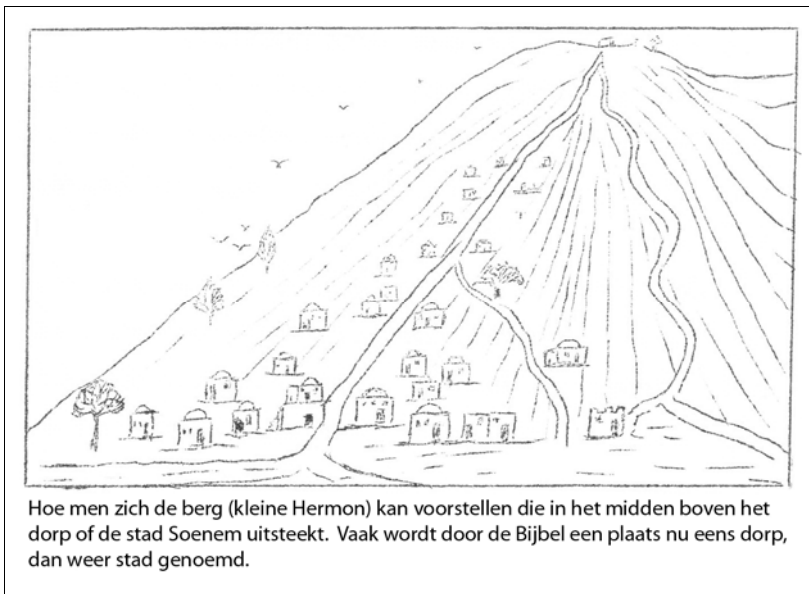
De stad of het dorp Oelam, Ulam, Aoelam bestaat nog en is gelegen 2 uren ten oostzuidoosten van de Tabor, in rechte lijn iets meer dan 3 uren ten noordoosten van Soenem en 2 uren ten zuidwesten van de zuidpunt van het Meer. Het heeft naar het westen een onbelemmerd uitzicht; in het oosten stuit de blik tegen een bergrug. Zie grote kaart 2.

“Nu is khirbet Oelam een groot dorp; de helft van de huizen staan nog overeind, maar zijn verlaten. Dicht struikgewas en hoge distels maken de toegang schier onmogelijk. Oud bouwmateriaal is er in overvloed voorhanden, ook een nog al goed bewaarde christelijke kerk, in moskee veranderd ... enz.” Aldus V. Guérin in de voorgaande eeuw.

Twee rijke bronnen voorzagen de stad van water; ze ontspringen en vloeien in een vallei, waar ze nog vijgenboomgaarden besproeien.

- De eerste ligt aan de noordgrens van de stadsruïne en 100 m ten zuiden van de bodem der vallei;
- de tweede ontspringt op de bodem der vallei en 500 m meer noordoostelijk.

Dit is ontegensprekelijk het hier door K. vermelde Oelama; zij maakt ook melding van de bronnen. Hoewel het Duitse *Brunnen* ook waterbak kan betekenen, wijst het hier op eigenlijke bronnen (cfr. Galilée, I, 137).

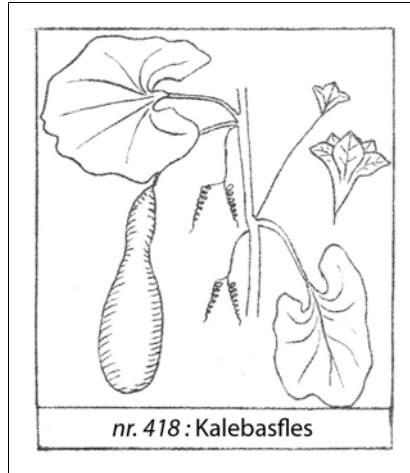


418.

### 1 maart. –

De stad heet inderdaad Oelama; ze ligt op een berg en is door bergen omgeven (zie grote kaart 2) en het omringende berggewest heeft moeilijke wegen. Maar de bergen zijn nochtans geheel, tot hun toppen toe, met wijnstokken beplant. Ik heb er ook boomhoge, knoestige, verstrengelde gewassen gezien met wel armdikke takken; hun vruchten zijn peervormig, groot, pompoen- of kurbitisachtig; er worden ook flessen van gemaakt; het is geen echt hout<sup>180</sup>.

<sup>180</sup> Boomhoge gewassen. – Bedoeld is de kalebas, waaraan men, volgens haar variëteit of ook volgens de streek verschillende namen geeft: kawoerd, courge, gourde, pompoen, meloen. De naam geeft men zowel aan de vrucht als aan de plant die een klimplant is en in de hoogte geleid kan worden. Als de schors van de vrucht ontledigd is van haar vlees en zaad, wordt ze door te drogen zo hard als hout en kan gebruikt worden als vaas of fles en vocht bewaren zonder week te worden. De vorm is zeer verschillend,



Deze stad schijnt niet zo oud als de andere (Soenem); ja, men zou zeggen dat ze nog niet voltooid is. De burgers hadden er de joodse eenvoudigheid niet; ze hielden zich voor slimmer en beschaafder; het was als hadden zich Romeinen of een ander volk hier eens opgehouden.

Ook hier was een grote toeloop van mensen, omdat Jezus er (morgen) de sabbat wilde houden. Verscheidene leerlingen hebben zich hier bij Hem gevoegd, o.m. Jonatan, de halve broer van Petrus en de zonen van de weduwen; zij waren weer wel ten getale van twintig. Ook kwamen hier nog Petrus, Andreas, Joannes, Jakobus de Mindere, Natanael Chased en Natanael de bruidegom bij Jezus; *Jezus had hen ontboden, opdat zij zijn prediking zouden horen en Hem, wegens de*

---

volgens de soort: rond als een appel, langwerpig als een peer, verlengd als een fles. "De Perzische kalebas (kabasj) is zo groot als een mensenhoofd of pompoen en heeft een lange hals die geleidelijk aanzwelt. Rijp geworden en gedroogd is de schil hard als berkenschors en dient tot waterkruik." (Dapper, Perzië, 86). Voor afbeelding van een fleskalebas met de vorm van een antieke zalf-oliefles, zie hierboven.

*onstuimigheid van de menigte, in zijn genezingen behulpzaam zouden zijn.*

Het volk was door navraag te weten gekomen langs welke weg Hij aankomen zou en was Hem voor de ontvangst tegemoet gegaan; zij droegen takken en strooiden groen en spreidden lange tapijten dwars over de weg vóór zijn voeten en met lofgezing en vreugdegeroep verwelkomden zij Hem als een profeet (cfr. fasc. 6, nr. 142, voetnoot 319). Er waren stadsoversten bij die de orde handhaafden en Hem welkom heetten in de naam van de stad. Maar in deze stad waren ook vele bezetenen, die Hem schreeuwend volgden en uitriepen wie Hij was en wat Hij zo al gedaan had, maar *Hij legde hun het zwijgen op.*

Ook in de herberg had Hij geen rust, want de bezetenen renden er in, terwijl ze raasden en schreeuwden; *Hij legde hun andermaal het zwijgen op en liet hen wegbrengen.*

Er waren hier 3 scholen,

- ene van rechtsgeleerdheid,
- een andere voor jeugdonderwijs en
- de synagogeschool.

*De vrijdag ging Jezus in verscheidene huizen, troostte en genas zieken en predikte in de school, inzonderheid over de eenvoud en over de eerbied jegens de ouders, want aan beide mangelde het hier de mensen. In zijn preek bestrafte Hij hier ook weer de inwoners over hun ijdele hoogmoed, omdat, nu de profeet onder hen opgestaan was, zij toch door hun snoeverij de gelegenheid van boete en bekering verkeken.*



419.

**2 maart; Sabbat. –**

*Op zaterdag hield Jezus de sabbat te Oelama.* Na het sluiten van de sabbat boden de notabelen van de stad Hem een maaltijd aan in het openbaar feesthuis.

*Morgen, op 5 Adar, zal Jezus in het openbaar vele mensen genezen.*

De apostelen die naar huis gegaan waren, hadden slechts de hunnen bezocht en waren al die tijd niet ver verwijderd geweest van Maria, met wie zij in betrekking gebleven waren. Ook de H. Vrouwen hadden zich nauwer bij haar aangesloten en haar meer bezocht.

Joannes de Doper verbleef nog steeds op dezelfde plaats (de 3<sup>e</sup> doopplaats, zie fasc. 12, nr. 404 en 405); het getal van zijn aanhangers verminderde van dag tot dag. Herodes zond dikwijls boden en kwam ook zelf tot hem.

420.

**3 maart. –**

Oelama kan zowat 5 uren ten oosten van Sefforis gelegen zijn. Heden, zondagmorgen, is Jezus met zijn leerlingen om 9 uur ongeveer een kwartier ver buiten de stad gegaan, waar op een berg een soort van lust- of badplaats is. Die plaats is ongeveer zo groot als ons kerkhof hier te Dülmen en rondom met zuilengangen en gebouwen omringd; er is daar een mooie bron en een leerstoel<sup>181</sup>.

---

<sup>181</sup> Zoals boven in nr. 417, voetnoot 179, reeds gezegd, zal hier door het Duitse 'Brunnen' een eigenlijke bron bedoeld zijn. Wij vinden deze 1 km ten noordoosten van Oelama (zie grote kaart 2).

In deze richting en hogerop is het gewest en de vallei vruchtbaar aan boomgaarden, vooral aan olijfbomen; het is ook rijkelijk besproeid.

Jezus had talrijke zieken uit de stad hierheen gezonden, want in de stad had Hij wegens het gedrang geen genezingen gedaan. De leerlingen hielpen Hem door de orde te handhaven en de zieken te rangschikken; deze lagen rondom in de gaanderijen en in tenten op draagbedden; ook waren zo vele mensen uit de stad Hem hierheen gevolgd, dat zij er niet allen een plaats vonden. De oversten en priesters handhaafden eveneens de orde.

*Van de een tot de ander gaande genas Jezus vele van deze zieken.* Als ik zeg 'vele', dan bedoel ik daardoor gewoonlijk een dertigtal. Zeg ik 'verscheidene of enige', men versta dan hieronder een stuk of tien. (Dit ontnemt nochtans haar waarde niet aan onze opmerking 5 in VOORREDE).

*Daarna sprak Jezus ook nog over de dood van Mozes, tot wiens gedachtenis eerlang een vastendag kwam;* hij begon de volgende dag 's avonds, 4 maart (viel dus op 5 maart of 7 Adar)<sup>182</sup>.

*Jezus knoopte daar een preek aan vast over het Beloofde Land en zijn vruchtbaarheid. Hij zegde dat dit alles niet alleen van lichamelijk voedsel, maar ook van voedsel voor de ziel te verstaan was: het was ook rijk aan profeten en goddelijke stemmen en de vrucht daarvan was het beloofde Heil en de boetvaardigheid in hen die het wilden ontvangen*<sup>183</sup>.

---

<sup>182</sup> De vastendag voor de dood van Mozes figureert op de joodse kalender op dezelfde datum en dezelfde reden is er voor opgegeven.

<sup>183</sup> Vruchtbaar aan goddelijke 'stemmen'.

- Vruchtbaar aan goddelijk stemmen - is dit niet hetzelfde als hetgeen de rabbijnen in de Talmoeed noemen 'bat kol'? Hieronder verstaan zij een soort van bovennatuurlijke stemmen, die de wil van God openbaren en die, volgens hen, de **vierde** en laatste graad van de openbaring vormen?
- De **eerste** graad zou zijn: de gave van profetie;
- de **tweede**: de gave van de H. Geest;
- de **derde**: het orakel van Oerim en Toemim.

Ik zag Hem na dit onderricht ook nog in een ander nabijgelegen gebouw gaan, waarin men de bezetenen had gebracht; zij raasden en schreeuwden bij zijn aankomst; het waren meest jongelingen en ook kinderen; Hij deed hen op een rij plaatsen en *beval hun rustig te zijn; op zijn bevel waren zij aanstonds genezen*. Op dit ogenblik zag ik er enige in onmacht vallen; hun ouders en verwanten waren er tegenwoordig. *Jezus gaf ook hier vermaningen en onderrichtingen*.

De vastendag voor de dood van Mozes valt op 7 Adar. Reeds de zondagavond zag ik de spijzen voor de dinsdag (vastendag), zoals gewoonlijk, in bakovens onder de asse zetten; op zulke dagen aten zij een ander soort brood.

#### **Maandag, 4 maart = 6 Adar. –**

Heden in de voormiddag zag ik nog toebereidselen voor de vastendag van morgen. *Jezus heeft heden nog in de synagoge geleerd* en is om de middag, nadat de leerlingen eerder vertrokken waren, ook zelf onopgemerkt uit de stad gegaan; Hij wist dit zo te schikken. Alle steden vermijnd trokken zij naar Kafarnaüm. Wegens het groot gewoel wil Hij Galilea verlaten. *Onderweg zag ik Hem hier en daar de leerlingen onderrichten*, terwijl zij even rustten of rondom Hem geschaard, stilstonden.

---

'Bat Kol' betekent letterlijk: 'dochter van de stem', 'echo'. Zie hierover meer in D.B. bij het trefwoord Bath Kol.

Jezus' woord herinnert ook aan het woord van de H. Paulus: *"Nadat God eertijds vele malen en op velerlei wijzen tot de vaders gesproken heeft door de profeten, heeft Hij aan het einde dezer dagen tot ons gesproken door zijn Zoon."* (Hebr. 1, 1-2).

Voor de toeloop die we nu voortdurend rond Jezus zien, cfr. nr. 411.

## Jezus te Kafarnaüm.

421.

**5 maart = 7 Adar; vastendag. –**

Jezus kwam met zijn leerlingen in de morgen bij zijn Moeder aan; zij hadden de gehele nacht gegaan. Daar waren ook de vrouw van Petrus en zijn zuster, ook de bruid van Kana en andere vrouwen. Het huis dat Maria hier bewoont, is op de gewone wijze ingericht en zeer ruim; nooit is zij daar alleen; de weduwen wonen in de buurt. Ook de vrouwen van Betsaïda en Kafarnaüm, waartussen deze huizen liggen, zijn dikwijls bij haar en ook bijna altijd de een of andere leerling. Ik zag hen de vasten hier onderhouden en rouwen; de vrouwen waren gesluierd. *Ik zag dat Jezus te Kafarnaüm in de school leerde en dat ook de vrouwen gingen luisteren.*

Kafarnaüm ligt in de rechte lijn, die men over de berg zou trekken, ongeveer 1 uur van de oever van het Meer van Galilea, en langs het dal over het zuidelijker gelegen Betsaïda, ongeveer 2 uren. Zowat een goed half uur van Kafarnaüm, op de weg naar Betsaïda, staan de huizen, in een waarvan Maria woont; (het staat even afgezonderd van de andere huizen). Er vloeit van Kafarnaüm een schone beek naar het Meer; ze is bij Betsaïda in vele takken gesplitst en maakt het land zeer vruchtbaar<sup>184</sup>.

---

<sup>184</sup> De beek die van Kafarnaüm of uit de buurt ervan naar het Meer vloeit is de wadi Djamoës; we zijn nog in de regentijd, en er vloeide water door.

In het kleine dal Tabiga gekomen ontvangt ze meerdere beekjes of waterstralen afkomstig uit de 7 bronnen (in het Grieks eptapêgon, verbasterd in het Arabisch tot Tabgha of Tabiga); het water van de voornaamste dezer bronnen werd door een waterleiding tot het einde van de vlakte Gennezaret gebracht, die er buitengewoon vruchtbaar door werd gemaakt.

De rechte weg van Betsaïda naar Kafarnaüm loopt over de heuvel waarop de huizen staan en de heuvel Kanazir. De omweg volgde waarschijnlijk de wadi Djamoës en was ietwat langer, toch wel niet een uur langer.

Maria heeft geen eigen huishouding; zij heeft vee noch veld; zij leeft als een weduwe van de giften der vrienden en haar bezigheid is spinnen, naaien, met kleine staafjes werken, bidden en andere vrouwen troosten en onderrichten.

Jezus was heden morgen bij zijn aankomst met haar alleen; zij weende om het groot gevaar dat Hem bedreigde ten gevolge van het opzien dat zijn leer en wonderen in het land verwekten; want zij, die Jezus in het aangezicht niet durfden tegenspreken, hielden zich voor haar niet in; hun roddelpraatjes, kwaadsprekerij en gemor drongen tot haar door. Doch *Jezus antwoordde haar dat zijn tijd nu gekomen was; Hij wilde dit gewest nu verlaten en naar Judea trekken, waar zijn vijanden na het paasfeest nog veel meer aan Hem geërgerd zouden zijn.*

Hedenavond begon te Kafarnaüm een dankfeest wegens regen. De synagoge werd versierd en op haar dak werd een wonderlijke muziek gespeeld<sup>185</sup>.

422.

### **6 maart. –**

Gisterenavond en hedenmorgen zag ik de synagoge en andere openbare gebouwen van Kafarnaüm met jonge groene boompjes en allerlei groene loofpiramiden voor een feest opgesmukt worden. Op het dak van de synagoge en andere grote huizen, waarop wandelgangen waren, hoorde ik op een eigenaardig en veeltonig instrument blazen. De bespelers waren synagogedieneren, zoals de koster bij ons. Aanvankelijk had ik volstrekt geen lust om dit te vertellen, omdat ik vreesde dat de nodige inspanning mij te erg zou vermoeien en noodlottig zijn. Dit instrument ziet er uit als een lederen zak van wel 4 voet lang. Verscheidene bruine pijpen en mondstukken als van trompetten

---

<sup>185</sup> In de oudste joodse kalender vinden wij op 8 Adar aangetekend: "Op 8 Adar stak men de trompet uit dank voor bekomen regen en ook om in de toekomst de regen die nog nodig zou zijn, te bekomen."

zijn er aan bevestigd; wanneer de zak niet opgeblazen is, liggen deze er tegen aan, maar wanneer hij door de adem van iemand die in een groot mondstuk blaast, met lucht opgevuld is, wordt hij door twee ter zijde staande mannen opgehouden. Ook dezen zijn dan druk in de weer, hetzij met hun mond, hetzij met een blaasbalg, om er lucht in te blazen en om, door het openen en sluiten van gaten door middel van verscheidene sleutels, uit de pijpen, die zich nu naar alle kanten oprichten, een hel, sterk en veeltonig geluid voort te brengen. Zij die ter zijde stonden, hebben er ook dikwijls in geblazen.

(Dit instrument, zo noteert Brentano hier tussen haakjes, schijnt dus iets als een grote doedelzak geweest te zijn, waarop verscheidene mannen tegelijkertijd speelden)<sup>186</sup>.

423.

Het feest van heden had ten doel te danken voor bekomen regen en om nog regen te krijgen (de lenteregen is van vitaal belang voor de vruchten). *Naar aanleiding hiervan heeft Jezus in de synagoge een buitengewoon aandoenlijke feestrede gehouden over regen en droogte; Hij vertelde in zijn toespraak hoe Elías op de Karmelberg om regen gesmeekt en zijn dienaar zesmaal ondervraagd had. De zevende maal had deze een kleine wolk uit de (Galileese) zee of het Meer van Gennezaret zien opstijgen (fasc. 2, nr. 31; I Kon. 18). De kleine wolk werd groter en groter en verkwikte ten slotte het gehele land, dat Elías daarna doorreisde. Jezus paste de zeven ondervragingen van Elías tot zijn dienaar op de tijdvakken toe, die de vervulling der Belofte voorafgegaan waren. De wolk stelde Hij*

---

<sup>186</sup> Volgens het getuigenis van een geleerd heemkundige in Noord-Afrika zouden soortgelijke instrumenten nog bestaan dieper in het Afrikaans en Algeriaans binnenland. Aldus A. Verwimp uit Mostaganem, de zuster van een nu overleden medebroeder; ik raadpleegde haar bij gelegenheid over meerdere punten.

*voor als een voorafbeelding van de tegenwoordige tijd en de regen als een zinnebeeld van de komst van de Messias. Diens leer zou zich nu uitbreiden, zich alom verspreiden en alles verkwikken. Wie nu dorst had moest drinken en wie zijn akker bewerkt en gereed gelegd had, zou regen bekommen*<sup>187</sup>. Dit alles zei Hij zo aandoenlijk en wonderbaar, dat alle toehoorders weenden; ook Maria en de H. Vrouwen weenden; ook ik kon mijn tranen niet weerhouden.

De mensen hier te Kafarnaüm zijn nu werkelijk in een gunstige stemming; er zijn hier drie priesters in de synagoge en dikwijls neemt Jezus met zijn vertrouwdste leerlingen de maaltijd in een huis, waarin de priesters bij de synagoge wonen en waarin leraars, die het woord in de synagoge voeren, een zeker recht op gastvrijheid of herberging bezitten (cfr. fasc. 12, nr. 361 en nr. 399; fasc. 9, nrs. 237-238).

## **7 maart. –**

Gisterenavond en vanmorgen vroeg werd er weerom op het wonderbaar instrument geblazen, en ook heden wordt de feestviering nog voortgezet, doch slechts door kinderen en jongens bij wijze van verlustiging.

Reeds gisterenavond heeft *Jezus de leerlingen die verwanten van Hem zijn, en de leerlingen uit Betsaida verlof gegeven, omdat Hij heden vroeg dit gewest wilde verlaten en naar Judea reizen.*

---

<sup>187</sup> Te vergelijken met dit analoog woord dat Jezus richtte tot de begenadigde zuster Jozefa Menendez: “Schrijf op wat Ik dikteer, Jozefa, Ik wil dat mijn zielen het horen en lezen; dat nu de ziel die dorst heeft, zich lave, en de ziel die honger heeft, zich verzadige.” (Un appel à l'Amour, 471).

Er gingen slechts een twaalfstal leerlingen met Hem mee, nl. die welke uit Nazareth, Jeruzalem en van bij Joannes tot Hem gekomen waren. (In nr. 432 komen er 5 bij, zodat K. in nr. 435 kan spreken van ongeveer 18 gezellen van Jezus).

## **Jezus te Sefforis. – Hij helpt schipbreukelingen. – Maria's uiterlijk.**

424.

Zo zag ik nu Jezus, nog in de vroege morgen zich uit Kafarnaüm naar het zuidwesten wenden, alsof Hij tussen Kana en Sefforis door wilde trekken.

Maria en nog 8 andere heilige vrouwen deden Hem uitgeleide. Onder deze waren Maria van Kleofas, de drie weduwen, de bruid van Kana en de zuster van Petrus; de overige weet ik nu niet meer te noemen. De H. Vrouwen gingen tot bij een kleine stad mee (nl. tot Klein-Dotaïn, thans Toeran, 3 uren ten westen van Tiberias en aan de zuidvoet van het gebergte Toeran); daar zouden zij een gezamenlijke maaltijd houden en dan afscheid nemen.

Hier was in de nabijheid (5 km ten zuidoosten van Klein-Dotaïn of Dothaïn 2) de put, waarin Jozef door zijn broers gesmeten werd (aan de zuidkant van de beek), zie grote kaart 2.

Het dorp waarbij zij kwamen heet Dotaïn, maar er ligt nog een ander, veel groter Dotaïn (Dotan) in (de vlakte van Dotan, die een zuidelijke verlenging is van) de Esdrelonvlakte. Dit Groot-Dotan ligt 4 uren of zo ten noorden van de stad Samaria.

Dotaïn hier is een kleine plaats en de inwoners leefden vooral van de karavanen, die, de grote weg volgend, hier doortrokken. Het ligt aan het einde van een klein dal (dat in de ruimer vallei Roemmaneh uitmondt) en waarin voor zowat 80 stuks vee weigronde is. Aan een andere zijde ligt het grote gebouw, waarin



Jezus eenmaal zo vele bezetenen tot rust bracht; ditmaal trad Hij er niet binnen; het dorp ligt anderhalf uur ten noordoosten van Sefforis en 4 à 5 uren ten noorden van de berg Tabor.

De leerlingen waren vooruitgegaan om de herberg te bestellen; een achttal inwoners en priesters kwamen Jezus en de H. Vrouwen tegemoet en leidden hen in een grote open zaal voor vreemdelingen, waarin niemand woonde, maar waar reeds alles tot een maaltijd gereed gezet was. Vóór de ingang spreidden zij, om Hem eer te bewijzen, een tapijt op de grond uit, om Hem er te doen overgaan; zij wasten Hem dan ook de voeten; de vrouwen aten, zoals altijd, afzonderlijk; hun plaats was achter de haard; de leerlingen lagen met Jezus aan dezelfde tafel aan.

Men at slechts koude spijsen, honig en kleine broden, groene kruiden die men in saus doopte, en vruchten. De drank was water met balsem gemengd; zij gaven er Hem en ook de H. Vrouwen, kleine flesjes van mee. De priesters van de stad dienden Hem in staande houding met meer dan gewone liefde en ootmoedigheid.

*Jezus sprak over Jozef die hier verkocht was geworden.*

Ik zag (in een bijvisioen) dit onbeschrijfelijk aangrijpend tafereel; ik moest wenen; mijn ervaring was zo eigenaardig; ik zag het zo dicht vóór me plaats hebben; zo gaarne mocht ik me dan het gebeuren aantrekken, er op toe treden, mij er mee bemoeien, maar ik kan niet; ik zou dit of dat willen doen, doch het is mij onmogelijk.

425.

Aanstonds na de maaltijd aanvaardden de H. Vrouwen de terugweg naar Kafarnaüm. *Jezus nam van zijn Moeder afzonderlijk afscheid en groette daarna de overigen.* Ik heb gezien dat Hij zijn Moeder bij het afscheid en het weerzien ook wel omhelst, wanneer zij alleen zijn; anders reikt Hij haar slechts de hand of buigt zich vriendelijk naar haar.

Maria weende; zij ziet er nog zo jong uit; zij is groot en mager, heeft een zeer hoog voorhoofd, en een ietwat lange neus, zeer grote ogen, zacht neergeslagen, een zeer mooie, rode mond, een aangenaam bruinachtige kleur met blozende, lichtrood glimmende wangen.

Jezus bleef na hun afreis nog enige tijd in de herberg en *zette ook zijn onderricht nog* voort en daarna begaf Hij zich op weg, door de mannen die geen betaling voor de maaltijd wilden, vergezeld tot bij de Put van Jozef. Deze put ligt ongeveer een half uur van de stad, in het dal (Roemmaneh); hij is nu niet meer zoals toen, wanneer Jozef er in neergeworpen werd. Ik meen me te herinneren dat hij toen een ledige put was met een groene rand.

Nu was het een ruime, vierhoekige waterbak, een soort kleine vijver, overbouwd met een dak op kolommen; hij stond vol water en er werden vele vissen in gehouden. Ik zag er vissen in die hun kop zo vreemd omhoog geheven hielden, en die kop was niet spits gelijk van onze vissen; ik heb ook dergelijke vissen in het Meer van Galilea gezien, waar ze evenwel veel groter waren.

Zou hier bedoeld zijn de vis *Chromis Simonis*?

In de bek van zulk een vis vond Petrus de stater (= oude Griekse munt in goud en zilver) die hij nodig had om voor zichzelf en zijn meester de tempelschatting te betalen.

Wanneer wij in dit leven aan deze episode gekomen zijn, zullen wij er een woord over zeggen.

Nu verhaalt K. verder:

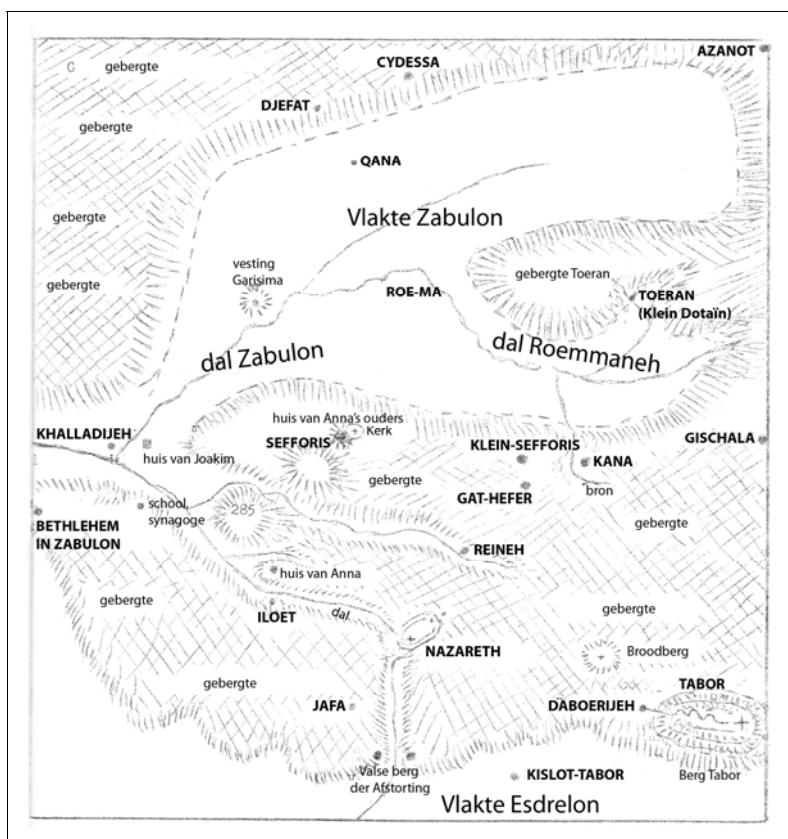
De toevloeiing van het water in de put was niet zichtbaar; er was een omheining rond het brongebouw en er woonden mensen omheen, die er het toezicht op hadden. Jezus trad met zijn begeleiders in het bronhuis, *na gedurende de gehele weg over Jozef en zijn broers verteld te hebben. Ook hier bij de bron sprak Hij over hetzelfde onderwerp; ik zag Hem de bron zegenen, alvorens die te verlaten.*

Nu keerden Jezus' geleiders naar Dotaïn terug en Jezus ging met zijn leerlingen een paar uren verder naar Sefforis, waar Hij zijn intrek nam bij de zonen van een zuster van de H. Anna (in het huis van Maraha; cfr. fasc. 1, nr. 11, 5<sup>e</sup> alinea en nr. 13, voetnoot 29).

Door een geweldige hoest is de zienster belet verder te spreken.

## 8 maart. –

Sefforis ligt op een berg en is door verscheidene bergen omringd (cfr. fasc. 1, nr. 13, voetnoot 29 en fasc 9, nr. 216).



De stad is niet al te groot, doch groter dan Kafarnaüm; er liggen echter veel afzonderlijke hofsteden er omheen verspreid, die nog tot de stad behoren.

Hier in de synagoge lieten de leraren geen hoge achting voor Jezus blijken; ook waren er veel boze mensen in de stad en ik hoorde hier en daar lasterlijk tegen Jezus uitvallen met de vraag waarom Hij het land rondliep en niet bij zijn Moeder bleef. Ook bewerkte Jezus hier geen genezingen en verscheen weinig in het openbaar. Nochtans *preekte Hij 's avonds met het begin van de sabbat in de synagoge*. Hij herbergde heden niet meer bij zijn verwanten, maar dicht bij de synagoge (dus zeer waarschijnlijk in de synagogeherberg).

426.

### **9 maart. –**

*Heden op de sabbat heeft Jezus weer in de synagoge geleerd, nadat Hij bovendien vele mensen en huisgezinnen, vooral Essenen, had bezocht. Hij had die mensen opgewekt en getroost tot vergoeding voor de kwelling, welke vele boze mensen, die hier woonden, hun aandeden. Ook heeft Hij op verscheidene omliggende hofsteden tot zulke verongelykte mensen en tot zijn verwanten gezegd Hem nu niet te volgen, doch in stilte zijn vrienden te blijven en goede werken te doen, tot Hij zijn loopbaan geëindigd zou hebben. Zijn verwanten doen hier veel goed en ondersteunen ook de H. Maagd, aan wie zij veel toesturen om in haar behoeften te voorzien.*

*Ik heb Hem met verscheidene families zo onzeglijk liefdevol en vertrouwelijk zien spreken, dat ik het niet genoeg kan beschrijven. Zijn handelwijze vol liefde bewoog mij tot tranen.*

Maar ik zag hedennacht iets van Jezus, wat mij zeer wonderbaar voorkwam en mij onbeschrijfelijk aangreep.

Deze nacht woedde een grote windstorm in het Beloofde Land, zoals wij er nu een meemaken hier. Welnu, hierbij *zag ik Jezus met verscheidene andere personen gezamenlijk bidden; hij bad met uitgestrekte armen tot afwending van het gevaar.*

Van Jezus wendde zich mijn geestesblik naar het Meer van Galilea, waarop ik een grote storm zag woeden. De schepen van Petrus, van Andreas en Zebedeüs verkeerden in een grote nood. De apostelen zag ik rustig slapen te Betanië (versta: Betsaida, misschien ook een gehucht Betanië bij het Meer); alleen hun knechten waren op de schepen.

Terwijl Jezus aldus in gebed was, zag ik ook zijn verschijning ginds op de schepen, nu eens op dit, dan weer op een ander en ook soms op het Meer. *Het was als arbeidde Hij, als weerhield Hij, als bood Hij weerstand, als gaf Hij wenken, als beschermde Hij tegen de storm. Nochtans was Hij daar niet in persoon, want Hij had zijn plaats niet verlaten; ik had Hem niet daarheen zien gaan.*

*Hij stond in de storm een weinig hoger dan de geteisterden; Hij zweefde, doch de schippers zagen Hem niet; het was zijn geest, die hen door gebedswerkzaamheid op een afstand hielp, zonder dat iemand van hen het wist.*

Mogelijk hadden de scheepsknechten die aan Hem geloofden, Hem om hulp aangeroepen. In het begin was dit visioen mij een raadsel, ik begreep het niet!<sup>188</sup>

---

<sup>188</sup> 'Het leven van de H. Alfonsus' door Kronenburg bevat een analoog geval. Alfonsus' biechtvader Falcoia zag eens in een geestverrukking een sloep in de storm, die op het punt stond om te slaan en te zinken. Onder de opvarenden herkende hij vrienden en biechtelingen.

Aanstands wierp hij zich op de knieën, bad tot God voor hun redding en zijn gebed kwam hun krachtdadig ter hulp.

Door Jezus' voorbeeld opgewekt, bracht de zienster een groot deel van deze stormachtige nachten met uitgestrekte armen in gebed door, om de slachtoffers van het onweer te helpen, en dit in zulk een lastige houding en met zulk een intense inspanning, dat zij buitengewoon afgemat was.

Zij vertelde achteraf dat zij op zee verscheidene schepen in de grootste nood had gezien.

Dan had zij met een kinderlijk vertrouwen de engelen en heiligen gesmeekt om, naar Jezus' voorbeeld, die mensen in hun gevaar ter hulp te komen; zij had ook het gevoel en de overtuiging bekomen dat zij, in samenwerking met de zalige hemelingen, de zeevaarders op die schepen van nut was geweest<sup>189</sup>.

---

"Want," zo verhaalden zij later, "in het dreigendste van het gevaar, toen het ontredde vaartuig in de diepte zou verdwijnen, verscheen hun de dienaar Gods en voerde hen de haven binnen, zonder dat zij konden bespeuren hoe dit geschiedde."

<sup>189</sup> In haar 'Herinneringen aan A.K. Emmerick', blz. 365 verhaalt Louise Hensel, intieme vriendin van de zienster, hoe ze eens getuige was van zulk een belevens van K.

Daar zij geen datum aangeeft, weten wij niet of zij het hier vermelde geval bedoelt.

Wij geven haar verhaal ingekort weer:

"Op een avond zat ik met mijn naaiwerk in haar kamer bij de lamp, niet te dicht bij haar bed; zij was in geestverrukking; buiten was de wind onstuimiger geworden; zijn heftige stoten tegen het venster onthutsten ons.

Opeens veerde zij op, zag mij met ontzetting aan en riep: "Bid! bid! Een schip met een talrijke bemanning dreigt te vergaan! Ik moet terug!"

Plots viel zij bewusteloos terug op haar bed, waar zij een goed half uur zo bleef liggen.

Daarna ontwaakte zij, totaal uitgeput, doch zichtbaar getroost.

"Wat is er van het schip geworden?" vroeg ik haar na een poosje. Zeer moede doch vriendelijk keek zij me aan en sprak: "De bemanning is gered; het gebeurde aan de Afrikaanse kust."

Sedertdien kan ik geen wind meer heftig horen gieren, besluit L. Hensel, of ik voel me levendig gedrongen om voor de zeevaarders te bidden." (Akten ...über A.K. Emmerick, 365).

## **Jezus te Nazareth. – Drie postulanten. - Poerimfeest.**

427.

### **10 maart. –**

De zieneres blijft zeer ziek. –

Jezus heeft heden nog tot ‘s middags te Sefforis en in de omgeving vele woningen bezocht.

‘s Namiddags richtte Hij zich naar Nazareth langs een omweg, waarop Hij, om te troosten en te vermanen, verscheidene verspreid liggende hofsteden bezocht. Onder de leerlingen die Hem ook nu vergezelden, waren 2 (of 3 ?) jongelingen, zonen van Essenerweduwen. In Nazareth heeft Hij bij bekenden, die herberging gaven, zijn intrek genomen. Hij bezocht, zonder opzien te verwekken, verscheidene goede mensen. De Farizeeën, die zich inwendig zeer aan Hem ergerden, betoonden Hem een valse beleefdheid en welwillendheid. Tot Hem komend vroegen zij naar zijn bedoeling, wat Hij nu eigenlijk wilde en waarom Hij zijn Moeder liet zitten? *Zijn ernstig en raak antwoord stopte hun de mond.*

Overall houdt men zich nu bezig met de voorbereidingen tot de vastendag van Ester en met de voorbereidingen tot het Poerimfeest. De vasten begint hedenavond en het Poerimfeest volgt er onmiddellijk op<sup>190</sup>.

---

<sup>190</sup> Hier noemt K. twee feesten samen:

- de vastendag van Ester en
- het Poerimfeest,
- ja, een soort derde feest ging er mee samen.

De vasten ging het eigenlijke feest vooraf; hij werd gehouden ter ere en ter gedachtenis van de vasten die Ester onderhouden had, eer zij vóór de koning verscheen.

\*\*\*

---

POERIM is de meervoudsvorm van 'POER', d.i. 'lot':

deze naam herinnert aan het werpen van het lot of de loten, waarbij de datum vastgesteld werd, waarop de Joden te Susa moesten worden uitgeroeid. Door het lot werd de 13<sup>e</sup> Adar aangeduid.

Koningin Ester waagde het, uit liefde tot haar volk, ongevraagd onder de ogen van de koning te verschijnen; hierdoor stelde zij zich aan de doodstraf bloot, doch zij vond genade bij de koning en bekam zelfs van Assuerus niet alleen de herroeping van het vonnis tegen de Joden, maar zelfs de gunst voor de Joden, zelf op die dag wraak op hun vijanden te mogen nemen. Deze gunst verwaarloosden de Joden niet en richtten op fanatieke wijze een vreselijk bloedbad aan.

Ter herinnering hieraan stelden Mardokai en Ester een feest in dat op 14 Adar gevierd moest worden.

Te Susa werd het de Joden vergund ook nog de volgende dag, de 14<sup>e</sup> hun wraakgericht voort te zetten. Vandaar dat Poerim tot een tweedaags feest gemaakt werd.

Het was een profaan, maar tevens godsdienstig vreugdefeest; zij gaven zich over aan vermakelijkheden, maar ook aan godsdienstoefeningen, gebeden, gezangen en voorlezingen; deze geschieden vooral uit het boek Ester, niet alleen in de synagoge, maar ook thuis; en wel

- op 15 Adar in de met muren versterkte steden (Karakim),
- op 14 Adar in de niet ommuurde ('arim) en
- eindelijk de 2<sup>e</sup> of 5<sup>e</sup> dag van de week, die het naast van het feest was in de dorpen (Kefarim).

In de familiekring mocht de lezing ook plaats hebben in de volgende dagen.

Telkens als onder de lezing de naam Aman voorkwam, werden verwensingen uitgesproken:

- Vervloekt zij Aman, die vijand, zijn naam verrotte!  
Gezegend Mardokai!
- Vervloekt weze Zares!  
Gezegend zij Ester!
- Vervloekt alle afgodendienaars!  
Gezegend alle Israëlieten!

Kinderen sloegen met hun vuist op de banken of sloegen plankjes, waarop Amans naam geschreven was, tegen elkaar, als om hem te verpletteren.

In dit haatbetoon sloten zij ook wel andere vijanden in en helaas! later op sommige plaatsen ook de christenen. Keizer Theodosius heeft zulke manifestaties tegen het kruis en het christelijk geloof verboden.



*'s Avonds heeft Jezus in de synagoge zeer ernstig geleerd. De nacht daarop zag ik Hem opnieuw met uitgestrekte armen bidden en zijn verschijning weer hulp bieden aan de scheepslui in de storm op het Meer van Galilea.*

Ditmaal was de nood veel groter en er waren ook veel meer schepen in gevaar; *ik zag Jezus de hand aan het roer slaan, zonder zelfs door de stuurman bemerkt te worden.*

428.

### **11 maart = 13 Adar. –**

Heden was geheel Nazareth in vasten en boetpleging. De 3 rijke jongelingen van hier, die Jezus vroeger reeds tevergeefs om opnemingsgebeden hadden, kwamen Hem deze morgen nogmaals smeken om als leerlingen aangenomen te worden; het scheelde weinig of zij vielen er voor aan zijn voeten op de knieën, doch *Hij wees hen af en duidde hun zekere punten aan;*

---

Eigen aan het feest waren gastmalen en gemakkelikheden, waarbij men ook de armen bedacht en met giften verblijdde (Est. 10, 22; voor instelling van het feest zie geheel 10 en 9, 19).

\*\*\*

Later werd aan het Poerimfeest het feest om de dood van Nikanor verbonden; het is treffend dit hier bij K. weer te vinden.

Hij werd door Judas de Makkabeeër overwonnen.

Hij sneuvelde en Judas gaf bevel hem het hoofd af te houwen (II Makk. 15, 30 en I, 7, 47). Volgens vele Joden werd dit bevel door Judit, zuster van Judas de Makkabeeër, uitgevoerd.

Nu stelde Judas op zijn beurt een feest in ter gedachtenis aan deze roemrijke overwinning: "Heel het volk besloot eenstemmig het plechtig te vieren daags vóór het Mardokai-feest, op 13 Adar." (II Makk. 15, 36).

\*\*\*

Wanneer nu het Poerimfeest in ommuurde steden, zoals Nazareth er een was, op 15 Adar gevierd werd of althans tot die dag uitgebreid werd, mogen wij veronderstellen dat ook het Nikanor-feest op 14 Adar gevierd kon worden.

wanneer zij deze nagekomen waren, mochten zij hun aanvraag hernieuwen. Hij wist maar al te goed dat zij louter tijdelijke voordelen beoogden en geen geestelijk begrip hadden; zij wilden leerlingen van Hem zijn als van een wijsgeer of geleerd rabbijn, om zo door de wetenschappen, die zij zich bij Hem eigen zouden maken, hun stad Nazareth in aanzien te doen stijgen. Ook voelden zij zich in hun eer gekrenkt, omdat Hij zonen uit arme families van Nazareth, en niet hen tot leerlingen aannam.

*Ik zag Jezus heden ook in de synagoge het woord voeren.*

's Avonds met het begin van 14 Adar begon het groot vreugdefeest Poerim. Jezus was die avond tot laat in de nacht bij de oude Esseen Eliud van Nazareth. Die heilige man is afgeleefd en schijnt weldra te zullen sterven (nl. op 18 maart, zie nr. 431). Hij is hoogbejaard, uitgeput van krachten en ligt meest te bed. In de nacht zag ik Jezus lang uitgestrekt naast zijn legerstede neerliggen en, op zijn arm steunend, *met Hem spreken*; deze man gaat geheel in God op. (Een arme-mensen-bed is een mat op de grond uitgespreid, cfr. fasc. 3, nr. 72, voetnoot 165).

429.

### **12 maart = 14 Adar; Poerimfeest. –**

Gisterenavond met het begin van 14 Adar en van het Poerimfeest werd op het dakterras van de synagoge weer een vreemdsoortig muziekinstrument bespeeld; maar ik ben te zwak om het nauwkeurig te kunnen beschrijven; het was als een grote staande trommel, die ook met snaren gespannen was; er kwamen kinderen die er op sloegen en er verscheidene voorwerpen uit trokken, waarmee men allerlei muziek kon uitvoeren; kinderen speelden ook op harpen en fluiten.

Heden genoten de vrouwen en jonge dochters, ter gedachtenis van Ester, een grote vrijheid en een uitzonderlijk voorrecht in de synagoge; zij moesten niet afgezonderd blijven en mochten zelfs naderen tot de plaats waar de priesters stonden (cfr. fasc. 7, nr. 199, voetnoot 421).

In de synagoge kwamen stoeten van kinderen, wonderlijk en verschillend gekleed, de ene wit, de andere rood.

Ook trad een jonge dochter op, met een halssieraad dat er schrikwekkend uitzag: zij had nl. een bloedrode, platte ring om de hals, als was deze haar doorgesneden, en van deze ring hingen vele bloedrode draden met knopen neer; deze verbeeldden bloedstrepen met bloeddroppen en -vlekken, juist als vloeide er vers bloed uit haar afgehouden hals neer; als in een theaterspel stelde zij een zekere persoon voor; zij droeg een prachtige mantel en de sleep van haar kleed werd gedragen; zij was door vele andere jonge dochters en kinderen gevolgd. Van voren op haar hoofd verhief zich een hoog, spits opzetsel en ze droeg een lange sluier; ze droeg ook iets in de hand, maar of dit een zwaard of een scepter was weet ik nu niet. (Waarschijnlijk kort zwaard, in de veronderstelling dat ze Judit, de zuster van Judas de Makkabeeër, voorstelde).

Het was een grote en zeer schone dochter; ik weet niet juist wat dit betekende; ik meende eerst dat zij Ester moest verbeelden, doch niettemin scheen zij mij dan weer een Judit voor te stellen, evenwel een andere dan die Judit, welke Holofernes had gedood<sup>191</sup>, want er was een dienstmeid bij haar, die een schone

---

<sup>191</sup> Bij deze passage plaatste Brentano de volgende nota:

“Jaren later las ik dat vele Joden op 13 Adar niet alleen de vasten van Ester herdenken, maar ook een feest vieren ter gedachtenis aan de overwinning op Nikanor door Judas de Makkabeeër (II Makk. 15, 3).

Zij beweren dat een zuster van deze Judas, Judit genaamd, Nikanor het hoofd afgehouden heeft. Op de verjaardag van de tempelwijding van de Makkabeeën zingen zij ook liederen ter ere van Judit, die van de Judit van Betulië schijnt onderscheiden te moeten worden.” Tot hier Brentano.

korf droeg, waarin geschenken voor de hoofdpriester lagen; zij begiftigde hem met schildjes, zoals de priesters er veelal op het voorhoofd of op de borst dragen; ze waren zeer kostbaar vervaardigd.

Ook lag in een hoek van de synagoge achter een gordijn op een praalbed het opgevuld beeld van een man; de jonge dochter nam

---

\*\*\*

Dit las Brentano wellicht in de joodse kalender, die luidt als volgt:

**13 Adar:**

- Vasten van Ester, klaarblijkelijk ter gedachtenis aan die van koningin Ester.
- Ook feest ter gedachtenis van de dood van Nikanor (I Makk. 7, 49 en II Makk. 15, 36). Sommige Joden willen dat Nikanor gedood werd door Judit, zuster van Judas de Makkabeeër. Deze Judit is ons niet bekend uit de H. Schrift noch uit Flavius Josephus, doch slechts uit de geschriften der rabbijnen.

**14 Adar:**

- Eerste Poerim of klein feest der Loten. In de provincies eindigde de wraakneming der Joden op 14 Adar, doch in Susa werd ze de 15e nog voortgezet. Zo stelde Mardokai het Lotenfeest vast op 14 en 15 Adar.

**15 Adar:**

- Tweede Poerim of groot feest der Loten. De 13, 14, 15 Adar samen worden gewoonlijk genoemd: de dagen van Mardokai.
- Het Nikanorfeest, ofschoon er mee samenvallend heeft niets met het Mardokai-feest te maken.

\*\*\*

De tempelschatting, die ieder Israëliet moest betalen (Ex. 30, 13-15) vanaf zijn 20<sup>e</sup> jaar, werd door de inners opgehaald op 15 Adar in de steden, (zoals K. het ook ziet in nr. 431) en op 25 Adar in de tempel.

(In nr. 435 wordt ook dit door K. vermeld, doch het geschiedt op 24 Adar.

Waarom niet op de 25<sup>e</sup>?

Zeer waarschijnlijk omdat op 25 Adar een sabbat viel.

Hoe juist dit alles! Zou K. zelf er zich rekenschap van gegeven hebben? Zou het Brentano opgevallen zijn??)

dit beeld het hoofd af en bracht het aan de opperpriester. Daarna bracht zij, krachtens een oud vrijheidsrecht, de priesters de voornaamste fouten onder het oog, die zij in de loop van het jaar bedreven hadden, waarna zij zich terugtrok. Ook op sommige andere feesten hadden de vrouwen nog het recht de priesters te berispen.

430.

In de synagoge werd het boek Ester uit een aparte rol beurtelings door verscheidene leraars gelezen. *Ook Jezus las er op zijn beurt uit voor.* De Joden, en in het bijzonder de kinderen, hadden kleine plankjes met hamertjes; wanneer men aan een draad trok, sloeg het hamertje op een daarop geschreven naam en zij spraken daarbij enige woorden uit (verwensing); dit geschiedde telkens als de naam Haman in de lezing voorkwam.

Het feest was ook gekenmerkt door rijke gastmalen; vooral dit van de priesters en van Jezus, dat in het openbaar feesthuis plaats had, was prachtig. Alles was bij deze maaltijd zo aangenaam versierd als gedurende het loofhuttenfeest; er waren opvallend veel bloemenkransen met rozen zo groot als een hoofd, en ganse piramiden van bloemen en zeer vele vruchten. Er kwam een geheel lam op de tafel, doch vooral het rijke en luxueuze tafelgerei kon ik niet genoeg bewonderen; ik zag er een soort van veelkleurige drinkschalen, die doorzichtig waren als edelgesteenten; de schaal bestond uit gekleurde, door elkaar gevlochten of gewonden glasdraden, enz.

Ook deden de mensen op deze dag elkander vele geschenken, inzonderheid van juwelen en feestklederen, zoals toga's, manipels, hoofdsluiers en gordels met franjes aan de neerhangende einden.

Ook Jezus ontving een feestkleed met kwasten aan de onderzoom, doch hij hield het niet voor zich, maar gaf het weer weg; velen gaven ook geschenken aan de armen, die van alles overvloedig hun aandeel kregen.

431.

**13 maart = 15 Adar. –**

Het feest duurde heden nog voort; 's morgens zag ik dat Jezus, door zijn leerlingen omgeven, met de priesters in de nabijheid van Nazareth in verscheidene feestelijk versierde lusthoven en op open leerplaatsen ging; *zij hadden drie schriftrollen en ook weer het boek Ester bij zich en zij lazen er beurtelings uit voor.* Verscheidene groepen van jongelingen en jonge dochters waren hen gevolgd, doch *de jonge dochters aanhoorden Jezus' lering op de achtergrond, afzonderlijk.*

Op heden zag ik ook enige mannen rondgaan om een belasting te innen, die op het paasfeest betrekking had.

(cfr. nr. 429, voetnoot 191; het geld moest gebruikt worden voor de dienst van de tempel, maar juist nu, met het naderen van het paasfeest, moest de tempel en al wat voor het feest nodig was, in gereedheid gebracht worden.

Hiervan zal verder, naar aanleiding van het volgend paasfeest, een beknopt overzicht gegeven worden.)

Van het muziekinstrument dat ik gisteren vermeldde en dat ik een soort trommel noemde, zag ik heden nadere bijzonderheden, waaruit blijkt dat deze benaming wel minder gepast zal zijn. Het rustte op drie poten; het had boven en beneden driehoekige vlakken, waarvan twee van boven. Binnen gingen pijpen op en neer; door hetgeen in- en uitgetrokken werd, veranderde de toon. Knapen bespeelden het instrument en brachten een regelmatige melodie voort; deze had in haar klanken iets van een draaiorgel, van een keteltrom en van een harp.

#### **14 maart. –**

Ten gevolge van het bezoek van een vriendin zijn de mededelingen der volgende dagen uiterst karig.

Jezus is heden morgen naar de synagoge gegaan; er werd een soort van dankfeest gehouden. *In de school behandelde Hij enige twistvragen met de priesters.*

In de namiddag is Hij met zijn leerlingen 3 uur zuidwaarts naar Afeke gegaan. (Bij benadering het huidige Tarbaneh, 2 uur ten zuidzuidwesten van Nazareth). Hij zal pas morgenavond naar Nazareth terugkomen om er de sabbat te vieren.

Bij Afeke vloeit de Kisonrivier voorbij, en langs een hier voorbijlopende grote weg, die van een zeestad komt, is hier een grote doorvoer van handelswaren. Op dit tijdstip had Tomas, die van hier afkomstig is, zijn geboorteplaats reeds verlaten.

#### **15 maart. –**

Vrijdagavond was Jezus reeds ten sabbat in Nazareth terug.

#### **16 en 17 maart; Sabbat en zondag. –**

Hij bleef er de gehele zaterdag en zondag. In de nacht van zondag op maandag (tussen 17 en 18) zag ik Hem de laatste maal bij de stervende Esseen Eliud.

### **Hoofdstuk VI – Het Paasfeest Begin van de reis naar Jeruzalem.**

432.

#### **Maandag, 18 maart. –**

Deze morgen is Jezus met zijn leerlingen uit Nazareth vertrokken; de priesters deden Hem uitgeleide. Geen van hen kon begrijpen waar Hij zulke grote geleerdheid opgedaan had en dit gedurende zulk een korte afwezigheid; zij vonden zijn leer onweerlegbaar; ik dacht daarbij hoe zij later Hem hier zouden behandelen.

Meerdere dragen Hem reeds een verborgen afgunst toe.

Jezus sloeg de weg in, die ook de H. Familie op haar vlucht naar Egypte gevolgd was. Hij is met zijn leerlingen in het kleine dorp gekomen niet verre van Legio gelegen, waar de H. Familie op haar vlucht geherbergd had en waarvan ik toen heb gezegd, dat er een bevolking woonde die zeer veracht werd en een soort slavenras was<sup>192</sup>.

Jezus kocht hier brood, deelde het uit en het vermenigvuldigde zich in zijn handen. Nochtans daar Hij dit wonder vlug en in een haastig voorbij trekken bewerkte, verwekte het geen ophef; zijn weg vervolgend ging Hij aanstonds verder.

---

<sup>192</sup> **Nazara.** – Duidelijk is bedoeld het dorp Nazara bij Endor, aan de voet van de hoogte waarop Endor gelegen is. Dit blijkt uit alles wat K. er over zegt, zelfs de bijzonderheid: niet verre van Legio.

Zij wees het in het verhaal van de vlucht naar Egypte aan tussen Legio en Massalot; cfr. fasc. 7, nr. 174, voetnoot 369.

De nabijheid van Legio is nochtans zeer relatief; ze bestaat meer in haar geest dan in feite; de afstand is 4 uren, maar van op de grote weg kan men van de ene plaats tot de andere zien.

In haar herinnering zijn de twee plaatsen verbonden.





Later kwam Hem Lazarus tegemoet met 4 leerlingen; onder dezen waren Joannes Markus en Obed.

Jezus reisde met hen nog ongeveer 5 uren verder en zij kwamen in de donkere avond onopgemerkt in een landhuis dat aan Lazarus toebehoorde; hier was alles voor de ontvangst bereid; dit landhuis werd door een intendant (= hoofd van het huishoudelijk beheer, eerste opziener, bestuurder) beheerd.

Dit was, meen ik, het buitengoed dat Lazarus bezat niet ver van het veld van Jakob; het ligt op een gebergte, waar men in de richting van Samaria komt (*wo man gegen Samaria zu zieht*)<sup>193</sup>.

<sup>193</sup> Het landhuis van Lazarus. – 8 km ten westen van Djenin of Engannim, zie grote kaart 2, linkerhoek beneden; er is genoeg over gezegd in fasc. 4, nr. 105 en nr. 105, voetnoot 224.

De nabijheid van dit landgoed bij het veld van Jozef is weer betrekkelijk te verstaan. Bedoeld is immers de vallei van Sikem, 5 uren meer zuidelijk (cfr. VOORREDE, nr. 6).

Ik geloof dat Jezus er de sabbat of een feestdag zal vieren<sup>194</sup>.  
Doch komt er nu een feestdag? Eerst had ik gemeend dat zij nu te Betanië waren, omdat ik hier Lazarus zag en een groot huis te midden van grote tuinen.

433.

### **19 maart.** –

In de afgelopen nacht zag ik Jezus met zijn leerlingen en Lazarus, die Hem met 4 leerlingen tegemoet gegaan was, het buitengoed van Lazarus binnentreden.

Het ligt ongeveer een kwartier van een nu kleine stad, die oudtijds een residentiestad van de koningen van Israël geweest is.

Ze ligt enige uren (nl. 4 uren) van Samaria, doch bijna op één lijn (die men zou trekken van noord naar zuid).

Het veld van Jakob ligt aan de andere zijde (van het gebergte, nl. achter de Hebal). Deze stad schijnt mij Tirza te heten (door ons Tirza 1 genoemd).

Me dunkt dat er in het huis van Lazarus zelf eens een koning heeft gewoond.

---

<sup>194</sup> Sabbat of een feestdag. – Hier en straks verder en nog meermalen zal K. een feest of feestdag 'sabbat' noemen. Die naam geeft zij zelfs wel eens aan een vastendag, zoals in nr. 731, 719.

Andere nummers waarin zij een feest sabbat noemt, zijn o.m. 723, 733, 776, 1026, 1067, 1133, 1330, 1335, 1745.

Het is eenvoudig een navolging van de spreekwijze der H. Schrift, die feesten ook wel sabbat noemt, zoals:

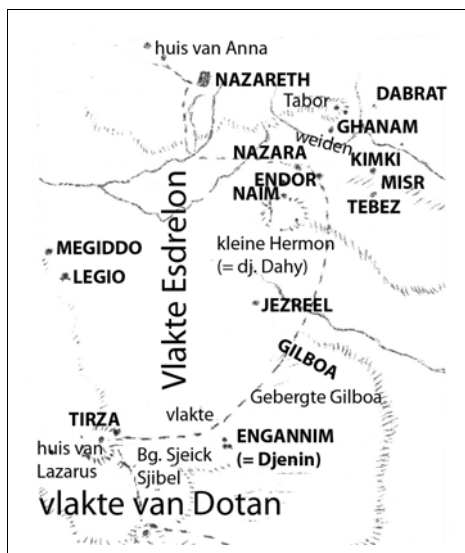
- een Nieuwe-Maanfeest in Lev. 23, 24, Pasen in Lev. 23, 11. 15;
- de Verzoendag, Lev. 16, 31; 23, 32.

De reden schijnt te zoeken te zijn in de betekenis van het woord sabbat, d.i. rustdag, Lev. 23, 39.

Volgens Zak. 8, 19 moeten de vastendagen; althans 4 bepaalde, als vreugdedagen, ja, als voorname feestdagen beschouwd en gevierd worden.

Dus zijn het ook rustdagen en de spijzen worden daags vóór de vasten bereid, zoals uit K. blijkt.

In dit huis ontvingen Marta en Magdalena Jezus in zijn laatste jaar openbaar leven, toen Hij op leerreis in Samaria was; zij baden Hem hun zieke broeder Lazarus te komen bezoeken (nr. 1479). Dit huis is ook een van de eerste rustplaatsen van Maria geweest op haar reis naar Bethlehem, vóór Christus' geboorte (fasc. 4, nr. 105).



*Jezus onderwees heden te Tirza in de synagoge*<sup>195</sup>.

<sup>195</sup> **Tirza = Haraïeq.** – Tirza is een eerste maal in de H. Schrift genoemd onder de steden die Josuë veroverd heeft (Jos. 12, 24). Wetenschappelijk is de ligging totaal onbekend en verloren.

Lazarus' landgoed was er heel dichtbij gelegen, verzekert de zienster, of schijnt er zelfs toe behoord te hebben. Toch geeft zij ook een klein kwartier afstand aan. Lazarus' landgoed veronderstelden wij reeds op de berg Sjeick Sjibel (zie grote kaart 2; linkerhoek, beneden).

Boven op de top van deze berg vindt men de resten van een middelbare, versterkte stad. Ruim 1 km ten noordoosten liggen op een uitspringende voorheuvel de resten van een ommuurde stad, 4 à 5 maal zo groot. Deze ruïne heet thans Haraïeq.

De mensen zijn Hem hier zeer gunstig gezind. Het feest dat Jezus hier wil vieren, valt op 23 Adar; op deze datum herdenkt men de inwijding van een tempel<sup>196</sup>.

## 20 maart. –

De stad heet Tirza; ze ligt zowat 7 uren van Samaria in een mooi gewest, dat naar de opgaande zon gekeerd is: het is buitengewoon vruchtbaar in granen, in wijn en voornamelijk in vruchtbomen; de meeste inwoners zijn landbouwers, die hun vruchten elders gaan verkopen.

De stad is eertijds groot geweest; hier hadden koningen gewoond, maar het paleis werd in brand gestoken en de stad in een oorlog verwoest. Zeker koning, met name Amri, bewoonde het buitengoed, dat nu aan Lazarus toebehoort, zolang tot Samaria gebouwd was; deze koos hij dan tot zijn hoofdstad<sup>197</sup>.

---

Aangezien K. spreekt van een klein kwartier afstand tussen beide, kunnen wij Lazarus' huis veronderstellen op de top van de berg en Tirza te Haraieq.

De kleine valleien rondom de top en langs de hellingen zijn buitengewoon vruchtbaar, dank zij de goede aarde en het vele water.

Deze omgeving is beschreven in D.B. Béthulie, kol. 1758.

De vruchtbaarheid vermeldt K. ook hier, en telkens zij het landgoed van Lazarus vermeldt, maakt zij ook gewag van de vruchtbare landerijen en tuinen (cfr. fasc. 4, nr. 105).

<sup>196</sup> Feest op 23 Adar. – De joodse kalender noteert: inwijding van de tempel van Zerobabel; de juiste datum weet men niet al te goed.

(Immers in Esdras, 6, 15-18 is alleen de datum van de voltooiing, niet van de inwijding vermeld, nl. op 3 Adar).

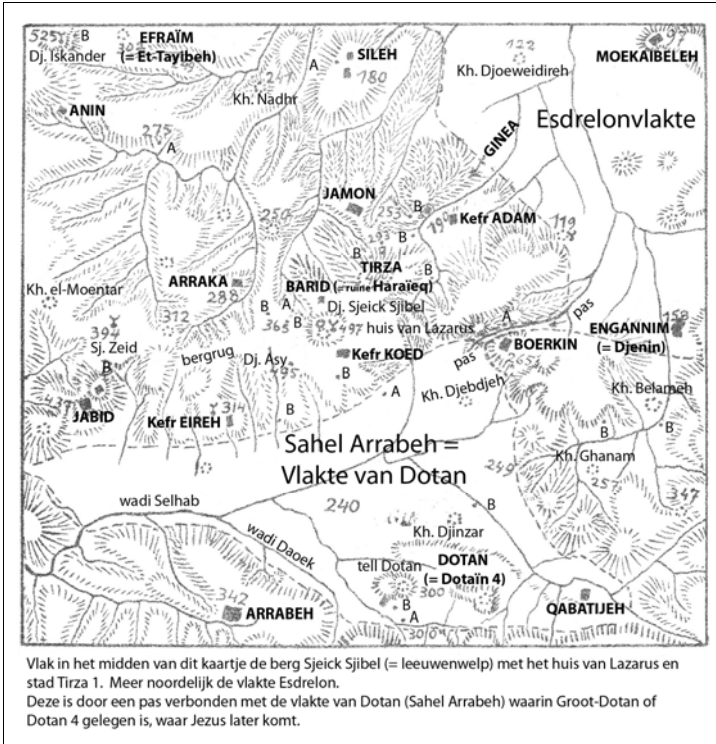
Sommigen, vervolgt de kalender, plaatsen de inwijding op 16 Adar, maar de kalender van Sigonius noemt de 23<sup>e</sup> Adar.

(Op grond van K.'s mededelingen kunnen wij deze laatste als de authentieke beschouwen).

<sup>197</sup> Amri – Dit is een hele geschiedenis die men kan lezen in I Kon. 15 en 16.

Na de scheuring van Salomons rijk koos **Jeroboam**, de eerste koning van Israël, Tirza tot zijn residentie.

De inwoners zijn brave mensen, deugdzaam; zij houden zich zeer stil. De stad is thans klein en afgelegen; ik meen dat er in onze tijd nog enige resten van te vinden zijn; de inwoners vermijden angstvallig de omgang met de Samaritanen.



Zijn zoon **Nadab** werd door de indringer Basa vermoord.

**Basa** en na hem zijn zoon **Ela** bleven te Tirza.

Ela werd omgebracht door **Zambri**, die nu zelf op de troon te Tirza wilde zetelen, maar reeds na 7 dagen werd hij in zijn paleis te Tirza belegerd door **Amri**. Voelende dat hij het niet halen kon, stak hij het paleis boven zijn hoofd in brand en kwam om in de vlammen; hij had 7 dagen geregeerd.

Amri bleef nog 6 jaren te Tirza en begon dan met de bouw van de stad Samaria, die hij tot zijn hoofdstad maakte en waarvoor hij Tirza verliet.

Men kan nazien: I Kon. 14, 17; 15, 33; 16, 6. 8-10. 16-18. 23-24).  
Dit zijn de feiten waarop K. zinspeelt.

434.

Op het buitengoed van Lazarus woont een bejaarde beheerder, een authentieke Jood van de oude stempel; hij gaat barvoets en draagt een gordel.

Op hun reis naar Bethlehem hebben Maria en Jozef hier ene van hun eerste halten gehouden; het is nog dezelfde hoogbejaarde man die hen ontvangen heeft.

*Jesus leerde in de loop van de dag in de synagoge te Tirza, maar deed geen genezingen.*

Heden (20 maart = 22 Adar) is in de avond, waarmee de 23<sup>e</sup> Adar begon, de sabbat (feest) van de inwijding van Zerobabels tempel begonnen; dit feest wordt niet zo plechtig en luisterrijk gevierd als het tempelwijdingsfeest van de Makkabeeën. Nochtans werden ook hierbij een groot aantal lichten en vuren in de huizen, in de straten, in de synagoge en op de velden bij herders ontstoken; het was voor het tempelwijdingsfeest van Zerobabel.

### **21 maart = 23 Adar; Tempelwijding van Zerobabel. –**

Heden was Jezus het grootste gedeelte van de dag met alle leerlingen in de synagoge te Tirza; Hij heeft weerom in het huis van Lazarus gegeten, doch maar weinig; het grootste deel van de spijzen werd steeds onder de armen in Tirza uitgedeeld; er waren daar vele armen; zulke uitdelingen hadden voortdurend plaats tijdens zijn aanwezigheid hier.

De stad vertoont nog vele sporen van haar vroegere grootte; deze blijkt uit de overblijfselen van zeer oude muren en torens. Het schijnt dat het huis van Lazarus, dat nu een kwartier van de stad ligt, eertijds in haar omvang begrepen geweest is (cfr. fasc. 12, nr. 391, voetnoot 149); men zou dit zeggen, als men allerlei overblijfselen van muren en grondvesten ziet, waarbij zich nu tuinen uitstrekken.

Lazarus heeft deze bezitting van zijn vader geërfd; hij wordt hier, zoals overal, zeer geëerd en geacht als een zeer rijk en deugdzaam, ja, als een verlicht man; hij onderscheidt zich overigens opvallend in zijn doen van alle andere mensen, want altijd is hij voornaam, zeer ernstig, weinig van zeg, doch als hij spreekt, doet hij het zachtaardig en zijn woord is dan gezagvol.

## **Vervolg van de reis naar Jeruzalem. – De rijke jongeling.**

435.

Nadat 's avonds het feest van 23 Adar gesloten en de 24<sup>e</sup> Adar begonnen was, zag ik Jezus met de leerlingen en Lazarus Tirza verlaten en de reis naar Judea voortzetten; zij hielden dezelfde richting waarin Jozef en Maria op hun reis naar Bethlehem gegaan waren, doch zij volgden andere wegen en trokken door de bergstreek ter zijde van de stad Samaria.

Ik zag hen in de nacht een hoge berg bestijgen; het was een buitengewoon zachte en heldere nacht en er hing een zeer aangename zilverige nevel over het land. Er waren ongeveer 18 reisgezellen bij Jezus; wegens de smalle paden gingen zij twee en twee, enigen gingen vooruit, enigen volgden en enkelen hielden Jezus van dichtbij gezelschap; *Hij stond dikwijls stil en sprak met hen of bad*, want de weg leende zich goed daartoe.

### **22 maart = 24 Adar. –**

Zij hebben een groot gedeelte van de nacht gegaan; 's morgens rustten en aten zij een weinig; dan trokken zij nogmaals over een koud gebergte en vermeden alle steden.

Niet verre van Samaria zag ik 6 leerlingen bij Jezus (in zijn onmiddellijke nabijheid), toen een jongeling uit Samaria, zich vóór Hem op de weg neerwierp en zegde: “Redder van de

mensen, Gij die Judea wilt bevrijden en herstellen, enz.” Hij geloofde ook aan een aards rijk, dat Christus, naar zijn mening, wilde stichten en hij bad Hem dringend om in dit rijk opgenomen en met een ambt bekleed te worden. Deze jongen was een wees; hij had vele goederen van zijn vader geërfd en bekleedde een staatsambt in Samaria.

*Jezus was zeer vriendelijk tegen de jongen, maar antwoordde hem dat Hij bij zijn terugkeer zou zeggen wat hij doen moest. “Voor ‘t ogenblik is je goede wil en nederig verzoek Mij welgevallig; wat je zegt en verlangt is waar en goed, doch dring nu niet aan: op het ogenblik kan ik je verzoek niet voldoen.”*

Ik zag dat Jezus wel wist dat die jongeling met heel zijn ziel aan zijn rijkdom hing, en hem wilde zeggen wat hij doen moest, nadat Hij al zijn apostelen gekozen zou hebben. Dan wilde Hij immers hun, zowel als de jongeling, tegelijkertijd een goede les voorhouden.

Dezelfde jonge man zal later nogmaals tot Jezus komen, en deze laatste ontmoeting is het, die de H. Matteüs verhaalt in zijn evangelie (19, 16-31).

436.

‘s Avonds vóór de sabbat zag ik hen in de herberg der herders (te Mikmas) tussen de twee woestijnen (van Ofra en Giba) aankomen, 4 à 5 uren van Betanië, waar Maria en de H. Vrouwen overnacht hadden op hun weg naar Betanië, waar zij, juist vóór Jezus’ doop, met Hem wilden samenkomen (fasc. 10, nr. 255).

De herders uit dit gewest kwamen met hen samen en brachten hun geschenken en levensmiddelen. De herberg werd geschikt tot een bidplaats, een lamp werd ontstoken; zij bleven hier om de sabbat te vieren en *Jezus leraarde voor hen.*

Op deze reis langs lastige, eenzame bergpaden bezocht Jezus ook de plaats, waar Maria zoveel van de koude geleden had en waar



zij het opeens op bovennatuurlijke wijze zo warm gekregen had (fasc. 4, nr. 105).

De zienster noemde geen andere halten van Jezus op deze reis.

Heden, op 24 Adar (22 maart) werd te Jeruzalem de belasting voor de tempel opgehaald, die te Nazareth en in andere steden op het Poerimfeest ingezameld werd.

(Deze mededeling is zeer belangrijk, zie nr. 429, voetnoot 191).

### **23 maart; Sabbat. –**

Ik zag Jezus met zijn leerlingen en de herders uit dit gewest de sabbat vieren. Hiertoe hadden zij alles behoorlijk ingericht. *Jezus' lering werd door een twintigtal herders met hun vrouwen en kinderen bijgewoond*; zij waren allen zeer gelukkig en diep ontroerd. Jezus zelf scheen bij deze doorbrave mensen zeer getroost en opgewekt.

De afstand van hier tot Kirjat-Jearim schijnt mij niet groot; (het ligt 4 uren van Mikmas en 2,5 uur ten noordwesten van Jeruzalem, in rechte lijn).

Na de sabbat namen zij een kleine maaltijd en begaven zich dan op weg naar Betanië, dat nog 4 uren van hier verwijderd kon zijn (versta: bijna 3 uren).

### **Jezus te Betanië, te Jeruzalem, in de tempel.**

437.

### **24 maart. –**

Verscheidene leerlingen zijn vanuit de herberg naar Jeruzalem, hun vaderstad, weergekeerd. Ik zie geen vreemdelingen te Betanië. Jezus bewoont in Lazarus' huis steeds dezelfde kamer.

Deze kamer (of zaal) is als de synagoge en bidplaats van het huis<sup>198</sup>. In het midden staat de gebruikelijke lessenaar, waarop de schrift- en gebedsrollen liggen; zijn slaapcel is een klein, aangrenzend, afgeschermd kamertje.

Heden voormiddag ging Marta reeds tot Maria Markus en tot andere vrouwen, om aan te kondigen dat Jezus met haar broer in het huis van Maria Markus ter maaltijd wilde komen. Zo kwam Jezus er met Lazarus tegen de middag aan.

Bij de maaltijd waren Veronika, Joanna Chusa, Suzanna, de leerlingen van Jezus en die van Joannes uit Jeruzalem. Joannes Markus, de zonen van Simeon, de zoon van Veronika en de neven van Jozef van Arimatea (Aram en Temeni), in het geheel een man of 9.

Evenwel waren er Nikodemus en Jozef van Arimatea niet.

*Jezus sprak hier over de nabijheid van het Rijk Gods, over de leerlingen die Hij voornemens was te roepen, over de voorwaarden onder welke het hun vrij stond Hem te volgen, en zelfs ook, doch vrij vaag, over zijn lijden.*

Het huis van Joannes Markus ligt vóór de stad aan de oostkant tegenover de Olijfberg en Jezus was niet genoodzaakt in de stad te komen.

‘s Avonds ging Hij met Lazarus naar Betanië terug. Ik hoorde reeds hier en daar in Jeruzalem het gerucht verspreiden dat de nieuwe Profeet uit Nazareth te Betanië was; menigeen was over dit nieuws verheugd, maar anderen kwaad.

---

<sup>198</sup> Synagoge in Lazarus' huis. – Voornamen hadden een huissynagoge, zoals vele mohammedanen een huismoskee en kasteelheren bij ons een huiskapel hebben.

Zo is het te verklaren dat de Talmoed van Jeruzalem 480 synagogen in deze stad telt (cfr. D.B. Jérusalem kol. 1376). In Kaïro telde men in 1832 een 400-tal moskees en een eeuw vroeger 720 (De Géramb, III, 70).

Ik zag ook dat in de tuinen langs de weg van de Olijfberg hier en daar *mensen stonden om Hem op zijn voorbijtocht te zien en te horen*. Onder dezen waren ook enige Farizeeën; zij hadden toevallig vernomen of zij waren het in Betanië door navraag te weten gekomen, dat Hij de stad zou bezoeken, doch niemand van hen waagde het Hem aan te spreken; zelfs bleven meerderen vol vrees achter de hagen verborgen en keken Hem benieuwd na; zij zegden tot elkander: “Kijk, dat is de Profeet van Nazareth, de zoon van de timmerman Jozef!” (cfr. Mt. 21, 11).

Vele mensen werkten in de tuinen, aan de hagen en omheiningen wegens het naderende paasfeest; alles moest dan gereinigd en sierlijk opgeknapt zijn, de wegen werden in goede staat gebracht, de hagen geschoren en opgebonden. Ik zag ook reeds uit alle richtingen vele arme Joden en ambachtslieden met ezels en gereedschappen naar Jeruzalem trekken; het waren dagloners die in deze feesttijd allerlei handwerk in de stad en in de tuinen kwamen verrichten. Zulk een man was Simon (van Cyrene), die later het kruis van Jezus moest helpen dragen.

(Straks geven wij een kleine uitweiding over het paasfeest; deze en andere bijzonderheden vinden wij er terug).

438.

### **25 maart.** –

Heden was Jezus weer te Jeruzalem en wel in het huis van Obed, de zoon van Simeon, in de nabijheid van de tempel en ook in nog een ander huis tegenover de tempel, waarin vroeger de familie van de oude Simeon gewoond had; hij aanvaardde daar een maaltijd, die Marta en de andere vrouwen bereid en daarheen gezonden hadden. Een negental leerlingen uit Jeruzalem en nog enige andere deugdzaame mannen waren er aanwezig, doch niet Nikodemus noch Jozef van Arimatea. *Jezus sprak er zeer liefdevol en ernstig over de nabijheid van het Rijk Gods.*

In de tempel was Hij nog niet geweest.

Jezus gaat zonder enige vrees door de stad; Hij draagt meestal een lang wit kledingstuk (tuniek) in brei- (of weef-)werk; dit is een profetenkleding. Dikwijls vertoont zijn uiterlijk niets opvallends of buitengewoons en men verliest Hem gemakkelijk uit het oog, **doch andere malen is zijn verschijning gans buitengewoon en zijn aangezicht is dan lichtend en bovennatuurlijk**<sup>199</sup>.

---

<sup>199</sup> Uiterlijk van Jezus soms lichtend. – Zeer merkwaardige mededeling.

Hoewel wij tot beknoptheid genoodzaakt zijn, geven wij onze aantekeningen betreffende dit verschijnsel in Jezus onverkort weer.

- Volgens Origenes (2<sup>e</sup> eeuw) heerste in zijn tijd bij velen de mening dat Jezus' uiterlijk niet steeds gelijk was.  
**Nu was Hij mooier, aantrekkelijker, bovennatuurlijker, stralender, dan weer meer gewoon, enigszins naar gelang de aanwezige mensen in een beter of slechter gezindheid verkeerden** (cfr. Prat, Jezus Christus, I, 529).
- Wij lezen ook bij Keulers, die wel op oude gegevens steunt:  
**“Jezus matigde de schitterende glans van zijn ogen om de mensen niet af te schrikken.”** (Waar Jezus leefde, blz. 116).
- In zijn commentaar op Matteüs zegt nog Origenes:  
“Niet alleen werd ons aangaande Christus **OVERGELEVERD** dat er 2 zelfstandigheden (naturen) in Hem waren,
  - de menselijke waarin Hij voor iedereen zichtbaar was, en
  - de goddelijke, krachtens welke Hij op de berg voor zijn apostelen van gedaante veranderde,

maar ook luidt een traditie **dat Hij zich niet aan allen gelijk vertoonde, doch verschillend, naar gelang de mensen die in aanraking met Hem kwamen, het verdienden.**

Op dezelfde wijze nam het manna een andere smaak aan, naar belang de gesteldheid van eenieder. Deze traditie, besluit Origenes, lijkt mij geloofwaardig.” (cfr. Prat, Jezus Christus, I, 529).

\*\*\*

Deze traditie vindt bij K. een natuurlijke, gematigde interpretatie en bevestiging.

- In sommige omstandigheden **verscheen Jezus goddelijker en als door een aureool van majesteit omgeven.**
- **In toorn en bij bestraffing boezemde zijn uiterlijk schrik en eerbied in.** Nopens dit punt hebben wij hier een 1<sup>e</sup> duidelijke uitspraak van haar.

- 
- Elders zal ze nog zeggen: “**Zijn gelaat was hier zo helder, zijn oogslag zo ontroerend, dat alle harten vertederd en tot Hem getrokken werden.**” (nr. 548).
  - “In Jezus’ nabijheid voelden de Farizeeën een zekere schrik voor Hem.” (nr. 446).
  - In zijn Bijbelse Geschiedenis, bij de uitdrijving der kooplieden uit de tempel, schrijft Jos. Keulers: “Al die mensen zouden niet gehoorzaamd hebben aan het bevel van die onbekende Galileeër, indien zij in zijn verschijning niet de openbaring van een bovenaardse macht hadden gezien.” (Bijbelse Geschiedenis 408). –
  - Laat de zogenaamde brief van Lentulus aan de Romeinse senaat apokrief zijn, hij geeft een traditioneel gegeven weer, waar hij zegt: “**Bij het zien van Jezus kan men liefde voor Hem opvatten, maar evengoed schrik.**”

\*\*\*

Privaatopenbaringen spreken in dezelfde zin, heel speciaal over de schoonheid van Jezus’ ogen en de scherpste van zijn blik.

- Volgens de traditie werden de struikrovers die de H. Familie op haar vlucht naar Egypte aanhielden, **getroffen door een glans die uitstraalde van het aangezichtje van het goddelijk Kind.** Onze K. vertelt het geval wonderschoon.
- Tot de H. Brigitta zegde O.L. Vrouw: “Dikwijls zagen wij **een ongewone glans Hem omgeven**, terwijl wij de engelen lofzangen boven Hem hoorden zingen.” (H. Brig. door Rebry, I, 145).
- “Niet zelden **omstraalde Jezus zulk een helder licht**, dat Jozef en Maria die verblindende glans niet konden verdragen; de lichtstralen drongen zo diep in hun harten door, dat zij ze van liefde ontvlamden.” (Dubois, 79).
- Op grond van haar visioenen verzekert Margareta van het H. Sacrament, karmelietes van Beaune: “Sommige lieden ontwaarden in Egypte dat **een ongewone glans, de weerglans van zijn goddelijke schoonheid**, het Kind Jezus van tijd tot tijd omgaf. Dit noopte hen ten zeerste Hem hartelijk lief te hebben, Hem en zijn ouders met liefde en eerbied te bejegenen, zodat niemand het aandurfde op gelijke voet met hen om te gaan. Slechts met schroom en ontzag durfden zij tot hen naderen.” (Pet. Boll. T. 16, 100-1).

\*\*\*

Toen Hij 's avonds te Betanië teruggekeerd was, zijn verscheidene Joannes-leerlingen tot Hem gekomen, o.m. Saturninus; zij groetten Hem en brachten Hem tijdingen van bij Joannes, maar Herodes viel hem nog herhaaldelijk lastig. Deze avond kwam Nikodemus naar Betanië en *hoorde in Lazarus' huis de leerrede van Jezus aan.*

439.

## 26 maart. –

Jezus heeft deze morgen in Betanië Simon de Farizeeër bezocht, die daar een herberg of feesthuis heeft. Hier werd een grote maaltijd gehouden, waarbij Nikodemus, Lazarus, de leerlingen van Joannes en de leerlingen uit Jeruzalem vergaderd waren. Ook Marta en de H. Vrouwen uit Jeruzalem namen er deel aan.

In Jezus' tegenwoordigheid zegt Nikodemus quasi niets; hij is zeer terughoudend, ingetogen en luistert slechts benieuwd. Jozef van Arimatea is vrijmoediger en niet benauwd om een vraag te stellen. Simon de Farizeeër is niet slecht, doch nu nog een onzeker, aarzelend man; hij houdt het met de aanhangers van Jezus uit vriendschap voor Lazarus en staat ondertussen op goede voet met de Farizeeën.

---

Hier is ook een opmerking over **de schoonheid van Jezus' ogen en de scherpte van zijn blik**, op haar plaats, te meer daar wij vergaten die te plaatsen bij nr. 376.

Reeds in nr. 204 sprak K. van **Jezus' doordringende blik**, waarmee Hij Natanael trof.

In nr. 376 herinnerde zij weer aan **de kracht van Jezus' oogslag**.

Over Jezus' ogen en blik zegde Zr. Jozefa Menendez:

“Wat in Jezus' vele verschijningen altijd de grootste indruk op mij heeft gemaakt, zijn Zijn zo schone ogen, waarvan de blik zo diep in de ziel doordringt.” (Un appel à l'amour, 431).

Deze bemerking vloeit keer op keer uit haar pen en haar levensbeschrijver benadrukt dit: “Gaarne noteert de zuster **die blik van Jezus, die op zichzelf reeds vrede is.**” (ibid. 596).

*Jezus sprak bij deze maaltijd veel over de profeten en over de vervulling van hun voorspellingen. Hij sprak over het wonder van Joannes' ontvangenis en hoe God hem van de aanslagen van Herodes tijdens de kindermoord had bevrijd. Nu volbracht hij trouw zijn zending, die bestond in de bereiding van Jezus' wegen. Hij wees er ook op, hoe het de opmerkzaamheid van de mensen ontging dat de tijden vervuld waren; Hij zei: "Nauwelijks zijn er dertig jaren verlopen en wie denkt er nog aan - afgezien van enige eenvoudige godvrezende mensen - dat drie koningen uit het Oosten, met een kinderlijk vertrouwen mijn ster volgend, mij zijn komen opzoeken in Judea; zij vroegen naar de nieuwgeboren koning van de Joden en vonden Hem als een arm Kind van arme mensen.*

*Drie dagen bleven zij daar. (Te verstaan op dezelfde manier als de drie dagen die Jezus in het graf verbleef). Waren zij naar een beroemd koningskind van deze wereld gekomen, men had hen niet zo spoedig vergeten."*

Jezus zegde nochtans niet dat HIJ dat Kind geweest was.

### **27 maart = 29 Adar. –**

Vergezeld van Lazarus en Saturninus ging Jezus hedenmorgen te Betanië in het huis van meerdere deugdzame zieken uit de arbeidersstand; Hij genas er zes of zeven van; er waren lammen, waterzuchtigen en zwaarmoedigen onder. *Hij beval hun buiten het huis in de zon te gaan zitten.*

Er is te Betanië nog geen toeloop om Jezus' wil; ook bij de genezingen bleef alles rustig; dat de mensen hier terughoudend zijn en zich rustig houden, is deels het gevolg van de achting, die allen Lazarus toedragen.

In de avond, waarmee de eerste dag van de maand Nisan begint, was er een feest in de synagoge; het schijnt mij het Nieuwe-maan-feest geweest te zijn, want in de school zag ik een soort verlichting: een schijve als een maan ging onder het gebed meer en meer aan het schitteren door kaarsen, die er achter door een man in steeds groter getal ontstoken werden.

## **Jezus in de tempel.**

440.

**28 maart = 1 Nisan; Nieuwe-maan-feest; vastendag. –**

Jezus is heden met Lazarus, Saturninus, Obed en andere leerlingen bij de godsdienstplechtigheden in de tempel tegenwoordig geweest.

Er werd, als ik me niet bedrieg, een bok geofferd<sup>200</sup>.

Jezus' verschijning in de tempel maakte een vreemde indruk op de Joden en ontstelde hen. Het wonderbaarste daarbij is dat allen hun gevoelens en indrukken in zich besloten houden en niemand het waagt die aan anderen mee te delen.

Ik ontving hieromtrent inwendig de verklaring dat zulks een goddelijke beschikking was, om aan de Zaligmaker de nodige tijd voor zijn arbeid en zending te laten. Trouwens, indien zijn vijanden elkaar hun indrukken bekend hadden gemaakt, dit zou de verbittering veralgemeend en veel vergroot en de losbarsting verhaast hebben, terwijl nu integendeel in menigeen de haat en woede nog kampten met betere gevoelens.

In anderen ontwaakt een stil verlangen om Hem nader te leren kennen en zij wenden pogingen aan om door tussenkomst van

---

<sup>200</sup> Bok geofferd. – Het offer van een bok is eigen aan het Nieuwe-Maan-feest, als toemaat bij de overige offeranden.



anderen in betrekking met Hem te komen. Heden was het ook een vastendag wegens de dood van de kinderen van Aäron<sup>201</sup>.

## In het huis van Lazarus.

**29 maart = 2 Nisan.** –

Heden (een vrijdag, maar niet Goede Vrijdag) beschouwde de zienster passietaferelen van Christus, waaraan zij deelnam, en midden in die lijdensexases drukte zij er haar verwondering over uit, dat zij Jezus in zijn lijden en tevens te Betanië zag.

Daarna zegde zij het volgende:

Jezus is te Betanië, in het huis van Lazarus, waar ook de leerlingen en vele andere deugdzame mensen verzameld zijn. *Hij leert in een grote zaal, waar zich een leerstoel bevindt (bidplaats, synagoge). Hij spreekt op dezelfde manier als onlangs, toen Hij van de H. Driekoningen sprak; Hij vestigt hun aandacht op gebeurtenissen uit het verleden.*

*Hij zegde ondermeer: "Vóór ongeveer 18 jaren redeneerde een Bachir - dit moet wel zoveel betekenen als 'scholier, jongen, leerling' - redeneerde, zeg ik, een Bachir in de tempel met wonderbare schranderheid tegen de schriftgeleerden, en, daar zij het niet konden halen, werden zij ten zeerste tegen Hem verbitterd."*

*Hierna verhaalde Hij ook nog wat de kleine Bachir toen geleerd had<sup>202</sup>.*

---

<sup>201</sup> Vastendag. – Op 1 Nisan, eerste maand van het liturgische jaar, noteert de joodse kalender: vasten wegens de dood van de kinderen van Aäron: Nadab en Abihoe; onwettig, tegen de voorschriften in offerden zij vuur en werden door God gedood, (Lev. 10, 1-2).

<sup>202</sup> Bachir. – Uitspreken: Bakhir.

‘s Avonds vierde Hij (de opening van) de sabbat te Betanië.

Bemerking van Brentano

Terwijl K. dit zag, beschouwde zij ook het lijden, de kruisiging en dood van Christus. Dat zij beide dingen tegelijkertijd kon zien, verwonderde haar.

Ook doorstond zij het lijden van Christus. Dit jaar leed en beleefde zij op deze vrijdag wat zij in andere jaren op Goede Vrijdag leed en beleefde. Dit lijden had nu vroeger plaats, omdat op Goede Vrijdag het bezoek van vijandige personen het gestoord zouden hebben. Zo had het haar Engel aangekondigd. Dit lijden werd ten slotte zo hevig, dat zij geen verdere mededelingen kon doen. Haar engel schijnt haar gezegd te hebben, dat zij dit jaar (1822) het goede-vrijdag-lijden doorstond op de historische verjaardag van Jezus' lijden.

Aldus meent en verklaart Brentano in een nota; deze vrijdag viel op 29 maart, maar andere gegevens in haar leven doen eerder geloven dat de historische verjaardag van Jezus' lijden in 1822 viel op 30 maart.

De zaak is te ingewikkeld en van te weinig belang om er hier dieper op in te gaan.

---

Een Bakhor is een jongen in de volle kracht van zijn jeugd; een bakhir een flinke jongen met voortreffelijke hoedanigheden, een uitverkorene, een uitgelezene, één uit de duizend, zou men kunnen zeggen (cfr. D.B. Elus).

De plaatsnaam Bahurim of Bahoerim, die K. in nr. 454 zal noemen is er mee in verband te brengen.

Zoals reeds meermalen gezegd is 'IM' een meervoudsuitgang. Laat men deze vallen, dan behoudt men Bahur = Bachur, Bachor, Bakhir. 'Bachurim' betekent 'jongelingen'.

## Jezus opnieuw in de tempel.

441.

### 30 maart = 3 Nisan; Sabbat. –

K. was onbeschrijfelijk ziek. Toch vertelde zij:

Hedenmorgen heb ik Jezus met Obed, die een bediening in de tempel vervult, en met andere leerlingen van Jeruzalem, in de tempel bij de sabbatviering gezien. Jezus stond onder zijn vrienden bij de andere jonge Israëlitische mannen; zij stonden twee en twee. Hij had een wit kleed aan van brei- of weefwerk (*gewirktes Kleid*), een gordel en een witte mantel, maar deze droeg Hij niet op de wijze der Essenen. Er was iets kenmerkends in zijn voorkomen (zie nr. 438, voetnoot 199). Zijn kleding was opvallend rein; ze stond Hem goed en bevallig, waarschijnlijk omdat Hij het was, die ze droeg.

*Hij zong en bad uit rollen met de omstaanders de beurtzangen en gebeden mee;* er waren daar ook voorbidders. Jezus' aanwezigheid wekte opnieuw de bevreemding en verwondering van de omstaanders; niemand echter waagde het Hem aan te spreken. In het openbaar spraken zij zelfs met mekaar niet over hun indrukken. **Ik zag ondertussen de wonderbare gemoedsbewegingen bij velen.**

Het was een grote sabbat; er werden 3 onderrichtingen gehouden, te weten

- over de kinderen van Israël,
- hun uittocht uit Egypte en
- over het paaslam.

Ik zag ook op een altaar reukoffers opdragen; men kon de priester niet zien, maar wel de rook en het vuur. Ik zag het vuur door een soort traliewerk, waarop tussen versierselen of stralen een beeld als een paaslam aangebracht was; tussen de versierselen door zag ik het vuur branden. Dit altaar stond dicht bij het Allerheiligste of

Heilige der heiligen. De hoornen ervan schenen zelfs tot in het Allerheiligste te reiken.

Ik zag daar Farizeeën die onder het bidden hun arm omwonden met een lange, smalle band, die eigenlijk een sluier was.

Omstreeks 2 uur in de namiddag ging Jezus met zijn leerlingen in een kleine tempelzaal bij het voorhof van Israël, waar een kleine maaltijd van vruchten en broden bereid was; deze waren gelijk haarvlechten dooreen gestrengeld; zij hadden iemand de taak van spijsmeester opgedragen en deze moest alles bezorgen. De vreemdelingen konden al het daartoe nodige in de omliggende zalen bestellen en kopen; vreemdelingen hadden dit recht; de tempel was als een stad waar men alles kon bekomen. *Onder deze maaltijd hield Jezus een toespraak.*

Nadat de mannen heengegaan waren, namen ook de vrouwen in dezelfde kleine zaal hun maaltijd.

442.

Ik zag heden ook iets wat ik nog niet wist: Lazarus heeft een ambt in de tempel, in de aard zoals bij ons een burgemeester een soort kerkelijke bediening kan vervullen; hij ging rond met een beurs om een zekere belasting op te halen.

Jezus en zijn leerlingen bleven nog de gehele namiddag in de tempel en ik zag Hem niet eerder die verlaten om naar Betanië terug te keren dan om 9 uur in de avond. Op deze sabbat brandden ontelbare lampen en fakkels in de tempel.

Reeds gisteren heb ik gezien dat Maria en de andere heilige vrouwen van Kafarnaüm naar Jeruzalem afgereisd zijn; zij trekken naar Nazareth en voorbij de berg Tabor; uit dit gewest voegen zich nog andere vriendinnen bij haar; zij zullen over Samaria reizen; zij worden voorafgegaan door Galileese leerlingen en gevolgd door knechten die pakken dragen. (Vrouwen nooit alleen op reis, cfr. fasc. 2, nr. 44, voetnoot 94). Ik heb vergeten waar zij (vrijdagavond en heden) de sabbat gevierd hebben.

Onder deze leerlingen waren Petrus, Andreas en hun halve broer Jonatan, de zonen van Zebedeüs, de zonen van Maria van Kleofas, Natanael Chased en Natanael de bruidegom. Ik geloof dat pas na hun terugkeer van het feest (na hun verblijf in Judea) verscheidene leerlingen Tomas zullen ontmoeten en hem over Jezus spreken.

### **Zondag, 31 maart = 4 Nisan. –**

Heden zondag was Jezus met een twintigtal leerlingen de gehele morgen in de tempel. *Daarna heeft Hij in het huis van Maria Markus onderricht gegeven en een kleine maaltijd genomen.* Vervolgens was Hij te Betanië met Lazarus op een maaltijd bij Simon de Farizeeër.

Op de vraag of Joannes de Doper niet naar het paasfeest kwam, antwoordde zij hoofdschuddend: “neen!”

Daarna sprak zij: “er werden reeds vele paaslammeren afgekeurd.”

## **De laatste tien dagen voor Pasen.**

443.

### **1 april = 5 Nisan. –**

Jezus ging deze morgen opnieuw naar de tempel. In de namiddag ging Hij met zijn leerlingen *bij Jozef van Arimatea en hield daar onder een kleine maaltijd een toespraak.*

Dit huis staat in de wijk van het huis van Maria Markus; er is daar een werkwinkel voor het beitelen van beelden. Deze stadswijk is een weinig afgelegen. (Bedoeld is de smalle wijk Ofel aan de voet van de oostelijke grondmuur van het Tempelplein, tegenover de Olijfberg, bijna afgesneden van de eigenlijke stad, zie stadsplan op grote kaart 3). Ook kwamen de Farizeeën hier zelden.

Tot nu toe vreest nog niemand Jezus te benaderen, want de haat tegen Hem is nog niet losgebroken.

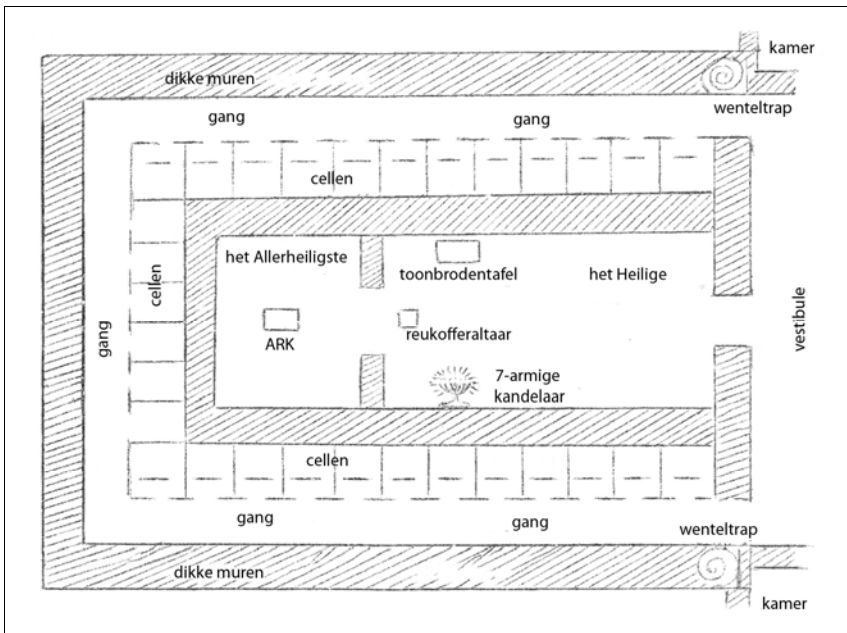
Maria en de andere reizigers uit Galilea zijn nu te Nazareth.

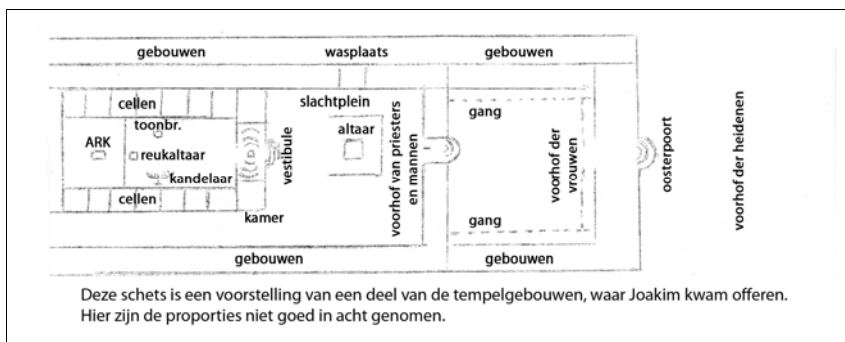
Een tweede maal ondervraagd of Joannes de Doper met het paasfeest naar Jeruzalem zou komen, antwoordde zij weer beslist: “NEEN !”

## 2 april = 6 Nisan. –

Jezus vertoont zich hoe langer hoe openlijker en vrijmoediger te Jeruzalem en zelfs in de tempel.

Hij ging met (de tempeldienaar) Obed in de zaal tussen het brandofferaltaar en de tempel (dus in de vestibule of voorzaal; zie tekeningen, fasc. 1, nr. 18 en fasc. 8, deel ‘De Tempel’, VIII. Het hoofdgebouw of eigenlijke tempel).





Voor de priesters werd daar een leerrede over het paasfeest en de paasplechtigheden gehouden. Zijn leerlingen bleven achter in het voortof van Israël. De Farizeeën waren zeer geërgerd Jezus daar te zien. Daarna heeft Hij *bij Jozef van Arimatea gegeten en onder de maaltijd een toespraak gehouden*. Jezus wandelt met de dag stoutmoediger door de stad en *spreekt ook de mensen aan op straat*.

Er komt veel volk naar Jeruzalem, inzonderheid arbeiders, dagloners, dienaars en kooplieden met grote voorraden levensmiddelen. In de naaste omgeving van de stad en op de open plaatsen en pleinen worden zeer veel hutten en tenten opgeslagen om de enorme menigte paasgasten een onderkomen te kunnen verschaffen. Vele lammeren en ander vee wordt naar de markt gebracht, het keuren van de lammeren is nu reeds aan de gang; ook vele heidenen komen voor het feest naar de stad.

De H. Vrouwen zijn uit Nazareth vertrokken en reeds een dagreis van daar in de eerste herberg bij Tirza; de apostelen zijn een weinig vooruit.

444.

**Woensdag, 3 april = 7 Nisan. –**

*Te Betanië leert en heelt Jezus reeds openlijk*; men heeft ook reeds zieken van elders tot Hem gebracht. Er zijn ook

verwanten van Zakarias uit de streek van Hebron tot Hem gekomen, om Hem naar hun huis uit te nodigen. Hij was heden weer in de tempel.

‘s Avonds, toen de meeste priesters na afloop van de goddelijke diensten de tempel reeds verlaten hadden, *begon Hij ter plaats waar Hij met de leerlingen stond, deze en andere goede mensen te onderrichten; Hij handelde over de nabijheid van het Rijk Gods, over het paasfeest, de nabije vervulling van alle profetieën en voorafbeeldingen en over het paaslam zelf.* Zijn woorden waren zeer ernstig en treffend; ze ontstelden en verbitterden heimelijk verscheidene priesters die hier nog waren, omdat zij hier en daar wat te verrichten hadden en die Hem hoorden; dit geschiedde ‘s avonds.

Hierop ging Jezus naar Betanië.

Van Betanië ging Hij met zijn leerlingen en de lieden van Hebron in de nacht een viertal uren zuidwaarts naar deze stad toe.

In de tempel werd nu alles met de nodige haast voor het paasfeest in gereedheid gebracht. In de binnenplaatsen wordt veel veranderd; vele wegen en gangen worden geopend, toerusting en scheidswanden verwijderd. Men kan nu ook van vele (3) zijden tot het altaar komen; alles krijgt hierdoor een ander uitzicht.

445.

#### **Donderdag, 4 april = 8 Nisan. –**

K.’s groot lijden in deze vastentijd maakt uitvoerige mededelingen onmogelijk; zij vertelde heden het volgende:

In de nacht van 3 op 4 april ging Jezus met enige leerlingen en de verwanten van Zakarias naar Joetta; zij trokken tussen Jeruzalem en Bethlehem door en lieten op hun heenreis Bethlehem links, doch op hun terugreis rechts; het was een weg ten hoogste van 5 uren. Van Joetta ging Hij naar het nabijgelegen Hebron, *waar*





### **Vrijdag, 5 april = 9 Nisan. –**

Jezus bleef te Hebron tot vrijdag middag en keerde dan naar Betanië terug, waar Hij tegen de sabbat aankwam. Op de weg die over hoge, zonbeschenen bergen liep (cfr. Lk. 1, 39), was het geweldig heet. – De leerlingen die van bij Joannes naar Jezus te Betanië gekomen waren (einde van nr. 438), zijn nu weer tot hun meester teruggekeerd.

### **6 april = 10 Nisan; Sabbat. –**

Jezus is heden weer met Obed tot in de voorzaal van de tempel gekomen. Hier was het dat de grote leerstoel stond, waarop Hij later vaak geleerd heeft. Hier zaten priesters en levieten op kringvormige gestoelten rondom de leerstoel, waarop voor hen een leerrede over het paasfeest gehouden werd.

De rangschikking der stoelen of banken brengen K. er toe, te spreken van de ronde zaal, hoewel ze rechthoekig was (fasc. 7, nr. 199, voetnoot 423).

Jezus' verschijning in deze plaats verwekte een soort paniek onder de aanwezigen, vooral wanneer Hij bepaalde opwerpingen maakte en vragen stelde, waarop niemand van hen het antwoord wist.

*Hij zegde o.m. "De tijd nadert waarop het figuurlijke paaslam in vervulling zal gaan en door het werkelijke paaslam vervangen zal worden; dan gaat ook deze tempel en de hier uitgeoefende eredienst te niet."* (cfr. Hand. 6, 12-15).

*Hij sprak hierover op een verbloemde wijze, doch niettemin zo duidelijk voor mij, dat ik mij onmiddellijk de woorden van het 'PANGE LINGUA' herinnerde, waarin voorkomt: ('Et antiquum documentum novo cedat ritui'); de oude eredienst met zijn voorafbeeldingen verdwijnt, gezien de werkelijke, ware en echte nu*

*verschijnt; de oude wijke voor de nieuwe; de werkelijkheid vervange voortaan de zinnebeelden.*  
Het was ongeveer dit wat Jezus zegde.

Zij vroegen Hem waar vandaan Hij dit alles wist, en *Hij antwoordde hun dat zijn Vader Hem dit bekend gemaakt had*, zonder te verklaren wie Hij door zijn Vader bedoelde; *Hij sprak gewoonlijk in algemene bewoordingen over dit punt.* De Farizeeën waren verbitterd en toch vol afgedwongen bewondering en zij durfden niets tegen Hem ondernemen.

Het was eigenlijk aan leken verboden in dit deel van de tempel te komen, doch Jezus ging er binnen als een Profeet (cfr. fasc. 7, nr. 199, voetnoot 421).

In zijn laatste jaar heeft Hij daar zelfs geleerd.

Na de sabbat ging Jezus naar Betanië. Gedurende Jezus' tegenwoordig verblijf hier te Betanië heb ik Hem tot nog toe niet met de stille Maria zien spreken; ik vermoed dat haar einde nabij is; er schijnt iets aan de hand met haar. In haar toestand is verandering ingetreden; zij ligt ter aarde op een bed van grauwe dekens en dienstmaagden houden haar in hun armen; zij verkeert in een toestand van onmacht. De uitwendige wereld schijnt haar minder vreemd geworden; zij zal op aarde nog heel wat te lijden hebben. Zij was voortijds voortdurend in geestverrukking en met de geest afwezig. Niets van de wereld wetend, zag zij Jezus en alle anderen zonder er zich aan te storen en zonder grote smarten; zij woonde in haar kamer als op een wondervolle zilverberg; alles was zo ruim en zo schoon rondom haar, maar nu schijnt zij meer in het aardse leven teruggeplaatst; zij zal nu vernemen dat Jezus, die hier in Betanië is, die in haar tijd en nabijheid leeft, dezelfde is die zo bitter zal moeten lijden. In dit leven zal zij nog de smarten van het mede-lijden in haar lichaam te verduren krijgen en dan zal haar uur van sterven komen.

**7 april = 11 Nisan. –**

In de nacht van zaterdag (na zijn terugkeer uit de tempel) heeft Jezus *de zwijgzame Maria, de zuster van Lazarus, bezocht en lang met haar gesproken*. Nu eens zat zij op haar bed, dan weer ging zij in de kamer op en neer; zij is volkomen bij haar verstand en kent het onderscheid tussen dit en het ander leven; zij weet dat Jezus het paaslam, de Zaligmaker is en dat Hij onmenselijk zal moeten lijden. Zij is daarover onuitsprekelijk bedroefd en de wereld komt haar zo zwaar en duister voor, dat zij er schier onder verpletterd is. Vooral is zij bedroefd over de menselijke ondankbaarheid<sup>203</sup>, waarvan zij een voorkennis heeft. *Jezus onderhield zich met haar over de nabijheid van het Rijk Gods en over zijn lijden, zegende haar dan en verliet haar*. Zij heeft nu nog slechts een korte tijd te leven; zij is groot, en thans buitengewoon schoon, sneeuwwit en lichtend; haar handen met die fijne vingers zijn als van elpenbeen.

Jezus genas 's morgens in het openbaar te Betanië vele zieken, die men hier tot Hem had gebracht; er bevonden zich ook vreemde onder, die naar het feest kwamen, lammen, blinden, enz. Ook kwamen nu enige mannen uit de tempel tot Hem, die Hem rekenschap vroegen van zijn handelingen en wie *Hem het recht had gegeven mee te spreken gisteren in het onderricht in de tempel en andere dergelijke dingen*. *Hij antwoordde hun zeer ernstig, sprak weerom over*

---

<sup>203</sup> Lijden om de menselijke ondankbaarheid. – “Ik weet,” zo spreekt de H. Teresia, “hoe grote smart een ziel geleden heeft en op het ogenblik nog lijdt, bij het zien van de beledigingen die God worden aangedaan. Deze smart is zo onduelbaar dat zij liever wenst te sterven dan die te verduren.”

De heilige spreekt hier over zichzelf.

Ook K. beschouwde zulk lijden als het ergste. (cfr. Kasteel van de ziel, V, II, 13).

*zijn Vader en beriep zich op Hem; zij voelden schrik in zijn nabijheid en wisten niet wien zij in Hem voorhanden hadden (over de verschillende inwerking van Jezus' verschijning op goeden en slechten, zie nr. 438, voetnoot 199). De Farizeeën waagden hier dan ook geen aanval tegen Hem.*

*Heden leerde Jezus ook weer in de tempel. 's Avonds kwamen alle leerlingen uit Galilea aan, die te Kana de bruiloft hadden meegevierd, alsook Maria en de H. Vrouwen, die hun intrek in het huis van Maria Markus namen.*

Lazarus heeft vele afgekeurde paaslammeren gekocht, doen slachten en onder de arme dagloners uitgedeeld<sup>204</sup>.

## **De kooplieden uit de tempel verdreven. – De zuurdeeg uit de huizen verwijderd.**

447.

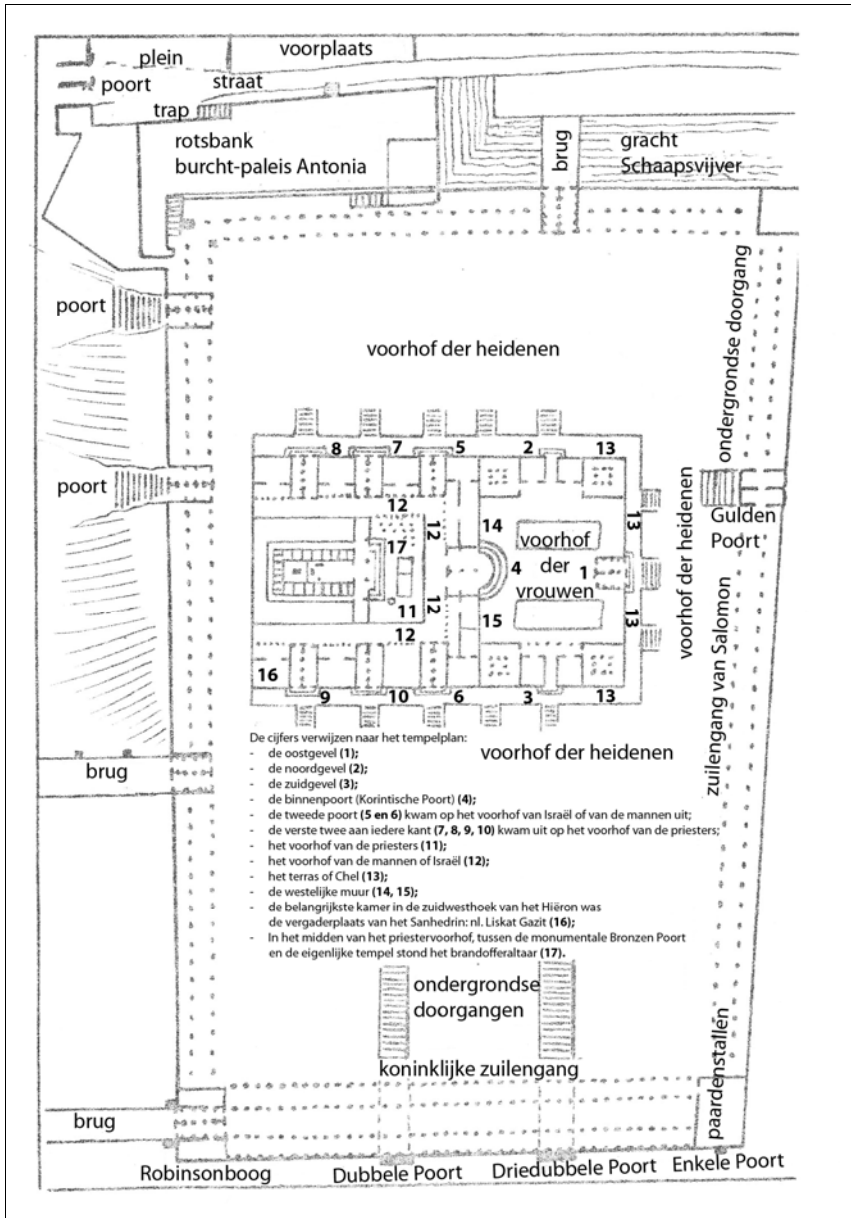
### **8 april = 12 Nisan. –**

Jezus was heden met al zijn leerlingen in de tempel.

Vele kramers die groenten, kruiden, vogelen, lammeren en allerhande andere eetwaren en voorwerpen verkochten, *verzocht Jezus met grote liefde en vriendelijkheid zich uit het voorhof van de biddenden (d.i. van de vrouwen) tot ver in het voorhof van de heidenen terug te willen trekken* (nl. tot onder de zuilengangen die dit grote voorhof omgeven; zie plan in fasc. 8, deel 'De Tempel', V. Het Tempelplein).

---

<sup>204</sup> Afgekeurde offerdieren, die wegens een gebrek niet geofferd mochten worden, zie hierover fasc. 2, nr. 65, voetnoot 149.



*Hij zegde hun in alle minzaamheid dat het een erge onbetamelijkheid was tot in het voorhof van de biddenden te komen met hun koopwaren en vooral met hun vee en lammeren, die door hun geblaas en geloei het gebed stoorden, ja, zelfs onmogelijk maakten; Hij wees hun, waar zij moesten gaan. Hijzelf hielp met zijn leerlingen de tafels van de geldwisselaars naar de aangeduide plaats wegdragen.*

*Jezus genas heden ook vele zieke vreemdelingen te Jeruzalem, vooral arme dagloners, die in de buurt van het Cenakel op de berg Sion woonden (cfr. nr. 1050, begin).*

Er is een verbazend grote menigte volk te Jeruzalem. Rondom de stad staan gehele kampementen van hutten en tenten. Op grote plaatsen en pleinen zijn straatlange barakgebouwen opgericht, waarin alle benodigdheden opgestapeld liggen en te krijgen zijn voor het op- en inrichten van tenten en voor het houden van het paasmaal; het zijn als grootwarenhuizen. Alle paasfeestbenodigdheden kunnen er niet alleen aangekocht, maar ook gehuurd worden. Men ziet hele scharen van dagloners en koelies (= arbeidskrachten) uit gans Israël gedurig dergelijke voorwerpen versjouden en ziet hen bezig met het oprichten van tenten. Die mensen bevinden zich ook reeds sedert enige tijd in Jeruzalem en omgeving, om alles wat het verblijf of verkeer der paasgasten kan hinderen, uit de weg te ruimen, de hagen te scheren, wegen en doorgangen te openen, kampeerplaatsen te effenen en af te bakenen, plaatsen en markten af te meten en te verdelen voor de kramers.

Evenzo was men ook verderop in het land reeds verscheidene weken in de weer om de wegen in goede staat te brengen, om hinderlijke passages te vergemakkelijken.

Dit alles geschiedde ter wille van het voorafbeeldende paaslam, zoals Joannes de Doper de wegen bereidde ter wille van het Ware Gods.

448.

**9 april = 13 Nisan. –**

*Jesus kwam heden weerom met zijn leerlingen in de tempel en zond opnieuw de verkopers weg. Daar thans met het oog op de slachting van de paaslammeren, die aanstaande was, alle toegangen geopend waren, hadden zich reeds weer velen in het voorhof van de biddenden geïnstalleerd. Jesus vermaande hen opnieuw; Hij trad strenger en kordater op dan de eerste keer. Hij schoof hun tafels weg en voor Hem uit ruimden de leerlingen alles uit de weg.*

Maar er waren daar drieste kerels bij, die zich met dreigende gebaren en uitgerokken hals tegen Hem verzetten, zodat Jezus zelf met een hand een tafel wegschoof. Nochtans vermochten zij niets tegen Hem: de plaats was spoedig ontruimd en alle kramers naar het uiterste voorhof verdreven. *Hij waarschuwde hen bij voorbaat: “Ik heb u thans tweemaal met goedheid weggezonden, maar indien Ik u hier een derde maal aantref, zal Ik geweld gebruiken.”* Bij het horen van deze bedreiging reageerden de meest onbeschoften met beledigingen als deze: “Waarmee Jij je bemoeien komt, arrogante Galileeër, schooljongen van Nazareth, peis je dat we bang voor je zijn?” Hierop begon het wegdrijven.

Er stond veel volk omheen en het bewonderde Jezus. De deugdzame Joden gaven Jezus gelijk en prezen Hem; er werd geroepen: “De Profeet van Nazareth!” Dit bracht de verbitterde Farizeeën in verlegenheid, want zij hadden reeds sedert enige dagen aan het volk bekend laten maken dat zij gedurende het feest zich niet aan de zijde van die vreemde indringer mochten scharen, noch Hem nalopen of veel over Hem zwetsen. Desniettemin



kwam Jezus in het middenpunt van de algemene belangstelling te staan, want *er waren hier ook reeds zeer vele mensen die onderricht of zelfs genezing van Hem bekomen hadden.*

*Bij het verlaten van de tempel genas Jezus in een van de voorhoven een lamme die Hem aanriep.* Deze genezene liep nu met grote vreugde in de tempel rond onder het verkondigen van Jezus' lof, en dit veroorzaakte een groot opzien.

Joannes de Doper komt niet naar het feest; hij is niet als een gewoon Jood aan de Wet onderworpen; ook is hij (in zijn bestaan en bestemming) volstrekt niet als andere mensen; hij is louter als een met vlees beklede stem. Doch nu is er weer een toeloop van dopelingen tot hem, want op alle wegen heerst grote drukte van mensen die op weg zijn naar Jeruzalem.

Heden avond (van 13 Nisan, dus begin van 14 Nisan) heerst een grote stilte in Jeruzalem. In de huizen is men overal bezig met het zuurdeeg op te zoeken, te verwijderen, en met het deeg voor het nieuwe, ongedesemde brood te bereiden.

Alle huisraad wordt behangen en overdekt. Dit geschiedt ook in het huis van Lazarus aan de berg Sion, waar Jezus en zijn leerlingen het paaslam zullen eten. Jezus zelf is bij die ceremonie tegenwoordig. *Hij neemt ze tot onderwerp van zijn onderrichtend woord en alles wordt volgens zijn aanwijzingen uitgevoerd.* Dit geschiedt hier niet zo angstvallig als bij de overige Joden. *Jezus verklaarde hun waarvan deze ceremonie een zinnebeeld was en hoe zij ze moesten verrichten. Hij laakte het overtollige, dat het onverstand van de Farizeeën er aan toegevoegd had.* Mijn ziekte heeft mij het overige doen vergeten.

## Slachting van de paaslammeren in de tempel.

449.

### **10 april = 14 Nisan; daags vóór Pasen. –**

Aldoor dodelijk ziek kon de zienster slechts het volgende meedelen:

Jezus was heden niet in de tempel, maar te Betanië. Toen ik zag dat zich weer vele kramers in het tempelvoorhof van de biddenden gewaagd hadden, dacht ik: Was Jezus maar hier, ze zouden er niet heelhuids van af komen.

Na de maaltijd werden in de tempel de paaslammeren geslacht. Dit geschiedde met een onbeschrijfelijke orde en vaardigheid. Ieder kwam met zijn lam op de schouders, zij stonden gerangschikt en ieder had plaats genoeg, want zij konden aan 3 zijden (noord-, oost- en zuidkant) om het altaar staan. Alleen naar de kant van de eigenlijke tempel stond geen volk.

Vóór de slachters waren baliën (= een tobbe, bak) en toerustingen opgericht, voorzien van het nodige voor een haastige slachting; zij stonden nochtans zo dicht, dat het bloed van het ene lam de slachter van het andere bespatte; hun klederen waren vol bloed.

De priesters stonden in vele rijen tot bij het altaar; de volle en ledige bloedbekkens gingen vlug van hand tot hand. Om beter de ingewanden uit de lammeren te kunnen halen, duwden en drukten de Israëlieten die op een eigen manier en rukten er dan de ingewanden met één greep uit, geholpen door een buurman die het lam vasthield.

Ook ging het afstropen van de huid zeer vlot; zij maakten eerst een bepaald punt van de huid los en maakten dit vast aan een ronde stok, die zij mee hadden. Dan hingen zij het lam om hun hals vóór de borst en draaiden de stok met beide handen rond, zodat de huid op de stok gerold werd.

Tegen de avond was het slachten afgelopen; ik zag een bloedrode avondhemel.

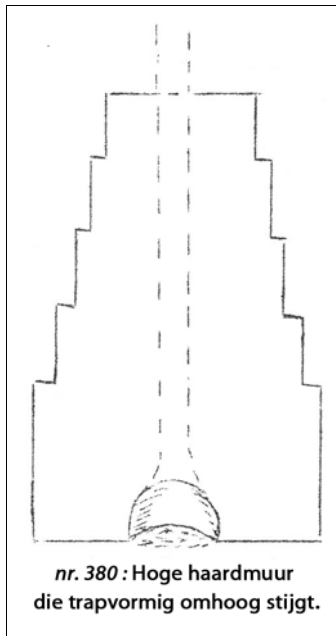
## Paasmaal in Lazarus' huis.

450.

Lazarus, Obed (Simeons zoon) en Saturninus slachtten 3 lammeren die Jezus en zijn vrienden zouden eten. De maaltijd had plaats in het huis van Lazarus aan de berg Sion.

Dit huis is een groot gebouw met 2 vleugels (rond een binnenplaats, dus normaal huistype).

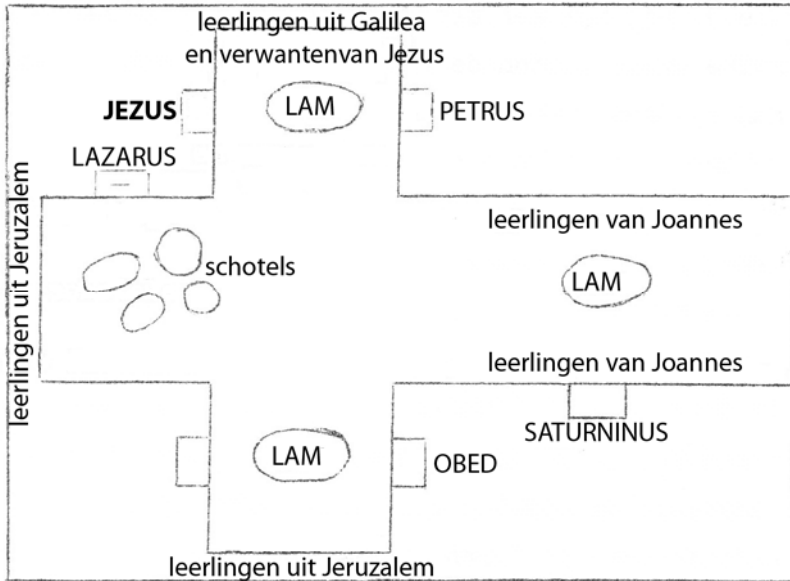
In de zaal (of hoofdgebouw), waarin zij aten, was ook de braadoven, doch van een ander model dan de haard in het Cenakel; hij was hoger, zoals de haardsteden in Anna's en Maria's huis en in het huis te Kana.



In de verticale, dikke wand van de braadoven waren holten, waardoor men de lammeren van bovenaf neerliet en in de oven hing; ze waren op houten stokken gespannen en als gekruisigd.

De zaal was aangenaam versierd en de drie groepen aten aan één tafel, die in kruisvorm opgesteld was; deze vorm viel mij aanstonds op. Lazarus zat aan het korte bovineind van het kruis en vóór hem stonden verscheidene schotels met bittere kruiden.

- Één van de lammeren was geplaatst ongeveer midden op het lange onderdeel van het kruis vóór Saturninus;
- het 2<sup>e</sup> lam op de linkerarm stond vóór Obed;
- het 3<sup>e</sup> lam op de rechterarm vóór Jezus.



- Naast en vóór Jezus stonden verwanten van Hem, alsook de leerlingen uit Galilea. Petrus stond vlak tegenover Hem.
- Om Obed en Lazarus stonden leerlingen uit Jeruzalem, en
- om Saturninus aan het onderdeel van het kruis de leerlingen van Joannes.

In het geheel waren er boven de 30 disgenoten.

Dit paasmaal geschiedde op een andere wijze dan het laatste paasmaal van Jezus, (dat letterlijk Exodus 2 volgde). Dit hier bij Lazarus was meer joods; zij hadden hier allemaal stokken in de hand; hun klederen waren opgeschort en zij aten zeer haastig; in het laatste avondmaal had Jezus twee stokken kruisgewijs. Zij zongen ook psalmen en aten al staande zeer haastig het paaslam helemaal op. Daarna gingen zij aanliggen. Nochtans namen zij het paasmaal niet geheel zoals de Joden het toen aten. Zij lieten veel toegevoegde farizeze gebruiken achterwege.

*Jezus legde hun alles uit; Hij sneed de drie lammeren voor en diende zelf de tafel; Hij zei dat Hij dit nu als een dienaar wilde doen.* Hierna bleven zij nog tot in de nacht tezamen en zongen en baden.

Heden (nog steeds 10 april = 14 Nisan; voorbereidingsdag) was het zeer stil en somber in Jeruzalem. De Joden die niet voor de slachting van de lammeren naar de tempel moesten gaan, bleven in hun huizen; deze waren allemaal met donkergroen loof versierd. Na het slachten was die enorme mensenmenigte zo geheel binnenshuis bezig en was het daarbuiten zo stil, dat het een akelige indruk op mij maakte.

Ik zag heden ook waar die vele paaslammeren voor de vreemdelingen gebraden werden; dezen waren hoofdzakelijk bij de stadspoorten gekampeerd. Op verscheidene plaatsen, binnen en buiten de stad, waren zeer lange en brede, doch lage muren opgericht, zodat men er gemakkelijk boven op kon gaan; deze muren waren vol braadovens, de een tegen de ander. Van afstand tot afstand woonde een opzichter, die een oog op alles hield. Bij hem kon men zich al het nodige tegen een geringe prijs aanschaffen. In zulke ovens lieten de reizigers en vreemdelingen, ook op andere feesten en tijden, hun spijzen bereiden.

Het verbranden van het vet der paaslammeren in de tempel duurde tot in de nacht. Hierop werd na de eerste nachtwake het altaar gereinigd en de poorten werden zeer vroeg weer geopend<sup>205</sup>.

## **Het joodse Paasfeest beschreven uit andere bronnen dan K. Emmerick.**

Deze beschrijving is interessant en wordt hier geplaatst opdat de lezer K.'s gegevens er aan zal kunnen toetsen. Zij geeft immers tot driemaal toe, d.i. in 3 verschillende jaren menigvuldige bijzonderheden over het paasfeest van de Joden.

Pasen is een herdenkingsfeest van de uittocht uit Egypte, een dankfeest voor de verlossing uit de slavernij van Farao en voor de teruggekregen vrijheid.

### **Het is de mooiste voorafbeelding van de verlossing der christenen uit de slavernij van de duivel.**

Pasen was voor de Joden hun voornaamste hoogfeest; zij vierden het met de meeste luister.

### **Ook voor de christenen in de Kerk is Pasen het grootste van alle liturgische feesten; wij vieren de grootste weldaad die God ons heeft bewezen.**

---

<sup>205</sup> Bij ieder paasfeest noteert K. het vroeg opengaan van de tempelpoorten op die dag, nl. te middernacht.

Wij vinden dit ook bij Flavius Josephus in deze passage: "Onder het bestuur van Koponius wierpen de Samaritanen eens doodsbeenderen in de tempel, toen de priesters op het feest van de ongedesemde broden of paasfeest de poorten van de tempel VOLGENS GEWOONTE te middernacht openden." (Ant. jud. III, 225; zie ook bij K. nrs. 1179, 1996).

In de verhalen hierboven en hierna staan meerdere gezegden, die een woordje commentaar verdienen, maar de lezer zal de bevestiging van die verschillende gezegden vinden in de zeer beknopte, kleine verhandeling over het paasfeest (zie hierboven).

De meeste voorschriften welke de Israëlieten bij hun eerste Pasen in Egypte, in de nacht van hun afreis, te onderhouden hadden, moesten zij ook nakomen bij het jaarlijks vieren en herdenken van hun uittocht.

Gedurende de maand die Pasen voorafging troffen de joodse overheden de nodige voorbereidselen. Wegen in de omgeving van Jeruzalem werden in goede staat gebracht, waterputten en braadovens hersteld, eetzaal en slaapgelegenheden ingericht, pleinen voor tenten en kampementen in orde gebracht, graven bewit, opdat niemand zich door onvoorzien aanraking zou verontreinigen.

De burgers brachten tot de algemene vernieuwing het hunne bij door het opknappen en versieren van hun huizen, het opschikken van hun tuinen, het scheren van de hagen; zij deden de nodige aankoop van eetwaren en offerdieren. De kooplieden waren op post om de stedelingen en vreemdelingen al het nodige aan de hand te doen of ook allerlei benodigdheden tegen betaling te verhuren.

\*\*\*

Het feest was voorafgegaan door een voorbereidingsdag, 'Parasceve' geheten in 't Latijn en Grieks; dit was altijd de 14<sup>e</sup> Nisan, aangezien Pasen onveranderlijk op 15 Nisan gevierd werd.

Op de eerste uren van de voorbereidingsdag, d.i. in de avond na 13 Nisan, waarmee Nisan begon, had de ceremonie van het verwijderen van de zuurdesem plaats. (Onze zienster legt daar ieder jaar de nadruk op.)

In de huizen werd hij in alle hoeken, ook waar er zeker geen was, opgespoord. Wat men vond, werd door de huisvader verzameld om op de middag van de volgende dag te worden verbrand. Wie na dit uur nog enige met zuurdesem gemengde spijs proefde, was de geselstraf schuldig. Om overtreding te voorkomen, onthield men zich van alle zuurdeeg vanaf het 10<sup>e</sup> uur in de voormiddag.

\*\*\*

Een mannelijk eenjarig, gaaf lam moest uit de kudde worden uitgekozen en afgezonderd. Om het voor smet of bevuiling te vrijwaren, bonden de Joden het vast in een omtuind grasperkje.

In Egypte geschiedde die afzondering op 10 Nisan; later mocht ze ook in de volgende, Pasen voorafgaande, dagen geschieden. De gekozen offerlammetjes werden met een kransje om de hals versierd.

Het paaslam werd geslacht tegen de avond, d.i. tussen drie en zes uur. Zodra de tempel bestond, moest de slachting plaats hebben in het binnenste tempelvoorhof, aan drie zijden van het brandofferaltaar; de vierde zijde naar de tempel bleef vrij.

Wanneer Pasen op een sabbat viel, begon de slachting om 12 uur, (zoals dit het geval was bij Jezus' dood), om alleszins klaar te zijn vóór het begin van de sabbat. Nochtans was het aanvaard dat de slachtingsplicht primeerde op de sabbatrust.

In de tempel moest het lam niet door levieten of priesters worden geslacht maar dezen vingden het bloed op in bekkens, terwijl de huisvaders of hoofden van een groep hun eigen lam slachtten.

Aan de noordkant van het brandofferaltaar was de eigenlijke en gewone slachtplaats; daar werden de offerdieren afgemaakt aan cederhouten balken die op stenen kolommen rustten. Aan de andere twee zijden was de slachtinrichting provisoir.

Om het lam te vladen of te villen, maakte men het op zijn schouder vast (of liet men het iemand ook wel vasthouden). De huid werd op een bepaald punt aan een stok vastgehecht en er op gerold en zo van het lam afgestroopt. Daarna werd de buik geopend en wat op het altaar verbrand moest worden: vet en nieren, werd eruit gehaald. Het lichaam werd met de huid omhuld en 's avonds door de eigenaar, vader van gezin of groepshoofd, en de zijnen genuttigd.

Bij het slachten werden de bekkens, waarin het bloed opgevangen was, van hand tot hand doorgegeven aan de priesters en levieten, die een haag vormden tot aan het altaar. Aan de voet van het altaar werd het bloed uitgestort en de bekkens keerden tot de slachters terug om opnieuw gevuld te worden.

Alles was nauwkeurig verzorgd en voorzien. Men kan niet geloven hoe vlug het ging. Ofschoon de offerlammeren altijd buitengewoon talrijk waren, kwam men steeds tegen de bepaalde tijd met de slachting klaar. Zolang deze duurde, bliezen priesters op trompetten en zongen en herhaalden levieten de psalmen 113 tot 117. Naar het zeggen der



rabbijnen was het nooit nodig die serie psalmen meer dan drie keer te herhalen.

Om gebrad te worden werd het lam in zijn lengte op een spit of staaf van granaathout gestoken. Een 2<sup>e</sup> balkje werd dwars en kruisgewijs in het lam van de ene schouder tot de andere bevestigd, zodat de twee stokken een kruis vormden, de voorpoten uitgespreid waren en het lam als gekruisigd was.

Aldus getuigt de H. Justinus, kerkvader en apologet uit de 2<sup>e</sup> eeuw, geboortig van Nabloes aan de noordvoet van de Gerizzimberg.

Op deze berg had hij deze gebruiken met eigen ogen gadeslagen bij de Samaritanen.

Het braden geschiedde in ovens; deze hadden 2 openingen,

- een beneden om het vuur aan te maken en tocht te verschaffen en
- een boven, waardoor men het lam op een spit boven de niet meer laaiende, maar heetgloeiende houtkolen hing en hangen liet tot het vlees zacht en mals gebraden was.

De ingewanden worden mee gebraden en zijn aan de buitenkant van het lichaam vastgemaakt of hangen er naast.

Ik vroeg eens aan de jongen van de reeds meermalen vermelde vrouw uit Noord-Afrika, hoe de Arabieren het aanlegden om een schaap, op een stok gehangen, boven het vuur te braden zonder de stok te verbranden?

“Het is gans gewoon,” was zijn antwoord, “het vuur laait niet, het geeft geen vlammen, het gloeit maar.”

Alle mannelijke personen van 20 jaar en er boven waren op straf verplicht het paaslam te nuttigen, gelijk **nu ieder christen met Pasen verplicht is het lichaam des Heren te nuttigen.**

Het moest gebraden gegeten worden, niet rauw of gekookt.

De deelnemers moesten een groep vormen van ten minste 10 personen; het getal mocht ook niet hoger zijn dan 20.

Onder het paasmaal was de staande houding het oudste gebruik. Zo hadden de Israëlieten in Egypte het genuttigd op bevel van Mozes. Doch de rabbijnen hadden het gebruik ingevoerd om onder het paasmaal ook aan tafel aan te liggen, een houding die zij voor vrije

mensen gepaster vonden. De vrouwen echter waren er bij gezeten; deze waren gewettigd, doch niet verplicht het paasmaal te gebruiken.

Het maal mocht niet duren tot over middernacht; ieder deelnemer was er toe gehouden iets van het ongedesemd brood te nuttigen; ook at men meerdere kruiden of groenten; de beenderen van het paaslam mochten niet gebroken worden (cfr. Joa. 19, 36).

Ook mocht er niets eetbaars van overblijven of tot de morgen bewaard of buitenshuis gebracht worden, zelfs niet van de poten, kop of ingewanden, maar het overschot diende te worden verbrand.

Was een lam te veel om door een gezin geheel opgegeten te worden, dan werden vrienden of burens uitgenodigd tot het vereiste getal volledig was; de staat van wettelijke reinheid werd van alle deelnemers streng gevorderd.

De rabbijnen hadden menige nieuwigheid ingevoerd bij het eten van het paaslam, zoals het aanliggen ter tafel.

*Jesus stoorde zich niet aan die onwettige toevoegingen. Hij onderhield de gebruiken, die in Egypte door de omstandigheden geboden waren en later slechts nog een zinnebeeldige betekenis behielden (naar D.B. Pâque).*

*In het laatste avondmaal zien wij Hem de stijlen en bovendrempel der deuren met bloed verven; Hij onderhield de staande houding, was gegordeld, geschoeid, opgeschort, van een reisstok voorzien en haastig in zijn doen.*

*Onder het maal waren de deuren gesloten; Hij verklaarde aan de Apostelen de betekenis van de plechtigheid en haar ceremoniën, gelijk de Wet voorschrijft te doen aan groeps- en gezinshoofden.*

Uit deze kleine verhandeling valt op te maken hoezeer in K.'s verhalen vele bijzonderheden met deze beschrijving overeenkomen. Zij geeft de waarheid en realiteit weer, zoals zij deze in haar visioenen heeft aanschouwd.

## Paasfeest in de tempel. – De sjacheraars hardhandig uitgedreven.

451.

### 11 april = 15 Nisan; Hoogfeest van Pasen. –

Jezus en zijn leerlingen hadden de nacht in het huis van Lazarus aan de berg Sion doorgebracht; zij hadden de meeste tijd aan het gebed besteed en een weinig geslapen; de Galileese leerlingen sliepen in de zijgebouwen. Nauwelijks brak de dag aan of zij begaven zich reeds op weg naar de tempel, die met talrijke lampen verlicht was. Ook waren uit alle richtingen de wegen reeds vol mensen, die met hun offeranden ten tempel gingen. *Jezus trad met zijn leerlingen in een voorhof en preekte daar.*

Reeds stonden er weer een menigte kramers tot tegen het voorhof van de biddenden en der vrouwen, amper een paar stappen van het biddende volk. Daar nog andere kramers er bij wilden komen, *stuurde Jezus hen terug en beval aan hen die er reeds stonden, de plaats te verlaten.* Maar zij weigerden, boden weerstand en riepen tot wachten in de nabijheid om hulp. Dezen durfden er zich niet op eigen hand mee bemoeien en verwezen hen naar het Sanhedrin. *Ondertussen herhaalde Jezus zijn bevel om met hun koopwaar achteruit te gaan,* en daar zij overmoedig genoeg waren om zich tegen zijn bevel te verzetten, *trok Jezus van onder zijn kleed een bundel als van gedraaide biezen of dunne wissel en schoof de ring die ze samenhiield, terug.* Hierdoor viel de ene helft van de bundel open als de snoeren van een gesel. *Nu drong Hij tegen de kramers aan en stiet de tafels omver en dreef de weerspanningen voor zich weg.*

Ondertussen kwamen er een hele groep priesters uit het Sanhedrin, die Hem vroegen: “Wie heeft U het recht en de macht gegeven om hier op zulk een manier te keer te gaan?” *Jezus antwoordde hun verscheidene dingen die ik niet meer*

letterlijk kan herhalen, maar waarvan de zin was: *“Hoewel het Heilige (waarschijnlijk de geheimzinnige zegen, fasc. 1, nr. 25, voetnoot 53) van de tempel geweken is en deze zijn ondergang tegemoet gaat, toch blijft hij een godgewijde plaats, blijven de rechtvaardigen nog in hun gebed tot hem opzien en is hij geenszins een plaats van woeker, gesjacher en verachtelijk handełsgewoel.”*

Daar Jezus ook gezegd had *dat Hij op bevel van zijn Vader aldus handelde*, vroegen zij wie zijn Vader was, maar *Hij antwoordde dat het nu het ogenblik niet was om hun dit te verklaren en dat zij het overigens ook niet zouden begrijpen.*

*Hiermee wendde Hij zich van hen af en ging door met de kramers te verdrijven.*

Middelerwijl (= ondertussen, intussen, inmiddels) waren ook twee benden soldaten aangekomen, doch de priesters durfden Jezus geen weerstand bieden, want zij waren zelf beschaamd over de hier bestrafte ongeregeldheid. Aanstonds was er veel volk verzameld, dat de Profeet in het gelijk stelde, zodat de soldaten zelf moesten meehelpen om de nog rechtstaande tafels van de verkopers te verwijderen, en de omgestotene met de gevallen handelswaren uit de weg te ruimen.

Zo dreven Jezus en de leerlingen de kramers tot buiten het uiterste voorhof. Hen nochtans, die minder rumoer veroorzaakten en slechts met duiven, kleine broden en andere verkwikkingen in de muurcellen van de omheining van het grote voorhof geïnstalleerd waren, liet Hij met rust, omdat zij minder hinderlijk en nodiger voor de mensen waren.

Daarna ging Jezus met de zijnen in het voorhof van Israël. Dit geschiedde van 7 tot 8 uur in de morgen<sup>206</sup>.

In de avond van deze dag ging een soort van processie in afdelingen naar het Kedrondal om er de eerstelingenschoof af te snijden<sup>207</sup>.

---

<sup>206</sup> In het verhaal van de uitdrijving blijkt opnieuw hoe natuurlijk, concreet, realistisch K. in haar voorstellingen is.

Zij vertelt hetzelfde feit als Joa. 2, 13-22.

In het evangelieverhaal begint Jezus zo maar onmiddellijk te keer te gaan. Hij komt in de tempel, ziet de verkopers, maakt een soort geseltuig en drijft ze allemaal weg.

K. wijst erop dat er vermaning, waarschuwing en tijd tot bezinning aan de uitdrijving is voorafgegaan. Dit toont ons een veel menselijke Jezus.

Ook doet zij ons de oplossing aan de hand van een evangelisch probleem. Immers vele exegeten vragen zich af of deze uitdrijving niet dezelfde is als bij Matteüs, 21, 12-17; Mk. 11, 15 en Lk. 19, 45. Deze plaatsen een uitdrijving aan het einde van Jezus' leven, maar ook K. verhaalt deze laatste uitdrijving en aangezien ze in de eerste 3 evangeliën op een geheel ander tijdstip vermeld staat, is het duidelijk dat er 2 uitdrijvingen hebben plaats gehad.

<sup>207</sup> Processie naar het Kedrondal. – Daar is aan de oostkant tegenover het Tempelplein een aanzienlijke verbreding van het dal met vruchtbare grond. Zonder twijfel werd daar met opzet een stuk of lapje grond met gerst bezaaid, dat de eerstelingen van het graan zou moeten leveren.

Deze moesten volgens Lev. 23, 11 in de tempel aan God opgedragen worden daags na de sabbat.

Bemerk dat ook hier de H. Schrift aan een feest de naam sabbat, rustdag, geeft (zie nr. 432, voetnoot 194).

Flavius Josephus stelt het eerstelingenoffer van graan uitdrukkelijk op de 2<sup>e</sup> dag van het feest.

Ook de vertalers van de Septante nemen hier het woord sabbat voor het paasfeest of 1<sup>e</sup> paasdag.

De Karaïeten dachten anders, maar vergisten zich.

(Karaïeten = stroming die eind 8<sup>e</sup> eeuw begon waarin de Joodse wetten streng worden nageleefd. Karaïeten baseren zich alleen op de schriftelijk tora, niet op de mondelinge traditie en dus ook niet op de Talmoed.)

## Jezus blijft hier nog drie dagen.

452.

**Vrijdag, 12 april = 16 Nisan. –**

*Heden na de middag genas Jezus in het voorhof van de tempel een tiental lammen en stommen en dit veroorzaakte een grote opschudding; zij vervulden immers de lucht met hun jubelkreten. Jezus werd hierover opnieuw ter verantwoording geroepen, doch *Hij stond zijn tegenstanders ernstig en gevat te woord*. Ook nu was het volk zeer met Hem ingenomen en stond aan zijn zijde.*

Na de godsdienstplechtigheden (waartoe ook de opdracht van de eerstelingen behoorde) luisterde Hij met zijn leerlingen naar een onderrichting in een zaal van de tempel. Men handelde er over een boek van Mozes.

*Jezus maakte herhaaldelijk opwerpingen*, want hier was het een school van die aard, dat gelegenheid geboden werd tot discussies; *Hij bracht alle leraars tot zwijgen en gaf een totaal verschillende uitleg*.

Jezus is in deze dagen uiterst zelden bij zijn Moeder geweest; zij bleef bestendig in het huis van Maria Markus en bracht haar dagen in bezorgdheid, in tranen en gebeden door; zij was vol angst wegens de opschudding die zijn openbaar optreden verwekte. Toen zag ik dat zij niet alles met zekerheid wist, maar het vermoedde.

---

Toen het laatste uur van 15 Nisan verstreken was, – het was dan avond – traden afgevaardigden van het Sanhedrin de stad uit, gingen de Kedronbeek over, sneden in een gerstveld met een sikkel een schoof gerst (bovenste gedeelte der halmen) en brachten die in een korf naar de tempel.

Het gedorst graan werd gemalen, gezift, gekneet met olie en de volgende dag samen met wierook na de publieke offeranden op het altaar verbrand (cfr. D.B. Pâque, col. 2101).

**Zaterdag, 13 april = 17 Nisan; Sabbat. –**

Jezus hield de sabbat bij Lazarus te Betanië, waarheen Hij zich gisteren na het rumoer dat zijn genezingen in de tempel veroorzaakt hadden, had teruggetrokken.

Na de sabbat zochten de Farizeeën Jezus in het huis van Maria Markus te Jeruzalem om Hem gevangen te nemen, maar daar vonden zij alleen zijn Moeder en de overige H. Vrouwen; zij beschouwden deze als aanhangsters van de Galileeër en bevalen hun daarom in zeer strenge bewoording de stad te verlaten. De Moeder van Jezus en de andere heilige vrouwen werden zeer bedroefd; zij maakten zich uit de voeten en begaven zich haastig naar Marta te Betanië.

Ik zag Maria, luid wenend, in de kamer komen, waar Marta bij haar zieke zuster Maria, de vermeende krankzinnige, gezeten was. Maria viel in bezwijming van droefheid en de zwijgzame Maria, die met haar geest tot het aardse uitwendige leven teruggekeerd was en nu alles werkelijk zag geschieden wat zij te voren in beschouwing gezien had, kon haar droefheid en lijden niet meer matigen. Zij stierf op dit ogenblik zelf in de tegenwoordigheid van Jezus' Moeder, van Maria van Kleofas, van Marta en de overige vrouwen.

Haar ter-aarde-bestelling kort daarop als gewoonlijk, in een nieuw graf, niet ver van het huis van Lazarus, heb ik niet gezien, maar wel zag ik haar graf.

Nikodemus kwam in deze nacht, door bemiddeling van Lazarus, tot Jezus. Wel had hij Jezus vroeger bij Lazarus reeds herhaaldelijk gezien en gehoord, maar toch had hij nog nooit onder vier ogen in vertrouwen met Hem kunnen spreken. Nu kwam hij, niettegenstaande de losgebroken formele vervolging tot Hem en *ik zag Jezus de gehele nacht op een tapijt naast hem neergelegen, hem onderrichten.*

## (Dit onderhoud lezen wij in het evangelie van Joannes, hoofdstuk 3. Aanbevolen dit hier te lezen).

### Het gesprek met Nikodemus

1. En er was iemand uit de Farizeeën, wiens naam was Nikodemus, een overste der Joden;
2. deze kwam des nachts tot Hem en zeide tot Hem: Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is.
3. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien.
4. Nikodemus zeide tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden, als hij oud is? Kan hij dan voor de tweede maal in de moederschoot ingaan en geboren worden?
5. Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk Gods niet binnengaan.
6. Wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest.
7. Verwonder u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.
8. De wind blaast, waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, vanwaar hij komt of waar hij heengaat; zó is een ieder, die uit de Geest geboren is.
9. Nikodemus antwoordde en zeide tot Hem: Hoe kan dit geschieden?
10. Jezus antwoordde en zeide tot hem: Gij zijt de leraar van Israël, en deze dingen verstaat gij niet?
11. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wij spreken van wat wij weten en wij getuigen van wat wij gezien hebben, en gij neemt ons getuigenis niet aan.
12. Indien Ik ulieden van het aardse gesproken heb, zonder dat gij gelooft, hoe zult gij geloven, wanneer Ik u van het hemelse spreek?
13. En niemand is opgevaren naar de hemel, dan die uit de hemel nedergedaald is, de Zoon des mensen.
14. En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden,
15. opdat een ieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe.
16. Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.
17. Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde.
18. Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de naam van de eniggeboren Zoon van God.
19. Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos.
20. Want een ieder, die kwaad bedrijft, haat het licht, en gaat niet tot het licht, opdat zijn werken niet aan de dag komen;
21. maar wie de waarheid doet, gaat tot het licht, opdat van zijn werken blijke, dat zij in God verricht zijn.

### Het getuigenis van Johannes over Jezus

22. Daarna ging Jezus met zijn discipelen naar het land van Judea en Hij vertoefde daar met hen en doopte.
23. Doch ook Johannes doopte, te Enon bij Salim, omdat daar veel water was, en de mensen kwamen daar en lieten zich dopen;
24. want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.
25. Er rees dan geschil tussen de discipelen van Johannes met een Jood over de reiniging.
26. En zij kwamen tot Johannes en zeiden tot hem: Rabbi, die met u was aan de overzijde van de Jordaan en van wie gij getuigd hebt, zie, die doopt en allen gaan tot Hem.



27. Johannes antwoordde en zeide: Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn.
28. Gij kunt zelf van mij getuigen, dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet, maar ik ben voor Hem uit gezonden.
29. Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend van de bruidegom, die erbij staat en naar hem luistert, verblijdt zich met blijdschap over de stem van de bruidegom. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld.
30. Hij moet wassen, ik moet minder worden.
31. Die van boven komt, is boven allen; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt van de aarde.
32. Die uit de hemel komt, is boven allen; wat Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij en zijn getuigenis neemt niemand aan.
33. Wie zijn getuigenis aanvaardt, heeft bezegeld, dat God waarachtig is.
34. Want Hij, die God gezonden heeft, die spreekt de woorden Gods, want Hij geeft de Geest niet met mate.
35. De Vader heeft de Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven.
36. Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

**Uit: NBG-vertaling 1951**

## **14 april = 18 Nisan. –**

Vóór het dagaanbreken ging Jezus met Nikodemus naar Jeruzalem in het huis van Lazarus aan de berg Sion; hier kwam ook Jozef van Arimatea tot Hem. *De Heer onderhield zich met hen*; zij vernederden zich voor Hem en verklaarden dat zij wel inzagen dat Hij meer dan een gewoon mens was (Joa. 3, 2). Zij beloofden Hem getrouw te zullen dienen tot het einde toe. Doch *Jezus raadde hun aan omzichtig te zijn* en zij baden Hem hen in zijn liefde te bevestigen en te bewaren.

Er kwamen hier ook nog wel dertig leerlingen, allen die met Hem het paaslam gegeten hadden. *Hij gaf hun onderricht en menig bevel en wenk voor de naaste toekomst*. Allen reikten mekaar de hand en weenden en droogden hun tranen af met hun sjerpen, d.i. de gebruikelijke halsbaan, waarmee men ook het hoofd omhulde<sup>208</sup>.

---

<sup>208</sup> De handreiking was zeer gebruikelijk en had meerdere betekenissen: men deed het bij afscheid, bij weerzien, ten teken van overeenkomst: "Geef mij de hand, indien gij voor mij zijt."

Lazarus leidde 's morgens de Moeder van Jezus naar één van de herbergen buiten Betanië. Ik zag de overleden zwijgzame Maria in haar kamer liggen en ook de rouwpleging in het huis.

De leerlingen uit de verre gewesten verspreidden zich weldra om zich naar hun geboortestad te begeven of naar de plaats, *waarheen Jezus hen zond.*

Maria kwam terug in het huis van Lazarus. Overal waar de Farizeeën haar en de overige H. Vrouwen aantreffen, hetzij binnens- of buitenshuis, vroegen zij rekenschap en bedreigden ze met verbanning uit het land. Hierop keerde Maria eerst naar Nazareth en vandaar naar haar woning te Kafarnaüm terug.

\*\*\*

## Onderbreking van het verhaal.

Bemerking van Brentano door ons ietwat ingekort.

Door velerlei smarten in deze vasten naar ziel en lichaam uitgeput, kon K. in de laatste dagen nog slechts weinig over Jezus' levenswandel meedelen, maar ik bleef alles nauwgezet aantekenen.

De 4<sup>e</sup> dag na de joodse Pasen, 19 Nisan, verzekerde zij mij dat zij voort Jezus' leven in visioenen zou zien, maar beroofd van kracht niet in staat zou zijn het te vertellen: veel zou in haar gestel veranderen, wat de volkomenste rust vereiste; ze drong er bij mij op aan Dülmen voor enige tijd te verlaten; ik kon eens mijn vrienden en verwanten bezoeken.

In mijn afwezigheid beschouwde zij dag aan dag Jezus' verder openbaar leven. Ik had de huisgenoten verzocht alles aan te tekenen wat K. hun eventueel zou kunnen verhalen, maar niet een had zich hiervoor de minste moeite getroost; integendeel na mijn terugkeer, wanneer ik trachtte de ontstane leemte in de mate van het mogelijke aan te vullen, bemoeilijkten zij dit werk (zie fasc. 9, VOORREDE nr. 2).

---

(Jehu tegen de rekabiet Jonadab. II Kon. 10, 15; cfr. Spreuken, 6, 1; 11, 15; 17, 18; 22, 26. D.B. Main; Flavius Josephus B.J. I, 326; II, 154; Ant. III, 8 & 278).

Zijn hier dus uitgevallen de visioenen vanaf 16 april tot 15 juni 1822 of het laatste derde van Nisan, geheel Ijjar en Siwan.

Van heel deze tijdspanne hebben wij alleen het volgende VLUCHTIG OVERZICHT.

\*\*\*

454.

### **Eerste Week. –**

Jezus verbleef nog enige dagen te Betanië verborgen en ging dan naar Bahoerim<sup>209</sup>, een dorpje dat een uur ten noordoosten van

---

<sup>209</sup> **Bahurim = Bahoerim = ruïne ez-Zambi.** – We gaven reeds de betekenis van Bahurim (fasc. 13, nr. 440, voetnoot 202), waarbij wij de zienster in het gelijk stelden.

Hoewel Van Kasteren in D.B., Bahurim, de voorkeur aan een andere interpretatie geeft, neemt hij aan dat de naam vertaald kan worden door 'jeunesse', jeugd. Als verzamelnaam genomen is dit hetzelfde als jonge lieden.

Dezelfde geleerde meent dat Bahurim, waarvan men de ligging niet kent, vereenzelvigd kan worden met een ruïne, een uur ten noordoosten van de Olijfberg en Betanië.

De ruïne heet ez-Zambi en ligt op de zuidzijde van de heuvel ez-Zambi. Deze is de 3<sup>e</sup> van 6 heuvels, die een heuvelketen vormen lopend van zuidwest naar noordoost.

Aan de noordkant van de heuvelketen loopt de oude weg naar Jericho, de weg die door David gevolgd werd, toen hij vluchtte voor Absalom en door Semeï beledigd werd. Even meer noordelijk en dieper loopt de wadi Rawabi.

Alleen hier, meent de geleerde, vindt men de plaatsomstandigheden, die passen in het verhaal van Davids vlucht (II, Sam. 16, 5-13).

Terwijl David de weg volgde, liep Semeï op de heuvelketen boven David en kon gemakkelijk stenen gooien.

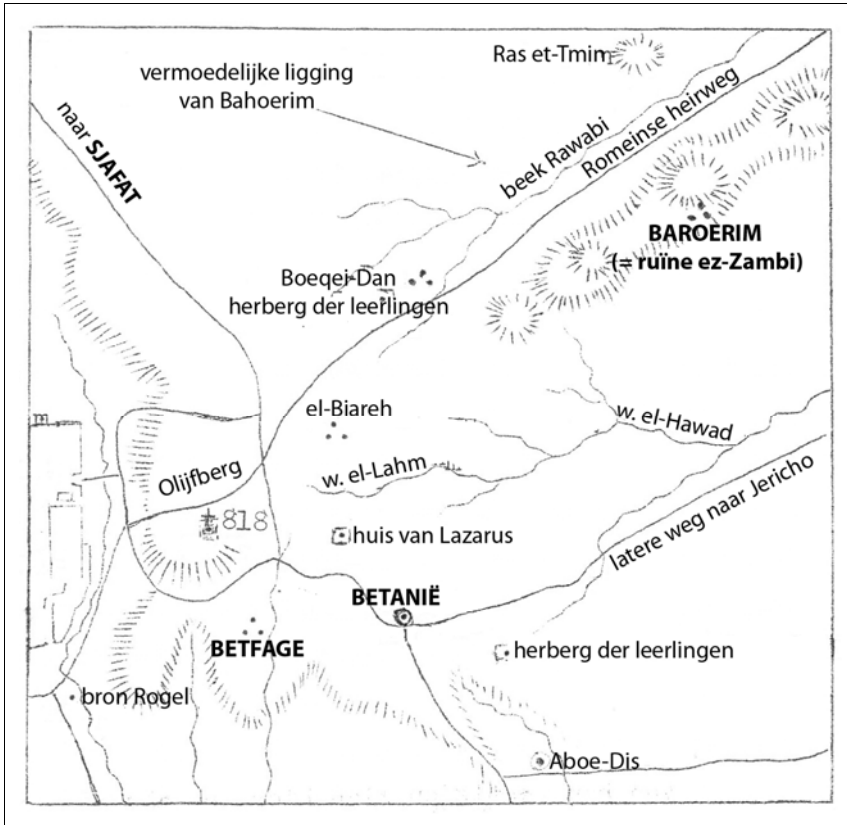
De oude weg is nu onbelangrijk geworden en dus schijnt die plaats eerder nu verborgen te liggen.

Een fout, menen wij, die men ook aan Brentano toeschrijven kan, maar ook van K. afkomstig kan zijn.

De bron der 12 apostelen is de bron Ensemes, een half uur meer oostwaarts.

Betanië gelegen was, en waar David op zijn vlucht voor Absalom door Semei beledigd en met stenen bekogeld werd (II Sam. 16, 5-13).

Daar hield Jezus zich meer dan eens op, wanneer Hij in de tempel vervolgd werd, ook die keer, toen zij Hem in de tempel wilden stenigen (cfr. Joa. 8, 59; 10, 31-39).



Hier last Brentano een mededeling in, die K. anderhalf jaar later deed, op 20 november 1823:

“Ik ging met de lieve Moeder Gods in het tegenwoordige Palestina; zij toonde mij alle plaatsen, gelijk ze nu zijn, waar zij in

haar leven eenmaal gekomen was. Toen zag ik daar nog overblijfselen van Bahurim, een uur ten noordoosten van het toenmalige Betanië, waar Jezus zich dikwijls uit Betanië kwam verbergen; Hij begaf er zich ook heen, toen zij Hem in de tempel wilden stenigen (Joa. 8, 59). Hij verbleef er verscheidene dagen en Maria bracht Hem daar een bezoek.”

Bahoerim lag toen meer verborgen dan thans. Nu loopt de weg naar de Jordaan daar voorbij. Er is daar (in de omstreek, nl. een half uur van daar) een bron, de bron van de 11 apostelen genaamd en daar ligt ook de rotsspelonk Rimmon (thans Rammoen, 13 km meer noordelijk). In de grotten van Rimmon vluchtten de Benjamieten, die aan de verdelging van hun stam konden ontsnappen (Recht. 20, 47) en die daarna te Silo de jonge dochters moesten overvallen om huisvrouwen te hebben. (Recht. 21, 15-24).

Velen van hen vestigden zich hier te Bahoerim en daaruit is de naam Bahoerim d.i. ‘Jongelingen’ ontstaan (zie nr. 440, voetnoot 202).

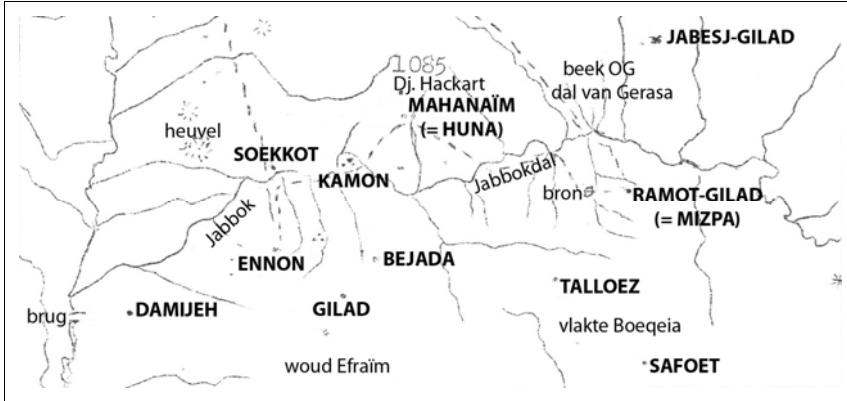
Hier heeft ook Semeï David vervloekt en met stenen naar hem gesmeten (zoals boven gezegd, eerste week, 1<sup>e</sup> alinea). Tot hier werd aan David zijn vrouw Mikol terug- en tegengebracht (II Sam. 3, 16).

### **Tweede Week. –**

Na ongeveer 8 dagen verliet Jezus Betanië; Hij ging noordwaarts door Samaria naar het Meer van Galilea en voer er over aan het zuidelijk einde, waar Hij na zijn verrijzenis verscheen aan zijn leerlingen en vis met hen at (nr. 2083; Joa. 21).

Op de overzijde gekomen richtte Hij zich zuidwaarts naar Soekkot in de streek van Ennon, waar Joannes weer was komen dopen (1<sup>e</sup> doopplaats), na de middelste of 3<sup>e</sup> doopplaats boven of ten noorden van Betabara verlaten te hebben.

*Jezus vertoefde hier 8 dagen onder de leerlingen van Joannes, die Hij onderrichtte, doch bij Joannes zelf is Hij niet gekomen. Joannes verstond uit de woorden van Jezus, die zijn leerlingen hem overbrachten, dat zijn ambt als voorloper ten einde liep.*



### **Derde Week. –**

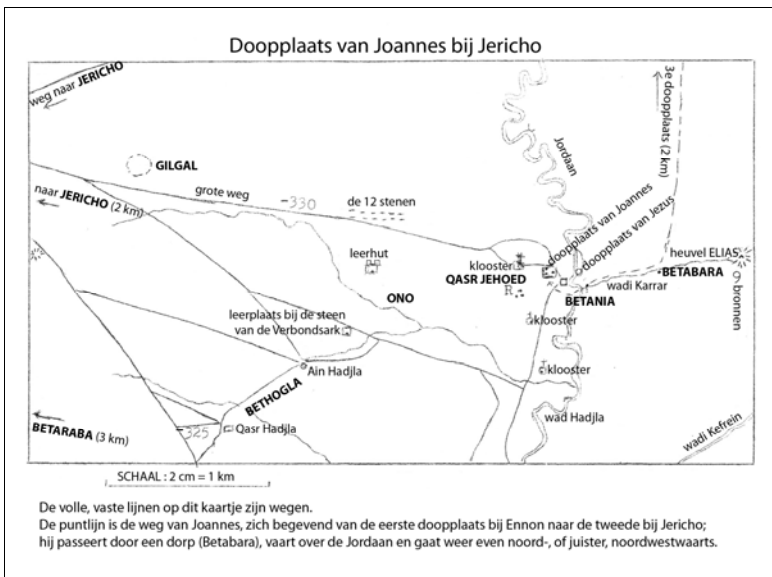
Van Soekkot kwam Jezus heimelijk naar Betanië terug, waar Hij zich bij Lazarus en ook – wat mij verwonderde – bij Simon de Farizeeër verborgen hield. *Hij had ook nogmaals een onderhoud met Nikodemus alleen, en voerde dan ook nog meerdere gesprekken met dezelfde en met Jozef van Arimatea (samen).*

## Enkele feiten uit mei en juni als aanvulling. – De geschiedenis van koning Abgar uit Edessa. – Het wonderbeeld van Jezus' gelaat.

455.

### Begin mei. –

Ongeveer drie weken na Pasen (dat op 11 april viel), dus in het begin van mei, begaf Jezus zich van Betanië naar de doopplaats bij Ono.



Opzichters hadden zorg gedragen voor alle doopinrichtingen. Nu waren daar weer leerlingen bijeengekomen en veel volk had zich bij Ono verzameld.

Ik zag Jezus daar zitten, leunend tegen de leerstoel op de helling van de heuvel; de mensen zaten en stonden in een kring er

omheen; *ik zag Hem hen onderrichten*; onder de talrijke toehoorders waren ook Joannes-leerlingen<sup>210</sup>.

Op verscheidene plaatsen in het rond waren houten verhogen opgericht, waarop mensen zaten.

\*\*\*

Ondertussen zag ik in een bijvisioen in de verte in een stad ver voorbij Damascus een zieke koning. Die koning leed aan een uitslag, die evenwel nog niet geheel uitgebroken was; het kwaad was nochtans tot in zijn voeten gezakt, zodat hij er mank van ging. Die koning had een goed karakter en ik zag dat sommige reizigers hem veel over Jezus meegedeeld en wonderen van Hem verteld hadden. Zij hadden hem ook gesproken van Joannes' getuigenis ten gunste van Jezus en van de verbittering der Joden tegen Hem op het paasfeest.

Ik zag dat deze koning een grote begeerte naar, en een vurige liefde voor Jezus opvatte en door Hem genezen wenste te worden, voorts dat hij een brief aan Hem schreef, behelzend het verzoek hem te komen genezen.

Ik zag bovendien dat hij een jonge kunstschilder, een van zijn hovelingen, tot zich riep, hem de brief voor Jezus overhandigde en hem opdroeg om, in geval Jezus niet kon meekomen, ten minste een afbeelding van Hem te maken en hem deze te brengen. Hij gaf de gezant ook geschenken mee en nu zag ik deze op een

---

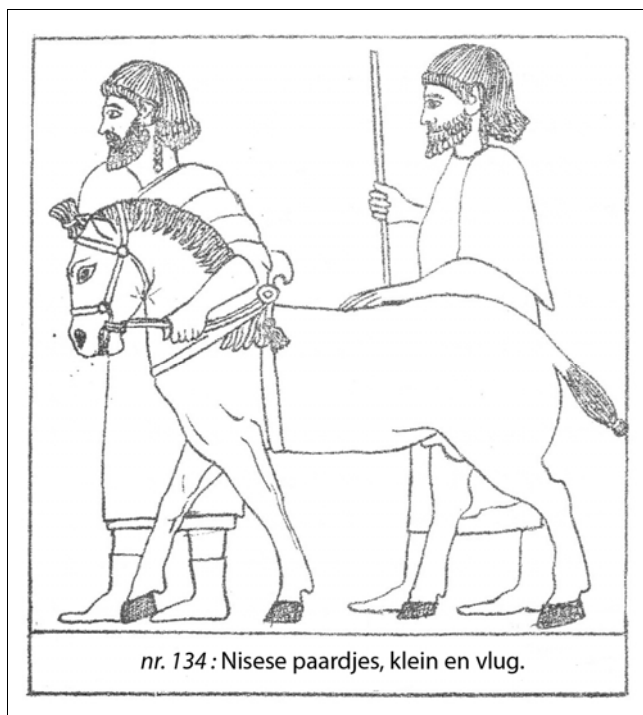
<sup>210</sup> Ietwat verwarrend zijn de namen Ono (bij Ono), leerplaats en doopplaats door elkaar gebruikt.

We menen dat Jezus hier zich bij de eigenlijke DOOPplaats bevond, dus in het Jordaandal onder het klooster Qasr Jehoed; deze plaats grenst aan Ono, dat meer westwaarts ligt.

Hier was noodzakelijk ook een leerstoel; deze bevond zich op de helling die opwaarts stijgt naar het klooster Qasr Jehoed; dit is op de eerste oeverhoogten gelegen, buiten het bereik van het water in geval van overstroming, een 20-tal meters boven de diepste Jordaanelle (zie kaartjes, fasc. 11, nr. 298 en fasc. 12, nr. 354).



kameel de reis naar Palestina ondernemen; hij reed op een kameel en was vergezeld van zes dienaren, die op muilezels reden<sup>211</sup>.



\*\*\*

Ik zag nu deze man met zijn gevolg op enige afstand van de leerplaats stilhouden, waar ook andere mensen hun tenten hadden opgeslagen; hij deed vergeefse pogingen om bij Jezus te geraken, want ofschoon hij Hem nu gedurende zijn preek niet kon spreken, wenste hij toch zijn preek te horen en middelerwijl (= intussen) zijn aangezicht af te beelden.

---

<sup>211</sup> Hoofdman op kameel, de andere op muilezels. – Treffende overeenkomst met de manier van reizen der H. Driekoningen, die ook op kamelen reden, terwijl ondergeschikte hoofdmannen op muildieren en nisese paardjes reden (fasc. 5, nr. 134).

Die gezant had reeds een paar uren tevergeefs getracht nu hier, dan daar tot Jezus te naderen, zonder dat hij er in geslaagd was door de menigte te boren; ze luisterde aandachtig, zonder zich door de man te laten storen.

Nadat de man nu voldoende blijken van volharding had gegeven, *zegde Jezus tot een leerling van Joannes, die in zijn nabijheid stond, een opening door het volk te maken voor de man die daar achter de menigte rondliep zonder er door te kunnen, en hem op een stelling in zijn nabijheid te brengen.* De leerling bracht nu de gezant op de aangeduide tribune en leidde ook diens gevolg met de geschenken op een plaats waar zij Jezus gemakkelijk konden zien en horen. Hun geschenken bestonden in stoffen, in een snoer van aan elkaar geregen goudplaatjes en ook in verscheidene koppels fijnwollige lammeren, die zij aan koorden leidden.

Verheugd dat hij eindelijk Jezus van zo dichtbij zag, wilde de goede gezant nu de gelegenheid aangrijpen en aanstonds begon hij zijn schildergerief vóór zich op de knieën in orde te leggen.

Nu bezag hij Jezus met grote verwondering en opmerkzaamheid en stelde zich aan het werk. Hij had een wit plankje vóór zich, dat van buksboomhout scheen te zijn; hierop grifte hij eerst als met een stift de omtrek van Jezus' hoofd en baard in het hout, doch zonder de hals. Daarna streek hij, zo dunkt het mij, een dikke stof als was daarover heen. Hij had ook iets als vormen, die hij in het was drukte. (De vorm van een aangezicht, waaraan hij daarna gelijkheid met dat van Jezus zou geven???)

Dan etste hij weer met zijn tekenstift allerlei trekken er in, duwde, drukte, boetseerde hier en daar, en zo arbeidde hij lange tijd, zonder ooit de uitslag te bereiken, die hij beoogde.

Elke nieuwe blik op Jezus vermeerde zijn bewondering voor diens aangezicht en onvoldaan herbegon hij. (Hier hebben wij een wijze van schilderen die in de oudheid gebruikelijk was en

ook nu nog bekend is). Lukas schilderde niet geheel op dezelfde wijze en gebruikte ook penselen. – Dit beeld hier scheen in laag reliëf te zijn, zodat men de oneffenheden ook kon voelen. – (In het Duits noemt men dit procedee ‘*enkaustische Malerei*’, in het Frans ‘*peinture encaustique*’).

457.

*Jezus sermoende nog enige tijd voort en zond dan de leerling tot hem met de uitnodiging om nader te komen en zijn zending te vervullen.*

De man daalde nu van de stelling naar Jezus af, gevolgd door de dienaars met de geschenken en lammeren. Hij had geen mantel, maar korte klederen aan, bijna volgens het model der klederen van één der H. Driekoningen (zie fasc. 5, nr. 134).



Hij had zijn schilderij met een riem aan zijn linkerarm hangen; ze had de vorm van een hart, gelijk een schild. In zijn rechterhand hield hij de brief van de koning; de brief zag er in zijn hand opgerold uit. (Dit zeggend rolde K. een doek op dezelfde wijze op).

Nu viel hij voor Jezus op de knieën en boog het hoofd tot op de grond, en hetzelfde deden ook hun dienaren (oosters vereringsgebaar voor koningen en overheden).

Dan sprak de gezant: “Uw knecht is de dienaar van Abgar, koning van Edessa, die ziek is en U dit schrijven zendt; dezelfde bidt U deze geschenken te aanvaarden.”

Nu naderden de knechten met hun geschenken en *Jezus zei hun dat de goede gesteldheid van hun heer Hem zeer aangenaam was; Hij gebod zijn leerlingen de geschenken over te nemen en ze onder de meest hulpbehoevenden der omstaanders uit te delen.* (Van zulk een handelwijze bij Jezus zullen wij zeer dikwijls getuige zijn).

*Jezus ontrolde nu de brief en las hem.* Ik herinner me alleen nog dat er o.m. in stond: dat hij doden kon verwekken en dat de koning Hem bad hem te komen genezen.

Het beschreven gedeelte van de brief was ietwat stijf; het overige er omheen was lenig en zacht, als van stoffe, wol, leder of zijde; het vormde als de omslag van de eigenlijke brief; ook zag ik er een draad aan hangen.

458.

*Nadat Jezus de brief gelezen had, keerde Hij het beschreven vlak om, trok een stevig stift uit de boezem van zijn kled en schoof er iets uit op de wijze, gelijk de boeren de zwam uit een tondeldoos schuiven,*

(De 'tondeldoos' is eigenlijk de voorloper van de lucifer, en diende om 'vuur te maken. Het was een doosje waarvan de inhoud bestond uit tondel, een licht ontvlambaar materiaal, zoals katoen of de hoed van een zwamsoort, de tonderzwam. Hierbij was nog een vuursteen en een metalen ring nodig. De vuursteen werd dicht bij het katoen gehouden en met de metalen ring aangeslagen. Een vonk deed de stof ontbranden, werd weer uitgeblazen en het doosje gesloten. De stof bleef dan smeulen en de vlam kon weer worden aangeblazen. In kerken is de tondeldoos nog aanwezig omdat deze werd gebruikt bij het ontsteken van de paaskaars.)

*en schreef op de ommezijde van de brief verscheidene woorden in tamelijk groot schrift en vouwde de brief weer op.*

Brentano plaatst hier de volgende nota:  
vermoedelijk was de zijden omslag dubbel en het vaster gedeelte was aan weerszijden voorzien van een stevig schrijfvlak, want zij wist zeer zeker dat Jezus de brief omdraaide om te schrijven, en hem naar de andere zijde toe weer opvouwde om hem te sluiten.

De zienster vervolgt:

*Nu liet Jezus zich water overreiken en waste zijn aangezicht; Hij drukte de zachte omslag van de brief tegen zijn aangezicht en gaf hem dan aan de gezant. Deze nu - ik meen op een bevel van Jezus - drukte die omslag op de door hem ontworpen schets, die nu opeens geheel veranderde en sprekend op Jezus geleek.*

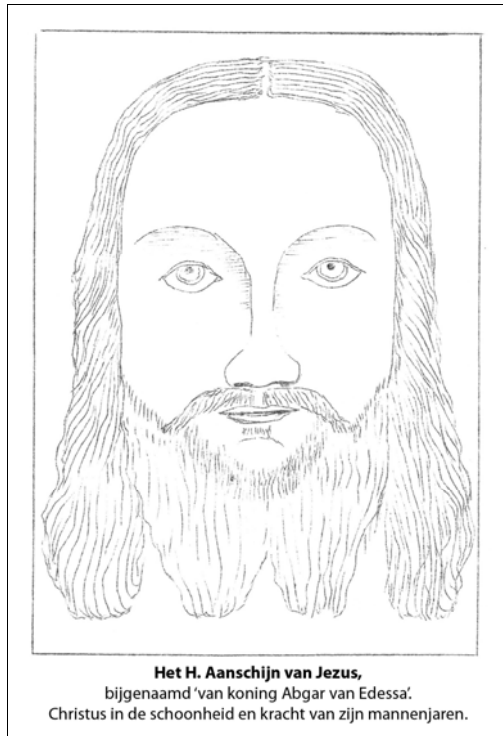
De schilder was oververheugd, en ik zag dat hij het afbeeldsel dat aan zijn riem hing, naar de naaste aanwezigen wendde om het te tonen. Vervolgens knielde hij nogmaals voor de voeten van Jezus en aanvaardde aanstonds de terugreis.

Maar enige van zijn dienaren bleven ter plaats en volgden Jezus, die, *na het sluiten van zijn toespraak*, over de Jordaan naar de 3<sup>e</sup> doopplaats van Joannes trok (een flink uur ten noorden van Betabara). Joannes had de plaats verlaten om naar Ennon, de

1<sup>e</sup> doopplaats terug te keren (zie nr. 454, tweede week); zij lieten er zich aanstonds dopen.

\*\*\*

Ik zag ook dat de gezant vóór een stad, niet ver van enige lange stenen gebouwen, die het voorkomen van steenovens hadden<sup>212</sup>, overnachtte en dat in alle vroegte enige arbeiders toegelopen kwamen: zij hadden gedurende de nacht een groot helder licht als een brand gezien. Ook zag ik dat er iets merkwaardigs met het beeld had plaatsgehad; dit verwekte een grote toeloop van volk. Me dunkt dat de schilder hun dit wonderbeeld toonde.



<sup>212</sup> Voorkomen van steenovens. – Die groep of rij arme huizen waren zonder twijfel laag en log, zonder eigenlijke vensters met amper een deurgat, en eventueel in de hoogte nog een vensteropening.

Meteen zag hij dat ook de doek, waarmee Jezus' zijn aangezicht aangeraakt had (dus de briefomslag) het afbeeldsel van Jezus droeg.

Daar was echter ook nog wat met het beeld geschied, waarvan de toeloop van de arbeiders in de vroege morgen het gevolg was geweest, maar dit, helaas! ben ik vergeten.

\*\*\*

Ik zag ook de aankomst van de gezant te Edessa.

De koning ging hem in zijn tuinen een eindweegs tegemoet en werd bij het zien en lezen van de brief en het beschouwen van het beeld van Jezus onbeschrijfelijk aangegrepen. Hij verbeterde ook aanstonds zijn leven en zag af van de vele vrouwen met welke hij schuldige betrekkingen onderhield.

Ik heb vroeger eens gezien dat na de dood van de zoon van die koning, onder een slechte opvolger, een vroom bisschop het afbeeldsel van Jezus' aangezicht, dat tot dan toe in het openbaar ten toon gesteld was geweest, ergens weg bracht, een brandende lamp er bij plaatste en de bergplaats met een zegelsteen afsloot.

Lang daarna werd het teruggevonden, dank zij hetzelfde gelaat, dat zich in de voorgeplaatste afsluitingsteen had ingeprent; ik bewaar daarvan nog een vage herinnering.

\*\*\*

Ik herinner me ook een monument van Jezus gezien te hebben, dat de vrouw, die Hij van haar bloedvloeijing genezen had, uit dankbaarheid te Cesarea voor Hem liet oprichten. Het was een beeldengroep in brons; hij stelde Jezus voor op het ogenblik dat de vrouw de zoom van Jezus' kleed aanraakte en HIJ zich naar haar omwendde.

Dit beeld stond op een laag voetstuk en was door een klein tuintje omgeven (het tuintje van een binnen- of voorhof). Wanneer de kruiden (versta: een bepaalde plant) van het tuintje (zo hoog

waren, dat ze) de zoom van het beeld raakten, werden ze geplukt door vrouwen die aan bloedvloeïng leden en ze hadden de kracht hen van hun kwaal te genezen.

\*\*\*

De brief van Abgar zag er uit als een perkament, bevestigd op een stuk geverfde zijde<sup>213</sup>.

---

<sup>213</sup> Hier willen wij een weinig uitweiden over 2 beelden:

- het wonderbeeld van Edessa en
- het standbeeld van Jezus te Cesarea.

We betrekken er nog 3 andere wonderbeelden van Jezus bij met de samenvatting van een interessante studie van een Frans kunstenaar over de 4 wonderbeelden.

#### **a) Het wonderbeeld van Edessa. –**

Vooreerst iets over Abgar. Hopende aan vele lezers hiermee een genoegen te doen, citeren wij een uitvoerige passage uit de kerkgeschiedenis van Eusebius, bisschop van Cesarea aan zee in Palestina (263-340 na Chr.).

De Godheid van onze Heer werd ingevolgt zijn wondermacht aan alle mensen bekend. Zo werden ontelbaren ook uit verre landen tot Hem gedreven door hoop op genezing van ziekten en allerlei kwalen.

Één van hen was koning Abgar, die zeer roemvol regeerde over de volkeren aan gene zijde van de Efraat (bovenloop in het noorden).

Zijn lichaamskwaal was door geen menselijk middel te genezen. Zodra hij vernam dat Jezus' naam en wondermacht door allen eenstemmig ten eerste geprezen werden, zond hij Hem door een bode een smeekbrief, met de bede om van zijn kwaal bevrijd te worden.

*Weliswaar gaf Jezus geen gevolg aan zijn uitnodiging, maar Hij vereerde hem met een persoonlijk schrijven, waarin Hij beloofde hem een zijner leerlingen te zullen zenden tot genezing van zijn ziekte, tot zijn eigen heil en dat van zijn onderdanen.*

Deze belofte ging in vervulling.

(Enige tijd) na Jezus' hemelvaart zond de apostel Tomas een der 70 leerlingen, met name Taddeüs, op goddelijke ingeving naar Edessa om er het geloof te verkondigen en Jezus' belofte te volbrengen.

Daarvan bestaat er nog, zegt Eusebius, een geschreven getuigenis, dat bewaard is gebleven in de archieven van de destijds koninklijke stad



---

Edessa. In de officiële oorkonden van die stad vindt men ook vermeld wat onder koning Abgar gebeurd is.

Men kan echter niets beter doen dan de brieven lezen die wij uit de archieven genomen en als volgt uit het Syrisch vertaald hebben:

“Abgar Uchama, de vorst, biedt Jezus de Heiland die in het land van Jeruzalem is verschenen, zijn groeten aan. Ik heb van U gehoord en van uw gezelingen, die Gij zonder geneesmiddelen of kruiden bewerkt. Want, naar men mij zegt, doet Gij blinden zien en kreupelen gaan, reinigt Gij melaatsen, drijft Gij onreine geesten en duivelen uit, geneest Gij zieken van hun kwalen en wekt Ge zelfs doden op.

Na dit allemaal van U vernomen te hebben, besloot ik er uit dat Gij God zijt en van de hemel neergedaald of althans de zoon van God. Daarom verzoek ik U bij deze mij te komen genezen van de kwaal waaraan ik lijd.

Ik heb ook vernomen dat de Joden tegen U morren en kwaad tegen U beramen. Mijn stad is wel heel klein, maar mooi en groot genoeg voor ons beide.”

*“Zalig zijt Gij, zo antwoordde Jezus, daar Gij in Mij gelooft, zonder Mij gezien te hebben, want er staat van Mij geschreven, dat zij die Mij gezien hebben, niet in Mij zullen geloven, opdat juist zij die Mij niet gezien hebben, wel zullen geloven en leven.*

*Wat Uw verzoek om te komen betreft, Ik moet hier alles vervullen, waarvoor Ik gezonden ben, en, nadat Ik het vervuld zal hebben, terugkeren naar Hem die Mij gezonden heeft.*

*Doch wanneer Ik zal zijn opgestegen, zal Ik u een van mijn leerlingen zenden, opdat hij uw kwaal geneeze en U en de uwen het leven schenke.”*

Aan deze brieven, vervolgt Eusebius, was nog het volgende in het Syrisch toegevoegd: Na de hemelvaart van Jezus ...

Eusebius vertaalt ook dit stuk waarin het bezoek van de leerling Taddeüs aan Edessa, de ontmoeting met de koning, zijn genezing, enz. beschreven worden, alsook de prediking van de leerling, de bekering van de koning en zijn volk.

Eusebius besluit: “Dit heb ik niet zonder nut woordelijk uit het Syrisch vertaald; het moge hier zijn plaats vinden.”

Deze briefwisseling en ook het wonderbeeld van Jezus verwierven een grote bekendheid.

---

Vanaf Christus' tijd tot heden toe is het hele Oosten er vol van geweest, zoals nu in het Westen de lijkwade van Turijn de grootste vermaardheid geniet.

Voor de geleerden staat de authenticiteit van de briefwisseling onvoldoende vast. Zij erkennen de oprechtheid van Eusebius als historicus.

Zo heeft hij wel die oorkonden gezien en ze zelf uit het Syrisch vertaald, maar hijzelf, beweert men, heeft iets als echt beschouwd, wat gefingeerd (= verzonnen, fictief) was. Maar toegegeven dat men aan de 2 korte briefjes een uitgebreider vorm gegeven heeft, daaruit volgt geenszins dat er geen enkele woordenwisseling tussen Jezus en Abgar plaats gehad heeft.

Onze Katarina komt hier nogmaals door haar verhaal een oeroude traditie bevestigen en dit geschiedt weer, zoals altijd, op haar eigen, oorspronkelijke, onafhankelijke, persoonlijke, matige wijze.

\*\*\*

Nu nog een woord over de wonderbare afbeelding en haar latere lotgevallen. Na de bekering, genezing en doop van Abgar door Taddéüs verhaald te hebben, vervolgt P. Kochem in zijn groot Christusleven – hij steunt vooral op de kerkgeschiedschrijver Nikeforus:

“Vóór de stadspoort van zijn residentiestad Edessa stond op een zuil een afgodsbeeld, dat allen die de stad binnentraden, moesten vereren. Nu liet de vorst in zijn ijver dit beeld omver halen om de afbeelding van Christus' gelaat, dat in een gouden (vergulde?) omlijsting gevat was, er voor in de plaats te stellen, met het bevel voor alle voorbijgangers of stadsbezoekers er eer aan te bewijzen.

Dit bevel bleef gehandhaafd tot de dood van zijn zoon, maar zijn kleinzoon verloor weer het christelijk geloof, keerde terug tot de afgodendienst en wilde het heilig Christusbeeld wegnemen en verbranden.

Doch eer het zover was, nam de bisschop het beeld weg en verborg het in de stadsmuur; hij plaatste er een brandende lamp voor en liet een blind venster, dat in de muur was, dicht metselen.

Na verloop van eeuwen wist geen mens meer te zeggen waar de afbeelding heen gekomen was.

In de 7<sup>e</sup> eeuw belegerde Chosroës, na vele andere steden veroverd te hebben, ook Edessa. In deze nood schreef de toenmalige bisschop een vastendag uit.

Op zekere nacht verscheen hem de H. Maagd, die hem beval **het doek met het gelaat van Christus te nemen en het in processie rond te dragen, om van de vijand bevrijd te worden.**

---

De bisschop antwoordde dat hij zelfs het bestaan van zulk een doek niet kende en nog minder wist waar het zich bevond, maar de H. Maagd openbaarde het hem.

Nu voerde de bisschop haar bevel uit en hield ermee op de stadsmuren de gevraagde processie. Deze wierp de vijand de schrik op het lijf en zonder pak of zak sloeg hij op de vlucht.

Zo was het afbeeldsel weer voor de dag bekomen en het bleef tot heden toe een grote verering genieten.” (Naar Kochem, Das grosse Leben Christus, blz. 366; volgens Nik. Hist. 1, 50).

\*\*\*

Misschien zal de volgende uitweiding nog interessanter zijn.

Er bestaan 4 wonderbare afbeeldingen van het gelaat van Christus:

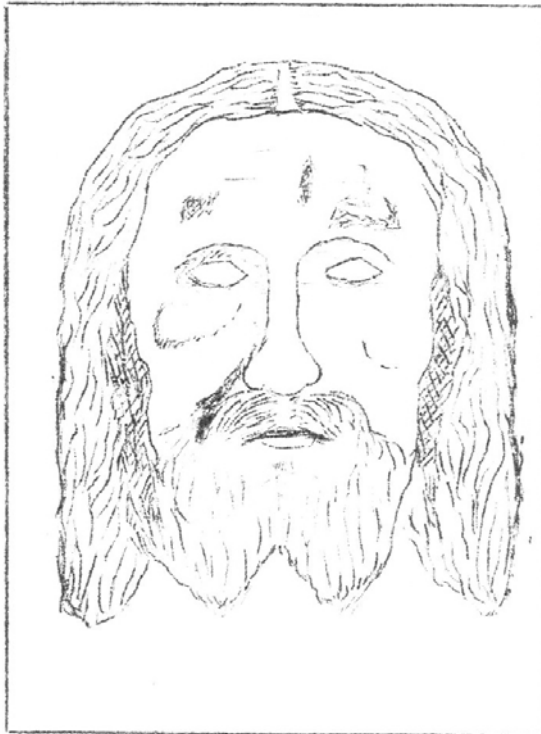
- 1) Het zo juist behandelde.
- 2) Het H. Aanschijn op de doek van Veronika, dat zich op de kruisweg op miraculeuze wijze er zou ingeprent hebben. Het doek wordt bewaard in de Sint-Pieter te Rome.



**H. Aanschijn van Jezus  
naar de zweetdoek van Veronika.**

Hoofd van Jezus, die op weg is naar Kalvarië, vuil en gewond, met hoofdhaar ineengeplakt van bloed.

- 
- 3) De sacra Tavola, een afbeelding welke de evangelist Lukas ontworpen en begonnen en een engel voltooid zou hebben.
  - 4) De afbeelding van de gehele Christus, met een wonderschoon, majestueus, goddelijk aangezicht. Het beeld van de Turijnse grafdoek overtroeft alle voortbrengselen van menselijke kunst.



**H. Aanschijn, naar lijkwade van Turijn.**

Hoofd en haar door H. Maagd gereinigd,  
na Jezus' afdoening van het kruis.

De afbeeldingen 1 en 3 hebben de ogen open; 2 en 4 hebben ze toe.

Het kan 20 jaren geleden zijn dat ik de studie las van een Frans kunstenaar op deze 4 wonderbare afbeeldingen.

Wie deze artiest was, of waar ik dat las, kan ik niet meer zeggen, maar ik maakte er de volgende samenvatting van.

---

Het ware gelaat van Christus, teruggevonden door een synthese, samenbrenging of verbinding van de 4 Heilige Aanschijs of aangezichten, waaraan de christelijke traditie een miraculeus ontstaan toekent.

Geen kunstenaar heeft ooit gekund, of zal ooit kunnen zulk een veelzijdige rijkdom van uitdrukking scheppen, en dit met zulke armzalige middelen.

Als kunstenaar oordelend kan ik in deze 4 Heilige Aanschijs slechts werken zien van een onbetwistbare authenticiteit, want ze dragen in zichzelf het onweerlegbaar bewijs van hun buitengewone, miraculeuze, goddelijke oorsprong.

Gelijk alles wat van God is, zijn ze uiterst eenvoudig en tevens eindeloos rijk. Die 4 Heilige Aanschijs zijn deze van:

- Edessa,
- Veronika,
- de sacra Tavola en
- de lijkwade van Turijn.

Nu stelde ik mij ten doel een net afgelijnd beeld van de levende Christus te maken, zoals Hij moet geweest zijn in zijn leven, eer Hij voor ons zijn lijden doorstond.

Ik tekende de 4 aangezichten op anderhalve natuurlijke grootte.

Ik legde dan de 4 tekeningen of doorprentingen op elkaar en (ze naar het licht houdend) bekeek ik de 4 afbeeldingen op het doorschijnend papier; ze vormden samen er nog slechts 1:

**het beeld van een Christus, frontaal gezien met open ogen, zeer simpel gelaat, maar met een buitengewone rijkdom van uitdrukking.**

De 4 doortekeningen, exact op mekaar gelegd, vormden maar 1 beeld.

Trek voor trek, punt voor punt lagen de gezichten op elkaar.

Mond, neus, oogbeen, wenkbrauwboog, enz. lagen perfect op elkaar, dekten elkaar.

Hierna bekam ik vlug een tekening van het H. Aanschijs, een aangezicht rijk aan uitdrukking, vrucht van een simpele tekening in zwart potlood op een blad wit papier.

Een authentiek beeld van Christus, gezien dwars door de 4 afbeeldingen, waaraan 20 eeuwen christelijke traditie een bovennatuurlijke herkomst toekennen.

Aldus verenigt en concentreert onze kunsttekening in zich de uitdrukking van de 4 authentieke en bovennatuurlijke afbeeldingen; ze geeft volmaakt de authentieke proporties van Christus weer, proporties die in de 4 aangezichten vastgelegd en geijkt zijn.

---

## b) Beeldengroep te Cesarea. –

Het getuigenis van dezelfde kerkgeschiedschrijver Eusebius:

“Nu ik de naam Cesarea-Filippi vermeld, zal niemand het misplaatst vinden, dat ik hier een feit verhaal, dat de belangstelling van het nageslacht alleszins verdient.

De aan bloedvloeijing lijdende vrouw, die door Jezus genezen werd, was afkomstig van Cesarea. Haar huis is er nog te zien. Onder het portiek van deze woning staat een bronzen standbeeld op een stenen voetstuk; (door ‘onder’ het portiek, kan men verstaan: ‘in het voorhofje op een lager niveau dan het portiek’); het beeld stelt die vrouw voor in smekende houding, met gebogen knie, en de handen opgeheven naar een ander bronzen beeld, het beeld van een man die zijn mantel achter de rug werpt en de rechterarm naar de vrouw uitstrekt.

Aan de voet van die beeldengroep groeit een onbekende plant.

Wanneer ze, zo beweert men, de hoogte van de mantelzoom bereikt heeft, krijgt ze geneeskracht tegen allerlei ziekten.

### **Voor de Cesareanen staat het vast: dit beeld is de trouwe weergave van het uiterlijk van O. L. Heer.**

Heden is dat monument daar nog te zien; het werd mij aangewezen, toen ik de stad ging bezichtigen. Ik heb nog meer andere authentieke schilderijen en beelden gezien, niet alleen van Christus, maar ook van Petrus en Paulus.

Overigens is het een feit dat de ouden het als een plicht beschouwden de gedachtenis van de weldoeners van de mensheid te vereeuwigen door het oprichten van standbeelden.” (Eusebius, Kerkgeschiedenis, 7<sup>e</sup> boek, 18<sup>e</sup> katern).

\*\*\*

Een ooggetuige als Eusebius, katholiek bisschop, geleerd historicus, kan niet van onwetendheid of kwade trouw verdacht worden; zijn getuigenis is betrouwbaar.

Rufinus, zijn tijdgenoot, die er verre van af was lichtgelovig te zijn, heeft in zijn Latijnse vertaling die bladzijde ongewijzigd overgenomen.

Een ander kerkschrijver met name Filostorgius, die anderhalve eeuw later leefde, voegt in zijn kerkgeschiedenis daar nog de volgende bijzonderheden aan toe:

“De heidenen van Cesarea maakten gebruik van de regering van Juliaan de afvallige om dat beeld van de Zaligmaker stuk te slaan; zij haalden het neer van zijn sokkel en sleurden het door de straten van de stad.

## **Geschil betreffende de twee doopsels (Joa. 3, 22-26; Joa. 4, 1-2).**

Korte tekst uit het Joannes-evangelie: “Daarna trok Jezus met zijn leerlingen weer naar het land van Judea. Daar verbleef Hij enige tijd en doopte er (liet er dopen).”

Maar ook Joannes verrichtte zijn doopwerk te Ennon bij Salim (cfr. nr. 454, 2<sup>e</sup> week en nr. 458), omdat daar veel water was en men ging er heen om zich te laten dopen. Joannes toch was nog niet in de gevangenis geworpen.

Toen de leerlingen van Joannes eens een geschil kregen met de Joden (d.i. volgens K., met Joden die door leerlingen van JEZUS gedoopt waren) over reiniging, (over de ongelijke uitwerkselen der beide doopsels), kwamen zij bij Joannes en zegden hem:

---

Na die smadelijke tocht sloegen zij het met hamers aan stukken; een aanwezige slaagde er in het hoofd van het beeld te bemachtigen en in zijn huis te verbergen.

Dit eerbiedwaardig stuk heb ik met eigen ogen gezien; heden nog bestaat het te Cesarea.” (Kerkgeschiedenis van Filostorgius, Boek 7, kap. 3).

Sozomenus (anno 439) vult de geschiedenis nog aan:

“Juliaan liet zijn eigen standbeeld in de plaats zetten, maar nauwelijks waren enige dagen verlopen of het werd door de bliksem getroffen en verbrijzeld.

Heden worden te Cesarea nog brokstukken van het verbrijzelde beeld van Juliaan bewaard als een ontegensprekelijk bewijs van het goddelijk wraakgericht.” (kerkgeschiedenis, Boek V, kap. 21)  
(Naar het boekje ‘Panéas ou Caesarée de Philippe’, blz. 40-44).

\*\*\*

Wat de geneeskracht van de plant betreft, ik meen dat men die kan vergelijken bij de geneeskracht van het krijt uit de melkgrot van Bethlehem (zie fasc. 6, nr. 157), of met die van het water uit de bronnen die Maria doet ontspringen op de plaatsen van haar verschijning.

**Het uitwetsel hangt af van ons vertrouwen en Gods inzichten over ons;** het uitwetsel is niet onfeilbaar, maar kan gelukkig zijn.

“Rabbi, Hij ... over wien gij getuigenis hebt afgelegd, zie Hij dient het doopsel toe en ze gaan allen naar Hem ...”

Hierop legde Joannes een nieuw getuigenis af en na dit getuigenis vervolgt het Evangelie: “Zodra de Heer echter vernam, dat de Farizeeën vernomen hadden dat Jezus meer leerlingen won en doopte dan Joannes – hoewel Jezus zelf niet doopte, maar zijn leerlingen – verliet Hij Judea ...”

459.

Nu het verhaal van Katarina:

Van Ono, waar Jezus tot nog toe onderrichtingen gegeven had, grotendeels als voorbereiding tot de doop, trok Hij met zijn leerlingen over de Jordaan naar de middelste doopplaats boven Betabara en tegenover Gilgal (hier is hoogveld Gilgal bedoeld).

Joannes had deze middelste (3<sup>e</sup>) doopplaats weer verlaten, was naar Ennon teruggekeerd, en Jezus' leerlingen, die doopwerk verrichtten, hadden de plaats ingenomen en toebereidselen getroffen.

Zo dopen nu hier Andreas, Saturninus, Petrus en Jakobus wel 14 dagen lang een grote menigte volk. Vele leerlingen van Joannes kwamen tot Hem en Hij kreeg meer mensen te dopen dan Joannes. *Jezus sprak diepzinniger over de doop en zijn zachtzinnigheid, in zo flagrante tegenstelling met de strengheid en ruwheid van Joannes, verwierf Hem in de openbare mening groter roem en liefde, dan die welke Joannes genoot.*

Hierdoor ontstond een geschil tussen leerlingen van Joannes en Joden die door leerlingen van Jezus gedoopt waren, over de verschillende REINIGENDE uitwerksels in de beide dopen.

De leerlingen van Joannes waren afgunstig over het groter getal aanhangers van Jezus (Joa. 4, 1-3), en omdat er zo vele toehoorders van Joannes tot Jezus overgingen; zij dienden daarover klachten tegen Joannes in.



Deze gaf hun het antwoord dat in het evangelie staat (Joa. 3, 25-36).

#### Het getuigenis van Johannes over Jezus

22. Daarna ging Jezus met zijn discipelen naar het land van Judea en Hij vertoefde daar met hen en doopte.
23. Doch ook Johannes doopte, te Enon bij Salim, omdat daar veel water was, en de mensen kwamen daar en lieten zich dopen;
24. want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.
25. Er rees dan geschil tussen de discipelen van Johannes met een Jood over de reiniging.
26. En zij kwamen tot Johannes en zeiden tot hem: Rabbi, die met u was aan de overzijde van de Jordaan en van wie gij getuigt hebt, zie, die doopt en allen gaan tot Hem.
27. Johannes antwoordde en zeide: Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit de hemel gegeven zijn.
28. Gij kunt zelf van mij getuigen, dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet, maar ik ben voor Hem uit gezonden.
29. Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend van de bruidegom, die erbij staat en naar hem luistert, verblijdt zich met blijdschap over de stem van de bruidegom. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld.
30. Hij moet wassen, ik moet minder worden.
31. Die van boven komt, is boven allen; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt van de aarde.
32. Die uit de hemel komt, is boven allen; wat Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij en zijn getuigenis neemt niemand aan.
33. Wie zijn getuigenis aanvaardt, heeft bezegeld, dat God waarachtig is.
34. Want Hij, die God gezonden heeft, die spreekt de woorden Gods, want Hij geeft de Geest niet met mate.
35. De Vader heeft de Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven.
36. Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

**Uit: NBG-vertaling 1951**

Deze twist over het verschil van reiniging in beide doopsels, het gunstig, nadrukkelijk en gezagvol getuigenis van Joannes ten gunste van Jezus en de grote toeloop naar de doopplaats van Jezus verwekten een nieuwe woede bij de Farizeeën, en eenparig maakten zij een plan op om Jezus en zijn leerlingen te vervolgen, tegen te spreken, te dwarsbomen en te onderdrukken; zij zonden boden met brieven naar alle synagogen en raden van het land, belast met het toezicht op de leer, en gaven hun opdracht Jezus uit te leveren, waar zij Hem vinden konden; zij moesten de leerlingen vastgrijpen, hen over zijn leer ondervragen en terechtwijzen (cfr. Joa. 4, 1-3).

**Jezus neemt de wijk naar Tyrus. –  
Joannes gevangen gehouden. –  
Leerlingen voor de rechtbanken gesleept.**

460.

Terwijl de Farizeeën deze ontwerpen beraamden, verliet Jezus in stilte de doopplaats en ook de leerlingen begaven zich naar hun woonplaatsen. Jezus voer zonder uitstel over de Jordaan, trok door Samaria en Galilea over Sichor-Libnat, verder door het land Kaboel en kwam in het gebied van Tyrus.

\*\*\*

Omstreeks deze tijd, in het midden van mei, zag ik dat Herodes Joannes de Doper gevangen liet nemen en hem door soldaten die van Soekkot gekomen waren, naar Kallirroë liet brengen. Dit onder voorwendsel van een dringende uitnodiging. Jezus had hem dit kortelings door leerlingen aangekondigd.

Herodes zette hem gevangen in een onderaardse plaats van zijn kasteel, waar niemand tot hem mocht komen en hij nam hem dikwijls in verhoor (cfr. Mk. 6, 20). Zijn bijzit was de schuld van deze aanslag. Herodes had persoonlijk hoogachting voor Joannes en verlangde alleen dat hij hem om zijn zondige echtbreuk niet in diskrediet zou brengen bij het volk.

Op drievuldigheidszondag (van dit jaar, 2 juni 1822) zag ik hem in zijn gevangenis. Nadat Joannes er nagenoeg 6 weken in had gezeten, stelde Herodes hem weer op vrije voeten.

Uit een nota van Brentano die verder zou komen, na nr. 1021, en hier van weinig of geen nut is, nemen wij de volgende alinea over:

“Ik heb gezien dat Joannes vóór zijn loslating uit zijn eerste gevangenschap geseseld werd, doch slechts onbeduidend en meer voor de vorm, omdat hij, in plaats van Herodes’ verbintenis met dat wijf te billijken, die verbintenis in zijn en haar bijzijn, vóór alle aanwezigen, beslist dan ooit had gebrandmerkt. Die

tuchtiging moest dus alleen tot een waarschuwing dienen en dit was overigens zo ook het gebruik.” (cfr. Lk. 23, 16).

\*\*\*

Terwijl Jezus op deze reis met verscheidene leerlingen in verspreide groepen door Samaria naar de Esdrelonvlakte reisde, zag ik Bartolomeüs van de doop van Joannes naar zijn woonplaats Dabbeset terugkeren. (Dabbeset, 3 uren ten zuidwesten van Nazareth). Hij ontmoette enige leerlingen uit wier mond hij vele bijzonderheden over Jezus’ handelingen en wonderen vernam. Vooral Andreas sprak met grote geestdrift over de Heer. Bartolomeüs hoorde dit alles met graagte, met grote vreugde en eerbied. Andreas van zijn kant, die zeer gaarne intellectuelen tot leerlingen voorstelde, naderde tot Jezus en sprak Hem over Bartolomeüs, die zich zonder twijfel gaarne bij Hem zou aansluiten. Ondertussen passeerde Bartolomeüs voorbij Jezus. Andreas maakte Jezus er opmerkzaam op. *De Heer keek hem aan en zei tot Andreas: “Ik ken hem; hij zal Mij volgen; Ik zie goeds in hem en Ik zal hem roepen te gepasten tijde.”*

Bartolomeüs was schrijver van beroep en woonde te Dabbeset, niet ver van Ptolemaïs (afstand ongeveer 6 uren, cfr. VOORREDE, nr. 6)

Betreffende “Ik ken hem.” moet men weten dat deze Bijbelse term ‘kennen’ het begrip ‘liefhebben’ insluit; zo zeggen wij ook wel eens: “Hij kent me niet meer.” d.i. hij heeft geen genegenheid, geen aandacht, geen belangstelling meer voor mij.

461.

Ik zag ook dat Bartolomeüs hierop bij Tomas kwam, dat hij met hem over Jezus sprak en dat zijn woorden zijn vriend gunstig voor Jezus stemden.

Op deze spoedreis naar Tyrus werd Jezus, voornamelijk in Galilea, *af en toe een tijdlang vergezeld door enige*

*leerlingen of verwanten, die met Hem spraken en dan van Hem scheidden; Hij moedigde hen aan tot volharding en trouw in de aanstaande vervolgingen en beproevingen; Hij gaf hun gedragslijnen en ook verscheidene boodschappen voor zijn verwanten en andere leerlingen.*

Jezus leed op deze reis groot gebrek; ik zag herhaaldelijk dat Saturninus of andere leerlingen die Hem vergezelden, enig brood in een korfje aanbrachten en dat Jezus de harde kosten in het water moest weken om ze te kunnen eten<sup>214</sup>.

---

<sup>214</sup> Een woordje over de platte broden waarvan K. zo vaak gewag maakt.

Die oosterse broodjes zijn te vergelijken met oven- of pannenkoeken, ze zijn wat dikker, wanneer er gist in verwerkt is, zo ongeveer 1,5 cm. Ze zijn rond, maar kunnen ook alle andere vormen hebben, die men er aan wil geven; de korsten zijn hard en tussen de twee harde vlakken steekt er nauwelijks wat kruim; dik brood met kruim gelijk het onze, is onbekend.

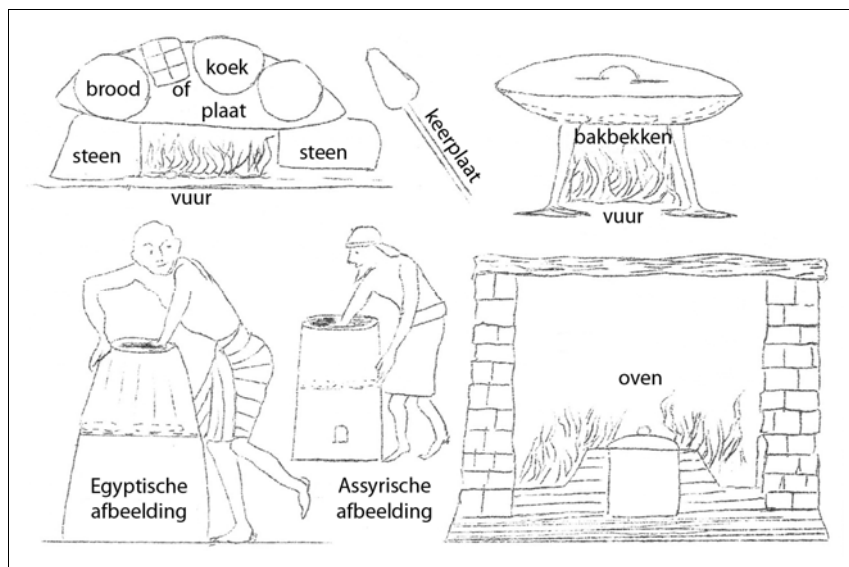
(In uitspraken als deze sluit ik natuurlijk de allerlaatste tijden niet in; veel zal er wel veranderd zijn in de laatste decennia).

Deze koeken worden dan ook niet gesneden, maar aan stukken getrokken of gebroken, vandaar de uitdrukking: 'het breken van brood'; om dit te vergemakkelijken, worden in de deeg groeven of kerven ingedrukt.

Men bakt die koeken door er gloeiende as op te leggen, eerst op de ene, dan op de andere kant. Men kan de deeg ook op gebogen platen leggen, een andere gebogen plaat of soort bord erboven; er onder en er op ligt gloeiende as; deze manier van bakken is kieskeuriger en netter.

Spoedig zijn beide zijden hard en droog gebakken, de kruim tussen de twee vlakken tot niets herleid. Graan malen, deeg bereiden en bakken is het werk van de vrouwen; zij bakken elke dag nieuw-vers brood, want na 2 dagen is het door zijn hardheid niet meer eetbaar, gezien het bijna zo hard is als een plank.

Dit bakprocedee schijnt lang gehandhaafd gebleven te zijn. Natuurlijk kwam er geleidelijk verbetering in, zoals men kan zien op de tekeningen hieronder, waarop laaiend vuur de plaats ingenomen heeft van gloeiende as. Of het brood daarom veel malser was? Misschien wel een weinig. – In dit licht moeten wij K.'s woorden beoordelen over het harde brood dat Jezus op zijn reis naar Tyrus te eten kreeg.



*Terwijl Jezus onderrichtte en genezingen bewerkte in het gebied van Tyrus en Sidon, waar af en toe minder gekende leerlingen zich enige tijd bij Hem voegden, begonnen de Farizeeën hun ontwerpen ten uitvoer te brengen: de leerlingen werden aangehouden en in de synagogen en scholen vóór grote raden van rechters gesleept (cfr. fasc. 9, nr. 237).*

De leerlingen uit Judea werden naar Jeruzalem, en die uit Galilea naar Gennabris gebracht. Daar probeerde men hen uit te horen over de Persoon, de leer en de bedoelingen van Jezus en over hun medewerking in zijn onderneming. De Farizeeën kwelden en vervolgden hen op alle manieren. Petrus, Andreas en Joannes heb ik ook eens met gebonden handen gezien; zij braken hun boeien met een lichte beweging als door een wonder; hierop werden zij met hun medegevangenen te Gennabris in alle stilte in vrijheid gesteld; hierop keerden zij naar Betsaïda en Kafarnaüm tot hun bezigheden terug.

## Jezus bij Maria. – Jezus te Adama en Seleucia.

462.

Na deze vervolgingen kwam Jezus heimelijk uit het gebied van Sidon en Tyrus terug naar Kafarnaüm in het huis van zijn Moeder, die Hij troostte. Hier kwamen zijn leerlingen Hem bezoeken en Hem hun angsten vertellen. *Hij stelde hen gerust, moedigde hen aan tot volharding en beloofde dat Hij hen weldra zou roepen en uitzenden.*

Van hier ging Jezus enige uren noordwaarts naar twee steden, gelegen aan een klein moerassig meer met rietrijke oevers. Ik kan thans niet duidelijk en zeker zeggen, waarom ik meen dat er tussen dit gewest en Galilea een vreemd district als ingeschoven ligt.

Wellicht, meent Brentano, omdat zij ook heidenen in die plaatsen ziet wonen; de heidenen waren er talrijk; vandaar de naam: het Galilea der heidenen, (Jes. 8, 23).

De twee steden liggen tegenover elkaar<sup>215</sup>; het gewest is duister en diep.

---

<sup>215</sup> Hier houdt de overzichtelijke aanvulling op en herbeginnen de regelmatige, dagelijkse mededelingen. Daarom ook sluiten wij hier de aflevering af.

Later zal Jezus te Adama en Seleucia weerkeren en zullen wij de gelegenheid hebben er meer over te zeggen.

\*\*\*

### Het kleine meer Merom. –

Nochtans hier nog een kort woord over het kleine meer Merom.

Het meertje ligt diep, zegt K. Op zichzelf is het maar 4 m diep, maar het ligt op de bodem van een zeer diepe vallei.

- Ten oosten gaat de bodem onmiddellijk opwaarts en bereikt spoedig een hoogte van 400 m en bereikt verder zelfs 1000 m.
- Ten westen strekt zich eerst een nogal brede vruchtbare vlakte uit, maar dan stijgt ook hier de bodem tot 1000 m.

---

Merom is eigenlijk een onjuiste naam; hij betekent 'wateren der hoogte', terwijl het meer diep ligt. Ook draagt het meer die naam eerst sedert de middeleeuwen.

Door 'Merom' in Jos. 11, 5. 7 zijn integendeel bedoeld de wateren, bronnen en beken rondom 'Maroen', 3 uren ten westen van dit meer en op een niveau van 900 m.

\*\*\*

De moerassen op de bodem van de vallei strekken zich uit tot 2 à 3 uren ten noorden van het meer en tot 3 km ten zuiden.

Rondom het meer heeft men een brede rand van onbebouwde grond, begroeid met wild en hoog gras, papyrus, riet en biezen, die bosjes vormen van 4 m hoog. In de regentijd stroomt het meer over en zet deze rand onder water; in zijn rieten struikgewas zitten vele vogels, allerhande wilde dieren en in het meer veel vis.

Zo is dit 20, en wie weet, misschien 40 eeuwen geweest.

Nu hebben de Joden er verandering gebracht; het onmetelijk moeras hebben zij gedraineerd en drooggelegd. Aan de zuidkant van het meer bereikten zij zelfs dit doel door het verleggen van de Jordaanbedding. Deze drooglegging is in 1955 begonnen.

De malaria die in de vlakte regelmatig zo vele Arabieren wegmaaide, is verdwenen; de muskieten nagenoeg volkomen uitgeroeid; het bouwland kreeg een grotere oppervlakte.

Op de oevers, vooral ten westen zijn bloeiende dorpen ontstaan. Vele inwoners geven zich over aan de visvangst en ook aan de renderende kweek van vissen in vijvers; de landbouw bloeit (rijst, katoen, suikerriet, indigo). Met riet en papyrus vlecht men matten; weldra zal dit ook aangewend worden tot grondstof voor papier. Ook wordt er turf gestoken, die met dikke lagen de bodem van het meer bedekt (naar Guides bleus, Israël, blz. 213).

\*\*\*

Zoals reeds gezegd, zal Jezus naar de steden Adama en Seleucia terugkeren.

De zienster zal dan een uitvoerige beschrijving geven van zijn werkzaamheden in die twee steden, met meer bijzonderheden over deze plaatsen zelf; het zal dan ook voor ons de gelegenheid zijn om er iets over te zeggen en dit met een kaartje te illustreren.

Daartussen (tussen de 2 steden) is een steile oeverhelling en ligt ook een troebel moerassig, rietrijk water als een smal meer. In de moerassen en het riet rondom leven vele wilde dieren; de Jordaan vloeit er door. Waar die steden liggen is het water niet breed. (Ze liggen aan weerszijden van de zuidpunt van het meer). Een der 2 steden heeft bijna een naam gelijk Adam, ze heet Adama, de andere Seleucia.

In deze twee steden, nu in deze, dan in gene of in de omstreken verbleef Jezus een geruime tijd, *onderrichtte het volk en genas zieken*. Te Adama wonen Joden, doch van een geminacht ras. In de andere stad zijn de inwoners overwegend heidenen en hier wonen de Joden in holen, hoeken en tegen overblijfselen van muren (cfr. fasc. 7, nr. 180, voetnoot 385).

Nu was Jezus in de ene stad, dan weer in de andere.

Saturninus en 2 nieuwe leerlingen uit dit gewest waren hier gedurig bij Hem; Hij werd er gehouden voor een profeet, bekleed met kracht. *Hij leerde meer in besloten en private vergaderingen dan in synagogen*. Zijn optreden was gekenmerkt door een zekere omzichtigheid. Hij kwam slechts behoedzaam met betrouwbare mensen in eenzame plaatsen tezamen. *Hij genas in het verborgen en hielp vele mensen in stilte met goede raad*.

Ik bemerkte hier en te Tyrus in zijn manier van doen en leerwijze iets wat verschilde van zijn handwijze bij de Joden. Men kende Hem hier veel minder en men hield Hem enkel voor een profeet Hij bereidde zijn eigenlijk werk voor.